

Briselē, 2022. gada 9. decembrī
(OR. en)

15837/22

Starpiestāžu lieta:
2022/0402(CNS)

JUSTCIV 167
FREMP 261
JAI 1654
IA 219

PRIEKŠLIKUMS

Sūtītājs:	Eiropas Komisijas ģenerālsekretāre, parakstījusi direktore <i>Martine DEPREZ</i>
Saņemšanas datums:	2022. gada 8. decembris
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretāre <i>Thérèse BLANCHET</i>
K-jas dok. Nr.:	COM(2022) 695 final
Temats:	Priekšlikums PADOMES REGULA par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un publisku aktu akceptēšanu vecāku stāvokļa lietās un par Eiropas vecāku stāvokļa apliecības izveidi

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2022) 695 *final*.

Pielikumā: COM(2022) 695 *final*

Briselē, 7.12.2022.
COM(2022) 695 final

2022/0402 (CNS)

Priekšlikums

PADOMES REGULA

**par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un publisku aktu
akceptēšanu vecāku stāvokļa lietās un par Eiropas vecāku stāvokļa apliecības izveidi**

{SEC(2022) 432 final} - {SWD(2022) 390 final} - {SWD(2022) 391 final} -
{SWD(2022) 392 final}

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

• Priekšlikuma pamatojums un mērķi

Savienības mērķis ir izveidot, uzturēt un attīstīt brīvības un tiesiskuma telpu, kurā ir nodrošināta personu brīva pārvietošanās, tiesu iestāžu pieejamība un pamattiesību pilnīga ievērošana.

Lai sasniegtu šo mērķi, Komisijas priekšsēdētāja Urzula fon der Leiena 2020. gada runā par stāvokli Savienībā sacīja: “Ja esat vecāks vienā valstī, jūs esat vecāks katrā valstī”. Minētajā paziņojumā Komisijas priekšsēdētāja norādīja, ka ir jānodrošina, lai vecāku stāvoklis, kas konstatēts vienā dalībvalstī, tiktu atzīts visās pārējās dalībvalstīs visiem nolūkiem. Šī iniciatīva tika atzīta par vienu no galvenajām darbībām ES stratēģijā par bērna tiesībām¹ un ES *LGBTIQ* līdztiesības stratēģijā².

Priekšlikuma **mērķis** ir stiprināt **to bērna pamattiesību un citu tiesību aizsardzību pārrobežu situācijās**, kuras ietver tiesības uz identitāti³, nediskrimināciju⁴ un privāto un ģimenes dzīvi⁵, mantošanas tiesības un tiesības uz uzturlīdzekļiem citā dalībvalstī, par galveno apsvērumu atzīstot bērna labākās intereses⁶. Atbilstoši šim mērķim Padomes Secinājumos attiecībā uz ES stratēģiju par bērna tiesībām⁷ ir uzsvērts, ka bērna tiesības ir universālas, ka ikvienam bērnam ir vienādas tiesības bez jebkāda veida diskriminācijas un ka visās darbībās, kas attiecas uz bērniem, neatkarīgi no tā, vai tās veic publiskas iestādes vai privātas institūcijas, par galveno apsvērumu jāatzīst bērna labākās intereses.

Priekšlikuma papildu mērķi ir nodrošināt **juridisko noteiktību** un paredzamību attiecībā uz noteikumiem par starptautisko jurisdikciju un piemērojamiem tiesību aktiem vecāku stāvokļa konstatēšanai pārrobežu situācijās un vecāku stāvokļa atzīšanu, kā arī **mazināt juridiskās izmaksas un slogu** ģimenēm un dalībvalstu tiesu sistēmām saistībā ar vecāku stāvokļa atzīšanas tiesvedību citā dalībvalstī.

Nepieciešamība nodrošināt vecāku stāvokļa atzīšanu dalībvalstu starpā rodas tāpēc, ka pilsoņi arvien biežāk nonāk pārrobežu situācijās, piemēram, ja viņiem ir ģimenes locekļi citā dalībvalstī, viņi ceļo Savienībā, pārceļas uz citu dalībvalsti, lai atrastu darbu vai dibinātu ģimeni, vai iegādājas īpašumu citā dalībvalstī. Tomēr tiek lēsts, ka pašlaik aptuveni 2 miljoni bērnu varētu saskarties ar situāciju, kurā atzītais viņu vecāku stāvoklis, kas ir konstatēts vienā dalībvalstī, citā dalībvalstī netiek atzīts visiem nolūkiem.

¹ ES Stratēģija par bērna tiesībām, COM(2021) 142 final.

² Savienība, kurā valda līdztiesība: LGBTIQ līdztiesības stratēģija 2020.–2025. gadam, COM(2020) 698 final.

³ ANO Konvencijas par bērna tiesībām 8. pants.

⁴ ANO Konvencijas par bērna tiesībām 2. pants, Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 21. pants.

⁵ ANO Konvencijas par bērna tiesībām 9. pants, ES Pamattiesību hartas 7. un 24. pants.

⁶ ANO Konvencijas par bērna tiesībām 3. pants, Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 24. pants.

⁷ Padomes Secinājumi attiecībā uz ES stratēģiju par bērna tiesībām, 2022. gada 9. jūnijs, 10024/22.

Savienības tiesību aktos dalībvalstīm jau ir noteikts pienākums atzīt bērna vecāku stāvokli, kas konstatēts citā dalībvalstī, to **tiesību nolūkiem, kas bērnam izriet no Savienības tiesību aktiem**, jo īpaši saskaņā ar Savienības tiesību aktiem par brīvu pārvietošanos, tostarp saskaņā ar Direktīvu 2004/38/EK⁸ par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā⁹, kuri rada tiesības uz vienlīdzīgu attieksmi¹⁰ un aizliegumu radīt šķēršļus tādos jautājumos kā vārda atzīšana¹¹.

Tomēr Savienības tiesību aktos dalībvalstīm vēl nav noteikts pienākums atzīt citā dalībvalstī konstatētu bērna vecāku stāvokli **citām nolūkiem**. Šī neatzīšana var būtiski **negatīvi ietekmēt bērnus**. Tas kaitē viņu pamattiesībām pārrobežu situācijās un var izraisīt to, ka tiek liegtas tiesības, kas viņiem izriet no vecāku stāvokļa saskaņā ar valsts tiesību aktiem. Tādējādi bērni var zaudēt mantošanas tiesības vai tiesības uz uzturlīdzekļiem citā dalībvalstī vai tiesības uz to, ka viens no vecākiem darbojas kā viņu likumīgais pārstāvis citā dalībvalstī tādos jautājumos kā ārstniecība vai izglītība. Šīs grūtības var likt ģimenēm sākt **tiesvedību**, lai panāktu, ka viņu bērnu vecāku stāvoklis tiek atzīts citā dalībvalstī, taču šī tiesvedība prasa laiku un izmaksas, uzliek slogu gan ģimenēm, gan dalībvalstu tiesu sistēmām un tai ir neskaidrs rezultāts. Visbeidzot, lai gan dalībvalstīm ir pienākums atzīt vecāku stāvokli, kas konstatēts citā dalībvalstī, to tiesību nolūkiem, kas izriet no Savienības tiesību aktiem, ģimenes var tikt **atturētas** īstenot brīvas pārvietošanās tiesības aiz bailēm, ka viņu bērnu vecāku stāvoklis netiks atzīts citā dalībvalstī visiem nolūkiem.

Iemesli pašreizējām grūtībām atzīt vecāku stāvokli ir tādi, ka dalībvalstīs ir ne tikai atšķirīgi pamatnoteikumi par vecāku stāvokļa konstatēšanu iekšzemes situācijās — un tie ir un paliks to kompetencē —, bet arī atšķirīgi noteikumi par starptautisko jurisdikciju un tiesību normu kolīziju attiecībā uz vecāku stāvokļa konstatēšanu pārrobežu situācijās un par tāda citā dalībvalstī konstatēta vecāku stāvokļa atzīšanu, attiecībā uz kuru Savienībai ir kompetence rīkoties. Tomēr pašlaik Savienības instrumentos, kas attiecas uz ģimenes tiesībām ar pārrobežu ietekmi, tostarp aizgādību un uzturlīdzekļiem, mantošanu un publisku dokumentu iesniegšanu citā dalībvalstī, nav iekļauti noteikumi par starptautisko jurisdikciju vai tiesību

⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2004/38/EK (2004. gada 29. aprīlis) par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK (OV L 158, 30.4.2004.).

⁹ Sk. jo īpaši Eiropas Savienības Tiesas 2021. gada 14. decembra spriedumu *V.M.A./Stolichna obshtina*, C-490/20, ECLI:EU:C:2021:1008, kurā Tiesa lēma, ka dalībvalstīm ir jāatzīst vecāku stāvoklis, lai ļautu bērnam, kam ir kādas dalībvalsts valstspiederība, bez šķēršļiem ar katru no abiem vecākiem īstenot savas tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, un ka tas ietver katra vecāka tiesības uz dokumentu, kas tam ļauj ceļot kopā ar bērnu.

¹⁰ Tiesas 1979. gada 31. maija spriedums *Even*, C-207/78, ECLI:EU:C:1979:144 un 1999. gada 8. jūnija spriedums *Meeusen*, C-337/97, EU:ECLI:C:1999:284.

¹¹ Sk., piemēram, Tiesas 2003. gada 2. oktobra spriedumu *Carlos García Avello/État belge*, lieta C-148/02, ECLI:EU:C:2003:539; 2008. gada 14. oktobra spriedumu *Grunkin-Paul*, lieta C-353/06, ECLI:EU:C:2008:559; 2017. gada 8. jūnija spriedumu *Freitag*, lieta C-541/15, ECLI:EU:C:2017:432. Citas tiesības, kas izriet no Savienības tiesību aktiem, ir, piemēram, tiesības, kas saistītas ar stipendijām, piekļuvi izglītībai, sabiedriskā transporta izmaksu samazināšanu lielām ģimenēm, samazinātu maksu no studentiem par sabiedrisko transportu un samazinātu ieejas maksu muzejā. Sk., piemēram, Tiesas 1974. gada 3. jūlija spriedumu *Casagrande/Landeshauptstadt München*, C-9/74, ECLI:EU:C:1974:74; 1998. gada 27. septembra spriedumu *Matteuci*, C-235/87, ECLI:EU:C:1988:460; 1975. gada 30. septembra spriedumu *Cristini/S.N.C.F.*, C-32/75, ECLI:EU:C:1975:120; 2012. gada 4. oktobra spriedumu *Commission/Austria*, C-75/11, ECLI:EU:C:2012:605.

normu kolīziju attiecībā uz vecāku stāvokļa konstatēšanu pārrobežu situācijās vai vecāku stāvokļa atzīšanu dalībvalstu starpā minēto tiesību normu darbības jomā.

Pilsonu sūdzības, lūgumraksti Eiropas Parlamentam un tiesvedība liecina, ka ģimenes saskaras ar problēmām, kas pārrobežu situācijās Savienības iekšienē saistītas ar vecāku stāvokļa atzīšanu attiecībā pret viņu bērniem, ieskaitot situācijas, kad viņi pārceļas uz citu dalībvalsti vai atgriežas savā izcelsmes dalībvalstī un pieprasa vecāku stāvokļa atzīšanu visiem nolūkiem.

Lai risinātu problēmas, kas saistītas ar vecāku stāvokļa atzīšanu visiem nolūkiem, un likvidētu plaису Savienības tiesību aktos, Komisija ierosina pieņemt Savienības noteikumus par starptautisko **jurisdikciju** attiecībā uz vecāku stāvokli (nosakot, kuras dalībvalstu tiesas ir kompetentas izskatīt vecāku stāvokļa lietas, tostarp konstatēt vecāku stāvokli pārrobežu situācijās) un **piemērojamos tiesību aktus** (nosakot, kuri valsts tiesību akti būs jāpiemēro vecāku stāvokļa jautājumos pārrobežu situācijās, arī vecāku stāvokļa konstatēšanai), lai pēc tam atvieglotu vienā dalībvalstī konstatēta vecāku stāvokļa **atzīšanu** citā dalībvalstī. Komisija arī ierosina veidot **Eiropas vecāku stāvokļa apliecību**, kuru bērni (vai viņu likumīgie pārstāvji) varētu pieprasīt un izmantot, lai citā dalībvalstī sniegtu pierādījumus par vecāku stāvokli.

Nemot vērā to, ka starptautiskajās tiesībās, Savienības tiesībās un dalībvalstu tiesībās visiem bērniem ir vienādas tiesības bez diskriminācijas, priekšlikums attiecas uz bērna vecāku stāvokļa atzīšanu **neatkarīgi no tā, kā bērns ir ieņemts vai dzimis, un neatkarīgi no bērna ģimenes veida**. Tādējādi priekšlikums ietver tāda bērna vecāku stāvokļa atzīšanu, kuram ir viendzimuma vecāki, kā arī dalībvalstī adoptēta bērna vecāku stāvokļa atzīšanu.

Tomēr priekšlikums **neskar dalībvalstu kompetenci** pieņemt ģimenes tiesību pamatnoteikumus, piemēram, noteikumus par ģimenes definīciju vai noteikumus par vecāku stāvokļa konstatēšanu iekšzemes situācijās. Priekšlikums neskar arī dalībvalstu noteikumus par ārvalstīs noslēgtu laulību vai reģistrētu partnerattiecību atzīšanu.

Priekšlikumu piemēro **neatkarīgi no bērnu valstspiederības** un viņu vecāku valstspiederības. Tomēr saskaņā ar spēkā esošajiem Savienības instrumentiem, kas attiecas uz civillietām (un ietver ģimenes tiesības) un komercietām, priekšlikumā tiek prasīts atzīt vai akceptēt tikai **dalībvalstī izdotus** dokumentus, ar kuriem konstatē vai pierāda vecāku stāvokli, savukārt tādu trešā valstī izdotu dokumentu atzīšanu vai akceptēšanu, ar ko konstatē vai pierāda vecāku stāvokli, arī turpmāk reglamentēs valsts tiesību akti.

- **Saskanība ar noteikumiem konkrētajā politikas jomā**

Pašlaik saskaņā ar spēkā esošajiem Savienības tiesību aktiem dalībvalstīm jau ir pienākums atzīt citā dalībvalstī konstatētu bērna vecāku stāvokli, lai īstenotu tiesības, kas bērnam izriet no Savienības tiesību aktiem, jo īpaši attiecībā uz brīvu pārvietošanos. Priekšlikums neietekmē minēto pienākumu, kas jau ir dalībvalstīm. Tomēr, tā kā nav Savienības noteikumu par starptautisko jurisdikciju un tiesību aktiem, kas piemērojami vecāku stāvokļa konstatēšanai pārrobežu situācijās un vecāku stāvokļa atzīšanai citā dalībvalstī to tiesību nolūkiem, kuras bērnam izriet no vecāku stāvokļa saskaņā ar valsts tiesību aktiem, šos jautājumus pašlaik reglamentē katras dalībvalsts tiesību akti.

Spēkā esošie Savienības instrumenti reglamentē tiesas nolēmumu un publisku aktu atzīšanu vairākās jomās, kas tieši attiecas uz bērniem pārrobežu situācijās, piemēram, aizgādības¹², uzturlīdzekļu¹³ un mantošanas¹⁴ jomā. Tomēr vecāku stāvokļa lietas ir izslēgtas no šo instrumentu darbības jomas. Savukārt regula par publiskiem dokumentiem¹⁵ attiecas uz publisku dokumentu autentiskumu konkrētās jomās, tostarp dzimšanas, vecāku statusa (vecāku stāvokļa) un adopcijas jomā, bet neattiecas uz šādu publisku dokumentu satura atzīšanu. Kopīgu noteikumu pieņemšana par starptautisko jurisdikciju un tiesību aktiem, kas piemērojami vecāku stāvokļa konstatēšanai pārrobežu situācijās un vecāku stāvokļa atzīšanai citā dalībvalstī, **papildinātu** spēkā esošos Savienības tiesību aktus par ģimenes tiesībām un mantošanu un **atvieglotu to piemērošanu**, jo bērna vecāku stāvoklis ir iepriekš izlemjams jautājums, kas jāatrisina, pirms tiek piemēroti spēkā esošie Savienības noteikumi par aizgādību, uzturlīdzekļiem un mantošanu attiecībā uz bērnu.

Tā kā priekšlikuma mērķis ir aizsargāt bērna tiesības pārrobežu situācijās, tas saskan ar ANO Konvenciju par bērna tiesībām, kurā noteikts, ka dalībvalstīm ir jānodrošina, ka bērns ir aizsargāts pret jebkādu diskrimināciju vai sodiem bērna vecāku stāvokļa vai darbības dēļ (2. pants); ka visās darbībās attiecībā uz bērniem neatkarīgi no tā, vai šīs darbības veic tiesas vai likumdevējas iestādes, primārajam apsvērumam jābūt bērna (labākajām) interesēm (3. pants) un ka bērniem ir tiesības uz identitāti un būt vecāku aizgādībā (7. un 8. pants). Priekšlikums saskan arī ar Eiropas Cilvēktiesību konvenciju, kas paredz tiesības uz privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību, un ar Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru, kas ar to saistīta, tostarp attiecībā uz tādu bērnu atzīšanu, kas dzimuši surogācijas ceļā. Visbeidzot, tas saskan arī ar **Līgumā par Eiropas Savienību** (LES 3. panta 3. un 5. punkts) un **Eiropas Savienības Pamattiesību hartas** ("Harta") mērķi aizsargāt un veicināt bērna tiesības. Harta Savienības tiesību aktu piemērošanā un īstenošanā garantē bērnu un viņu ģimeņu pamattiesību aizsardzību. Šīs tiesības ietver tiesības uz privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību (7. pants), tiesības uz nediskrimināciju (21. pants) un bērnu tiesības regulāri uzturēt personiskas attiecības un tiešus sakarus ar abiem vecākiem, izņemot gadījumus, kad tas ir pretrunā viņu labākajām interesēm (24. pants). Pamatojoties uz ANO Konvenciju par bērna tiesībām un Hartas 24. panta 2. punktu, ir noteikts arī, ka visās darbībās, kas attiecas uz bērniem, neatkarīgi no tā, vai tās veic publiskas iestādes vai privātas institūcijas, par galveno apsvērumu jāatzīst bērna labākās intereses.

- **Saskanība ar citām Savienības politikas jomām**

Priekšlikuma pamatā ir vairākas politikas iniciatīvas. Tās ir 2010. gada Eiropadomes "Stokholmas programma – atvērta un droša Eiropa tās pilsoņu un viņu aizsardzības labā"¹⁶,

¹² Padomes Regula (ES) 2019/1111 (2019. gada 25. jūnijs) par jurisdikciju, lēmumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību un par bērnu starptautisko nolaupīšanu (OV L 178, 2.7.2019., 1. lpp.).

¹³ Padomes Regula (EK) Nr. 4/2009 (2008. gada 18. decembris) par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās (OV L 7, 10.1.2009., 1. lpp.).

¹⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 650/2012 (2012. gada 4. jūlijs) par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un publisku aktu akceptēšanu un izpildi mantošanas lietās un par Eiropas mantošanas apliecības izveidi (OV L 201, 27.7.2012., 107. lpp.).

¹⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/1191 (2016. gada 6. jūlijs) par iedzīvotāju brīvas pārvietošanās veicināšanu, vienkāršojot dažu publisko dokumentu uzrādīšanas prasības Eiropas Savienībā, un grozījumiem Regulā (ES) Nr. 1024/2012 (OV L 200, 26.7.2016., 1. lpp.).

¹⁶ OV C 115, 4.5.2010., 1. lpp.

Komisijas Stokholmas programmas īstenošanas rīcības plāns¹⁷ un 2010. gada zaļā grāmata “Mazāk administratīvo formalitāšu pilsoņiem: publisko dokumentu brīvas aprites un civilstāvokļa aktu atzīšanas veicināšana”¹⁸. Eiropas Parlaments 2017. gadā turklāt pieprasīja, lai Komisija iesniegtu tiesību akta priekšlikumu par adopcijas nolēmumu pārrobežu atzīšanu¹⁹.

Komisija 2020. gadā paziņoja par pasākumiem²⁰, kuru mērķis ir nodrošināt, ka vienā dalībvalstī konstatēts vecāku stāvoklis tiek atzīts visās pārējās dalībvalstīs. Šī iniciatīva tika iekļauta 2021. gada ES Stratēģijā par bērna tiesībām²¹ pie galvenajām darbībām līdztiesības un bērnu tiesību atbalstam, kā arī 2020. gada ES LGBTIK līdztiesības stratēģijā²². Eiropas Parlaments 2022. gada rezolūcijā par bērna tiesību aizsardzību civilajā, administratīvajā un ģimenes tiesību tiesvedībā²³ atzinīgi novērtēja Komisijas iniciatīvu.

Padomes Secinājumos attiecībā uz ES stratēģiju par bērna tiesībām²⁴ ir uzsvērts, ka bērna tiesības ir universālas, ka ikvienam bērnam ir vienādas tiesības bez jebkāda veida diskriminācijas un ka visās darbībās, kas attiecas uz bērniem, neatkarīgi no tā, vai tās veic publiskas iestādes vai privātas institūcijas, par galveno apsvērumu jāatzīst bērna labākās intereses. Tas nozīmē, ka ir jāizveido tiesiskais regulējums ar vienotiem noteikumiem par starptautisko jurisdikciju un piemērojamiem tiesību aktiem vecāku stāvokļa atzīšanai dalībvalstu starpā, ļaujot bērniem izmantot savas tiesības Savienībā bez diskriminācijas.

2. JURIDISKAIS PAMATS, SUBSIDIARITĀTE UN PROPORCIONALITĀTE

• Juridiskais pamats

Saskaņā ar Savienības Līgumiem materiālo tiesību normas ģimenes lietās, tostarp personu tiesiskais stāvoklis, ir dalībvalstu kompetencē, un tas nozīmē, ka pamatnoteikumi personas vecāku stāvokļa konstatēšanai ir izklāstīti valsts tiesību aktos. Tomēr saskaņā ar LESD 81. panta 3. punktu Savienība var pieņemt pasākumus, kas attiecas uz tiem ģimenes tiesību aspektiem, kuriem ir pārrobežu ietekme, piemēram, pasākumus, kas pēc vecāku stāvokļa konstatēšanas vienā dalībvalstī atvieglo tā atzīšanu citās dalībvalstīs. Šie pasākumi var ietvert kopīgu noteikumu pieņemšanu par starptautisko jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem un procedūrām vecāku stāvokļa atzīšanai citā dalībvalstī. Šie pasākumi nenodrošinās dalībvalstu materiālo tiesību normu saskaņošanu attiecībā uz ģimenes definīciju vai vecāku stāvokļa konstatēšanu iekšzemes situācijās.

¹⁷ COM(2010) 171 final.

¹⁸ COM(2010) 747 final.

¹⁹ Eiropas Parlamenta 2017. gada 2. februāra rezolūcija ar ieteikumiem Komisijai par adopcijas pārrobežu aspektiem (2015/2086(INL)).

²⁰ Komisijas priekšsēdētājas fon der Leienas runa par stāvokli Savienībā Eiropas Parlamenta plenārsēdē 2020. gada 20. septembrī. Priekšsēdētāja teica: “Ja esat vecāks vienā valstī, jūs esat vecāks katrā valstī.”

²¹ ES Stratēģija par bērna tiesībām, COM(2021) 142 final.

²² Savienība, kurā valda līdztiesība: LGBTIK līdztiesības stratēģija 2020.–2025. gadam, COM(2020) 698 final.

²³ Eiropas Parlamenta 2022. gada 5. aprīļa rezolūcija par bērna tiesību aizsardzību civilajā, administratīvajā un ģimenes tiesību tiesvedībā (2021/2060(INI)). Iniciatīva tika atzinīgi novērtēta arī Eiropas Parlamenta 2021. gada 14. septembra rezolūcijā par LGBTIK tiesībām ES (2021/2679(RSP)).

²⁴ Padomes Secinājumi attiecībā uz ES stratēģiju par bērna tiesībām, 2022. gada 9. jūnijs, 10024/22.

Līdzīgi kā citiem Savienības ģimenes tiesību instrumentiem, priekšlikumam ir mērķis, pieņemot kopīgus noteikumus par starptautisko jurisdikciju un piemērojamiem tiesību aktiem, atvieglot tiesas nolēmumu un publisku aktu atzīšanu attiecībā uz vecāku stāvokli. Priekšlikuma mērķis ir prasīt citā dalībvalstī konstatēta vecāku stāvokļa atzīšanu, jo īpaši to tiesību nolūkiem, kas izriet no vecāku stāvokļa saskaņā ar valsts tiesību aktiem. Tāpēc attiecīgs juridiskais pamats ir LESD 81. panta 3. punkts.

Ņemot vērā LESD 22. protokolu, juridiski pasākumi, kas pieņemti tiesiskuma jomā, nav saistoši un nav piemērojami Dānijā. Ņemot vērā LESD 21. protokolu, arī Īrijai šādi pasākumi nav saistoši. Tomēr, ja šajā jomā ir iesniegts priekšlikums, Īrija var paziņot, ka vēlas piedalīties pasākuma pieņemšanā un piemērošanā, un, ja pasākums ir pieņemts, tā var paziņot, ka vēlas akceptēt minēto pasākumu.

- **Subsidiaritāte**

Noteikumus par ģimenes definīciju un vecāku stāvokļa konstatēšanu nosaka dalībvalstis, taču pieņemot pasākumus, kas attiecas uz tiem ģimenes tiesību aspektiem, kuriem ir pārrobežu ietekme, un bērna tiesību aspektiem, kam ir pārrobežu ietekme, ir dalītā Savienības un dalībvalstu kompetencē²⁵. Problēmām, kas saistītas ar vienā dalībvalstī konstatēta vecāku stāvokļa atzīšanu citā dalībvalstī to tiesību nolūkiem, kuras izriet vai nu no valsts, vai Savienības tiesību aktiem, ir Savienības dimensija, jo atzīšanai ir nepieciešama divu dalībvalstu iesaistīšanās. Arī vecāku stāvokļa neatzīšanas sekām ir Savienības dimensija, jo ģimenes var tikt atturētas izmantot brīvas pārvietošanās tiesības aiz bailēm, ka viņu bērna vecāku stāvoklis netiks atzīts citā dalībvalstī visiem nolūkiem.

Problēmas ar vecāku stāvokļa atzīšanu jo īpaši izriet no atšķirīgiem dalībvalstu pamatnoteikumi par vecāku stāvokļa konstatēšanu un atšķirīgiem dalībvalstu noteikumiem par starptautisko jurisdikciju un piemērojamiem tiesību aktiem vecāku stāvokļa konstatēšanai pārrobežu situācijās. Dalībvalstis, rīkojoties individuāli, nevarētu pietiekami likvidēt problēmas, kas saistītas ar vecāku stāvokļa atzīšanu, jo dalībvalstu noteikumiem un procedūrām vajadzētu būt vienādiem vai vismaz saderīgiem, lai vecāku stāvoklis varētu tikt atzīts dalībvalstu starpā. Lai nodrošinātu, ka dalībvalsts, kuras tiesas vai citas kompetentās iestādes konstatē vecāku stāvokli pārrobežu situācijās, tiek uzskatīta par tādu, kurai ir jurisdikcija to darīt, un ka visu dalībvalstu tiesas un citas kompetentās iestādes vecāku stāvokļa konstatēšanai pārrobežu situācijās piemēros vienus un tos pašus tiesību aktus, ir vajadzīga rīcība Savienības līmenī. Tādējādi Savienībā tiks novērsta vecāku stāvokļa kolīzijas attiecībā uz vienu un to pašu personu, un katra dalībvalsts atzīs vecāku stāvokli, kas konstatēts citā dalībvalstī.

Tāpēc šā priekšlikuma mērķus tā darbības jomas un ietekmes dēļ vislabāk varētu sasniegt Savienības līmenī saskaņā ar subsidiaritātes principu.

- **Proporcionalitāte**

Šā priekšlikuma mērķis ir atvieglot vecāku stāvokļa atzīšanu dalībvalstu starpā, paredzot, ka tiek atzīti i) tiesas nolēmumi un ii) publiski akti, ar ko konstatē vecāku stāvokli ar saistošu juridisku spēku, un ka tiek akceptēti tādi publiski akti, kam nav saistoša juridiska spēka izcelsmes dalībvalstī, bet ir pierādījuma spēks minētajā dalībvalstī. Tālab priekšlikums

²⁵ LESD 4. panta 2. punkta j) apakšpunkts.

saskaņo dalībvalstu noteikumus par starptautisko jurisdikciju vecāku stāvokļa konstatēšanai pārrobežu situācijās un dalībvalstu tiesību normu kolīzijas noteikumus, kas nosaka, kuri tiesību akti ir piemērojami vecāku stāvokļa konstatēšanai pārrobežu situācijās.

Priekšlikums paredz vienīgi tos pasākumus, kas ir vajadzīgi, lai sasniegtu tā mērķus: tas neskar valsts materiālo tiesību normas par ģimenes definīciju; tas neskar valsts tiesību aktus par ārvalstīs noslēgtu laulību vai reģistrētu partnerattiecību atzīšanu; noteikumi par jurisdikciju un piemērojamiem tiesību aktiem attiecas tikai uz vecāku stāvokļa konstatēšanu pārrobežu situācijās; tas prasa dalībvalstīm atzīt vecāku stāvokli tikai tad, ja tas ir konstatēts dalībvalstī, nevis tad, ja tas ir konstatēts trešā valstī; tas neietekmē dalībvalstu iestāžu kompetenci izskatīt vecāku stāvokļa lietas; Eiropas vecāku stāvokļa apliecība ir neobligāta bērniem (vai viņu likumīgajiem pārstāvjiem) un neaizstās līdzvērtīgus valsts dokumentus, kas pierāda vecāku stāvokli.

Tādējādi priekšlikumā ir ievērots proporcionālītātes princips.

- **Juridiskā instrumenta izvēle**

Pieņemot vienotus noteikumus par starptautisko jurisdikciju un piemērojamiem tiesību aktiem vecāku stāvokļa konstatēšanai pārrobežu situācijās var tikai ar regulu, jo tikai regula nodrošina noteikumu pilnīgi konsekventu interpretāciju un piemērošanu. Tāpēc saskaņā ar iepriekšējiem Savienības instrumentiem starptautisko privāttiesību jomā vēlamais juridiskais instruments ir regula.

3. *EX POST* IZVĒRTĒJUMU, APSPRIEŠANOS AR IEINTERESĒTAJĀM PERSONĀM UN IETEKMES NOVĒRTĒJUMU REZULTĀTI

- **Apspriešanās ar ieinteresētajām personām**

Sagatavojot priekšlikumu, Komisija 2021. un 2022. gadā rīkoja plašas apspriešanās, kas aptvēra visas dalībvalstis (izņemot Dāniju²⁶). Apspriešanās bija vērsta uz plašu ieinteresēto personu loku, kas pārstāv pilsoņus, publiskas iestādes, akadēmisko vidi, praktizējošus juristus, NVO un citas attiecīgas interešu grupas. Apspriešanās ietvēra i) sabiedrības atsauksmes par sākotnējo ietekmes novērtējumu; ii) atklātu sabiedrisko apspriešanu; iii) tikšanos ar ieinteresētajām personām un pilsoniskās sabiedrības pārstāvjiem; iv) tikšanos ar dalībvalstu iestāžu ekspertiem.

Papildus Komisijas apspriešanās darbībām apspriešanos rīkoja arī ārējs līgumslēdzējs. Tā ietvēra i) dalībvalstu civilstāvokļa aktu reģistrācijas iestādēm adresētus tiešsaistes apsekojumus; ii) rakstiskas dalībvalstu ministriju un tiesu iestāžu aptaujas un iii) intervijas ar dalībvalstu tiesu iestādēm un NVO.

Kopumā ieinteresētās personas, kas pārstāv bērnu tiesības, varavīksnes ģimenes, praktizējošus juristus un civilstāvokļa aktu reģistrācijas iestādes, atbalstīja to, ka Savienībai būtu jārisina pašreizējās ar vecāku stāvokļa atzīšanu saistītās problēmas, pieņemot saistošus tiesību aktus. Turpretī organizācijas, kas pārstāv tradicionālās ģimenes, un personas, kuras iestājas pret surogāciju, kopumā bija kritiski noskaņotas pret tiesību akta priekšlikumu. Sabiedrības viedokļi bija dažādi.

²⁶ Saskaņā ar Līgumiem pievienoto 22. protokolu par Dānijas nostāju, Dānija nepiedalās saskaņā ar LESD 81. pantu pieņemto pasākumu īstenošanā.

Saņemtās atsauksmes palīdzēja sagatavot priekšlikumu un tam pievienoto ietekmes novērtējumu. Ietekmes novērtējumā ir iekļauts detalizēts Komisijas rīkotās apspriešanās rezultātu kopsavilkums.

- **Ekspertu atzinumu pieprasīšana un izmantošana**

Papildus tam, ka tika rīkotas iepriekš minētās apspriešanās ar ieinteresētajām personām, Komisija arī vāca un izmantoja speciālas zināšanas no citiem avotiem.

Sagatavojot priekšlikumu, Komisija lūdza speciālas zināšanas no 2021. gadā izveidotās ekspertu grupas, kas izskata jautājumus, kuri saistīti ar vecāku stāvokļa atzīšanu dalībvalstu starpā. Komisija piedalījās arī Hāgas Starptautisko privāttiesību konferences ekspertu sanāksmēs par Izcelšanās/surogācijas projektu un iepazinās ar akadēmisko literatūru, ziņojumiem un pētījumiem.

Lai sagatavotu ietekmes novērtējumu, Komisija izmantoja ārēja līgumslēdzēja veiktu pētījumu. Ārējs līgumslēdzējs sagatavoja arī ziņojumus par atsevišķām valstīm, cita starpā par dalībvalstu materiālajām tiesībām un starptautiskajām privāttiesībām attiecībā uz vecāku stāvokli. Lai analizētu problēmas, kas saistītas ar vecāku stāvokļa atzīšanu, šā priekšlikuma ietekmi un apsvērtajiem politikas risinājumiem, līgumslēdzējs pētījumā izmantoja dažādus rīkus. Šie rīki ietvēra empīrisku datu izmantošanu, kas savākti dažādos veidos (intervijās, aptaujās, ziņojumos par atsevišķām valstīm), kā arī statistiku un dokumentu izpēti. Ja nebija pieejami kvantitatīvi dati, tika izmantotas kvalitatīvas aplēses. Ārējā līgumslēdzēja pētījumā secināts, ka vispiemērotākais risinājums Savienības politikas mērķu sasniegšanai būtu pieņemt likumdošanas instrumentu par vecāku stāvokļa atzīšanu dalībvalstu starpā, izveidojot arī Eiropas vecāku stāvokļa apliecību.

- **Ietekmes novērtējums**

Pamatojoties uz Komisijas Labāka regulējuma pamatnostādņem²⁷ un sākotnējā ietekmes novērtējuma secinājumus, Komisija sagatavoja priekšlikuma ietekmes novērtējumu. Ietekmes novērtējumā tika apsvērti šādi politikas risinājumi: i) pamatscenārijs; ii) dalībvalstīm adresēts Komisijas ieteikums; iii) leģislatīvi pasākumi, kas ietver regulu par vecāku stāvokļa atzīšanu dalībvalstu starpā; un iv) leģislatīvi pasākumi, kas ietver regulu par vecāku stāvokļa atzīšanu dalībvalstu starpā un paredz arī neobligātu Eiropas vecāku stāvokļa apliecību. Visi šie politikas risinājumi, tostarp pamatscenārijs, tiktu papildināti ar konkrētiem neleģislatīviem pasākumiem, kas palielinātu informētību, veicinātu labu praksi un uzlabotu sadarbību starp dalībvalstu iestādēm, kas izskata vecāku stāvokļa lietas.

Ietekmes novērtējumā ir aplūkots katrs no šiem risinājumiem attiecībā uz to paredzamo ietekmi un efektivitāti, lietderību un saskanību ar Savienības tiesisko un politisko regulējumu. Pamatojoties uz minēto novērtējumu, par politikas risinājumu tika izraudzīts risinājums, kas iever priekšlikumu regulai par vecāku stāvokļa atzīšanu dalībvalstu starpā un paredz arī neobligātu Eiropas vecāku stāvokļa apliecību.

Ietekmes novērtējumā secināts, ka izraudzītais risinājums ievērojami atvieglotu vecāku stāvokļa atzīšanu *visiem* aplēstajiem 2 miljoniem pārrobežu ģimeņu bērnu, nevis tikai tiem, ar kuru vecāku stāvokļa atzīšanu pašlaik ir vislielākās problēmas. Jo īpaši, Eiropas vecāku

²⁷ SWD(2021) 305 final.

stāvokļa apliecība, kas īpaši izstrādāta izmantošanai citā dalībvalstī, visām ģimenēm samazinātu atzīšanas procedūru administratīvo slogu un tulkošanas izmaksas.

Izraudzītais politikas risinājums būtu arī visefektīvākais ar vecāku stāvokļa atzīšanu saistīto problēmu risinājums, jo pozitīvā juridiskā, sociālā un psiholoģiskā ietekme būtu visievērojamākā. Izraudzītajam risinājumam būtu skaidra pozitīva ietekme uz *bērna pamattiesību* aizsardzību, piemēram, viņa tiesībām uz identitāti, nediskrimināciju un privāto un ģimenes dzīvi. Tas būtu arī visefektīvākais līdzeklis, kā aizsargāt *tās tiesības, kas bērnam izriet no vecāku stāvokļa saskaņā ar valsts tiesību aktiem*, piemēram, viņa tiesības uz uzturlīdzekļiem un mantošanu citā dalībvalstī. Visbeidzot, tam būtu arī pozitīva *sociālā un psiholoģiskā ietekme*, jo tādējādi attieksme pret bērniem pārrobežu situācijās būtu tāda pati kā pret vietējiem bērniem.

Pieņemot vienotus Savienības noteikumus par starptautisko jurisdikciju un piemērojamiem tiesību aktiem un atzīstot vecāku stāvokli bez nepieciešamības pēc īpašas procedūras, izraudzītais risinājums novērstu izmaksas un slogu, kas saistīts ar administratīvajām procedūrām un tiesvedību, kas bērniem un viņu ģimenēm patlaban ir jāuzņemas, lai vecāku stāvokli atzītu citā dalībvalstī. Ir aplēsts, ka, izmantojot izraudzīto risinājumu, atzīšanas procedūru vidējās izmaksas samazinātos par 71 % un par 90 % ģimenēm, kuras pašlaik saskaras ar visnopietnākajām ar vecāku stāvokļa atzīšanu saistītajām problēmām.

Savukārt dalībvalstu publiskajām iestādēm izraudzītais risinājums radītu ievērojamus ietaupījumus izmaksu, laika un sloga ziņā. Tiek lēsts, ka, izmantojot izraudzīto risinājumu, atzīšanas procedūru izmaksas publiskajām iestādēm samazinātos par 54 %.

- **Pamattiesības**

Kā paskaidrots iepriekš, pašreizējās problēmas ar vecāku stāvokļa atzīšanu rada situācijas, kurās tiek pārkāptas bērna pamattiesības un citas tiesības pārrobežu situācijās. Citā dalībvalstī konstatēta bērnu tiesiskā stāvokļa un vecāku stāvokļa atņemšana ir pretrunā bērna pamattiesībām uz identitāti, nediskrimināciju un privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību, kā arī pret viņu labākajām interesēm. Atvieglējot vecāku stāvokļa atzīšanu dalībvalstu starpā, priekšlikuma mērķis ir aizsargāt bērna pamattiesības pārrobežu situācijās un nodrošināt vecāku stāvokļa nepārtrauktību Savienībā.

4. IETEKME UZ BUDŽETU

Lai pielāgotos jaunajiem regulas noteikumiem, dalībvalstīm var rasties vienreizējas izmaksas, jo īpaši izmaksas, kas saistītas ar nepieciešamību apmācīt tiesnešus, civilstāvokļa aktu reģistrācijas iestāžu un citu kompetento iestāžu darbiniekus par jaunajiem noteikumiem. Šo iestāžu darbinieku tālākapmācībai varētu būt vajadzīgas nelielas atkārtotas izmaksas. Paredzams, ka šīs izmaksas nebūs ievērojamas un katrā ziņā regulas radītais efektivitātes pieaugums un izmaksu ietaupījumi tās pārsniegtu.

Priekšlikumā ietvertie noteikumi par digitālo saziņu ar Eiropas elektroniskās piekļuves punkta starpniecību saistībā ar decentralizēto IT sistēmu, kas izveidota ar Regulu (ES) XX/YYYY [Digitalizācijas regula], ietekmētu Savienības budžetu, un to var segt, pārvietojot līdzekļus programmas “Tiesiskums” ietvaros. Šī ietekme būtu neliela, tāpēc ka priekšlikuma piemērošanas labad nebūtu vajadzīgs īpaši izveidot decentralizēto IT sistēmu, bet saskaņā ar [Digitalizācijas regulu] tā tiktu izstrādāta daudziem Savienības instrumentiem par tiesu iestāžu sadarbību civillietās un komercietās.

Dalībvalstīm rastos zināmas izmaksas arī par decentralizētās IT sistēmas piekļuves punktu uzstādīšanu un uzturēšanu savā teritorijā un par savu valsts IT sistēmu pielāgošanu sadarbības nodrošināšanai ar piekļuves punktiem. Tomēr, kā norādīts, lielākā daļa šo finanšu ieguldījumu jau būtu veikti saistībā ar citu Savienības instrumentu digitalizāciju tiesu iestāžu sadarbībai civillietās un komercietās. Turklāt dalībvalstis varētu pieteikties uz dotācijām šo izmaksu finansēšanai no attiecīgajām Savienības finanšu programmām, proti, kohēzijas politikas fondiem un programmas “Tiesiskums”.

5. CITI ELEMENTI

• Īstenošanas plāni un uzraudzības, izvērtēšanas un ziņošanas kārtība

Regula ir tieši piemērojama visās dalībvalstīs, un tāpēc tā nav jāīsteno valsts tiesību aktos.

Priekšlikumā ir paredzēti atbilstoši uzraudzības, izvērtēšanas un ziņošanas pienākumi. Pirmkārt, regulas praktiskā piemērošana tiktu uzraudzīta, rīkojot regulāras Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla civillietās un komercietās sanāksmes, kurās piedalītos eksperti no dalībvalstīm. Turklāt, kad būtu pagājuši pieci gadi pēc regulas piemērošanas sākuma, Komisija veiktu pilnīgu regulas piemērošanas izvērtējumu. Izvērtējums tiktu veikts, cita starpā pamatojoties uz dalībvalstu iestāžu, ārēju ekspertu un attiecīgu ieinteresēto personu sniegtu informāciju.

• Priekšlikuma noteikumu skaidrojums

Priekšlikumam ir deviņas nodaļas: i) priekšmets, darbības joma un definīcijas; ii) jurisdikcija vecāku stāvokļa lietās pārrobežu situācijās; iii) tiesību akti, kas piemērojami vecāku stāvokļa konstatēšanai pārrobežu situācijās; iv) tādu citā dalībvalstī izdotu tiesas nolēmumu un publisku aktu atzīšana, kuriem ir saistošs juridisks spēks; v) tādu citā dalībvalstī izdotu publisku aktu akceptēšana, kuriem nav saistoša juridiska spēka; vi) Eiropas vecāku stāvokļa apliecība; vii) digitālā saziņa; viii) deleģētie akti un ix) vispārīgi un nobeiguma noteikumi.

I nodaļa. Priekšmets, darbības joma un definīcijas

Priekšlikuma **1. pantā** ir noteikts priekšlikuma priekšmets. Priekšlikums tiecas sasniegt mērķi atvieglot vienā dalībvalstī konstatēta vecāku stāvokļa atzīšanu citā dalībvalstī, pieņemot vienotus noteikumus par i) starptautisko jurisdikciju vecāku stāvokļa konstatēšanai dalībvalstī pārrobežu situācijās; ii) tiesību aktiem, kas piemērojami vecāku stāvokļa konstatēšanai dalībvalstī pārrobežu situācijās; iii) to, kā tiek atzīti tiesas nolēmumi, kā arī publiski akti, ar ko konstatē vecāku stāvokli un kam ir saistošs juridisks spēks; iv) to, kā tiek akceptēti publiski akti, kam nav saistoša juridiska spēka izcelsmes dalībvalstī, bet ir pierādījuma spēks minētajā dalībvalstī; un v) tādas neobligātas Eiropas vecāku stāvokļa apliecības izveidi, kas bērnam vai viņa likumīgajam pārstāvim dotu iespēju sniegt pierādījumus par vecāku stāvokli citā dalībvalstī.

Vecāku stāvokli parasti konstatē likuma piemērošanas rezultātā vai ar kompetentās iestādes aktu, piemēram, tiesas nolēmumu, administratīvas iestādes lēmumu vai notariālu aktu, pēc kura vecāku stāvokli parasti reģistrē dalībvalsts civilstāvokļa aktu vai iedzīvotāju reģistrā. Tomēr pilsoņi visbiežāk lūdz vecāku stāvokļa atzīšanu citā dalībvalstī, pamatojoties uz publisku aktu, ar ko nekonstatē vecāku stāvokli ar saistošu juridisku spēku, bet kam minētajā dalībvalstī ir iepriekš ar citiem līdzekļiem (likuma piemērošanas rezultātā vai ar kompetentās iestādes aktu) konstatēta vecāku stāvokļa pierādījuma spēks. Šādi publiski akti var būt, piemēram, izraksts no civilstāvokļa aktu reģistra, dzimšanas apliecība vai vecāku stāvokļa

apliecība. Priekšlikuma vienotie noteikumi par tiesību aktiem, kas piemērojami vecāku stāvokļa konstatēšanai pārrobežu situācijās, ir paredzēti, lai atvieglotu tādu publisku aktu akceptēšanu, kam nav saistoša juridiska spēka, bet kam izcelsmes dalībvalstī ir pierādījuma spēks vai nu attiecībā uz minētajā dalībvalstī iepriekš konstatētu vecāku stāvokli (piemēram, dzimšanas apliecība), vai tādiem faktiem, kas nav vecāku stāvokļa konstatēšana (piemēram, paternitātes atzīšana vai piekrišanas došana vecāku stāvokļa konstatēšanai).

2. pantā par priekšlikuma saistību ar citiem Savienības tiesību aktu noteikumiem ir precizēts, ka priekšlikumam nebūtu jāietekmē tiesības, kas bērnam izriet no Savienības tiesību aktiem, jo īpaši tiesības, kas noteiktas Savienības tiesību aktos par brīvu pārvietošanos, tostarp Direktīvā 2004/38/EK²⁸. Priekšlikuma nolūks nav paredzēt kādus papildu nosacījumus vai prasības vecāku stāvokļa atzīšanai, lai īstenotu tiesības, kas izriet no Savienības tiesību aktiem, vai ietekmēt šādu noteikumu īstenošanu. Tāpēc Savienības tiesību aktu par brīvu pārvietošanos turpmākā piemērošana netiks ietekmēta. Jo īpaši, atteikt vecāku stāvokļa atzīšanu to tiesību īstenošanai, kuras izriet no Savienības tiesību aktiem, var tikai tādu iemeslu dēļ, kas atļauti saskaņā ar Savienības tiesību aktiem par brīvu pārvietošanos, kā tos interpretējusi Tiesa. Turklāt, pamatojoties uz spēkā esošajiem Savienības tiesību aktiem, uz kuriem attiecas LES 21. pants, un ar tiem saistītajiem sekundārajiem tiesību aktiem, kā tos interpretējusi Tiesa, dalībvalsts nacionālās identitātes ievērošana LESD 4. panta 2. punkta ietvaros un dalībvalsts sabiedriskā kārtība nevar kalpot par pamatojumu, lai atteiktu izcelšanās saiknes atzīšanu starp bērniem un viņu viendzimuma vecākiem to tiesību īstenošanai, kas bērnam izriet no Savienības tiesību aktiem. Turklāt, lai īstenotu tiesības, kas izriet no Savienības tiesību aktiem, pierādījumus par vecāku stāvokli var iesniegt jebkādiem līdzekļiem²⁹. Tāpēc dalībvalstij nav tiesību prasīt, lai persona uzrādītu vai nu apliecinājumu, kas paredzēts tiesas nolēmumam pievienotā priekšlikumā vai publiskā aktā par vecāku stāvokli, vai arī ar priekšlikumu izveidoto Eiropas vecāku stāvokļa apliecību, ja persona lūdz atzīt vecāku stāvokli to tiesību nolūkiem, kas bērnam izriet no Savienības tiesību aktiem par brīvu pārvietošanos. Tomēr tam nevajadzētu liegt personai izvēlēties šādos gadījumos uzrādīt arī attiecīgo apliecinājumu vai Eiropas vecāku stāvokļa apliecību.

Priekšlikuma 2. pantā arī precizēts, ka priekšlikums neietekmēs to, kā tiek piemērota regula par publiskiem dokumentiem³⁰, kas jau vienkāršo publisko dokumentu (piemēram, spriedumu, notariālu aktu un administratīvu apliecību) apriti noteiktās jomās, tostarp dzimšanas, vecāku stāvokļa un adopcijas jomā, attiecībā uz to autentiskumu.

Priekšlikuma **3. pantā** ir noteikta priekšlikuma darbības joma. Noteikumi par jurisdikciju un piemērojamiem tiesību aktiem attiecas tikai uz vecāku stāvokļa konstatēšanu dalībvalstī pārrobežu situācijās. Noteikumus par vecāku stāvokļa atzīšanu piemēro, ja vecāku stāvoklis, kas jāatzīst, ir konstatēts kādā dalībvalstī, tāpēc priekšlikums neattiecas uz tādu trešā valstī sastādītu vai reģistrētu tiesas nolēmumu un publisku aktu atzīšanu vai attiecīgā gadījumā

²⁸ Tiesības, kas izriet no Savienības tiesību aktiem, ietver Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties Savienībā, tostarp tiesības, kas saistītas ar stipendijām, piekļuvi izglītībai, sabiedriskā transporta izmaksu samazināšanu lielām ģimenēm, samazinātu maksu no studentiem par sabiedrisko transportu un samazinātu ieejas maksu muzejā, kā arī tiesības uz vārda atzīšanu.

²⁹ Šajā sakarā sk. Tiesas 2002. gada 25. jūlija spriedumu C-459/99 *MRAX*, ECLI:EU:C:2002:461, 61. un 62. punktu; 2005. gada 17. februāra spriedumu C-215/03 *Oulane*, ECLI:EU:C:2005:95, 23.–26. punktu.

³⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/1191 (2016. gada 6. jūlijs) par iedzīvotāju brīvas pārvietošanās veicināšanu, vienkāršojot dažu publisko dokumentu uzrādīšanas prasības Eiropas Savienībā, un grozījumiem Regulā (ES) Nr. 1024/2012 (OV L 200, 26.7.2016., 1. lpp.).

akceptēšanu, ar kuriem konstatē vai pierāda vecāku stāvokli. Šādos gadījumos uz atzīšanu vai akceptēšanu joprojām attiecas katras dalībvalsts tiesību akti. Tomēr priekšlikums attiecas uz visu bērnu vecāku stāvokļa atzīšanu neatkarīgi no viņu valstspiederības un viņu vecāku valstspiederības, ja viņu vecāku stāvoklis ir konstatēts dalībvalstī, nevis trešā valstī.

Jautājumi, kas var būt saistīti ar bērna vecāku stāvokli, bet ko reglamentē citi Savienības vai starptautiskie instrumenti vai valsts tiesību akti, ir izslēgti no priekšlikuma darbības jomas, piemēram, lietas, kas saistītas ar aizgādību, uzturlīdzekļiem, mantošanu, starpvalstu adopciju, bērna vecāku laulības vai reģistrētu partnerattiecību pastāvēšanu, likumību vai atzīšanu un sekām, ko rada bērna vecāku stāvokļa reģistrēšana vai neregistrēšana dalībvalsts attiecīgajā reģistrā. Tomēr, pieņemot lēmumu par bērna vecāku stāvokli kā iepriekš izlemjamu jautājumu, priekšlikums atvieglotu spēkā esošo Savienības instrumentu piemērošanu aizgādībai, uzturlīdzekļiem un mantošanai attiecībā uz bērnu. Priekšlikums neattiecas arī uz tiesībām un pienākumiem, kas izriet no vecāku stāvokļa, kuru nostiprina valsts tiesību akti, piemēram, bērna valstspiederību un vārdu.

Priekšlikuma **4. pantā** ir definēti priekšlikumā lietotie termini “vecāku stāvoklis”, “bērns”, “vecāku stāvokļa konstatēšana”, “tiesa” un “tiesas nolēmums”, “publiskis akts”, “izcelsmes dalībvalsts”, “decentralizēta IT sistēma” un “Eiropas elektroniskās piekļuves punkts”.

- **Bērns** ir definēts plaši, un ar to saprot jebkura vecuma personu, kuras vecāku stāvoklis ir jākonstatē, jāatzīst vai jāpierāda. Tā kā vecāku stāvoklis ir būtisks visā personas dzīves laikā, priekšlikums attiecas uz jebkura vecuma bērniem, t. i., gan nepilngadīgajiem, gan pieaugušajiem. Tomēr bērna labākas intereses un tiesības tikt uzklautam ir jāsaprot kā tādas, kas attiecas uz bērnu, kā tas definēts ANO Konvencijā par bērna tiesībām, proti, uz personu, kas jaunāka par 18 gadiem, ja vien saskaņā ar tiesību aktiem, kas piemērojami bērnam, pilngadība neiestājas agrāk.
- **Vecāku stāvoklis**, ko dēvē arī par filiāciju, ir izcelšanās saikne, kas noteikta tiesību aktos, tostarp tiesiskais stāvoklis būt par konkrēta vecāka vai vecāku bērnu. Priekšlikumā vecāku stāvoklis var būt bioloģisks, ģenētisks, iegūts adopcijas vai likuma piemērošanas rezultātā. Kā norādīts, priekšlikums attiecas uz nepilngadīgu un pieaugušu bērnu, arī mirušu un vēl nedzimušu, vecāku stāvokli, kas konstatēts dalībvalstī, neatkarīgi no tā, vai tas konstatēts vienam vecākam, *de facto* pārim, laulātam pārim vai reģistrētās partnerattiecībās esošam pārim. Tas attiecas uz bērna vecāku stāvokļa atzīšanu neatkarīgi no tā, kā bērns ir ieņemts vai dzimis, un tādējādi attiecas arī uz bērniem, kas ieņemti ar reproduktīvas palīgtehnoloģijas palīdzību, un neatkarīgi no bērna ģimenes veida un tādējādi attiecas arī uz bērniem ar diviem viendzimuma vecākiem, bērniem ar vienu vecāku un bērniem, kurus dalībvalstī iekšzemes situācijā adoptējis viens vai divi vecāki.
- **Vecāku stāvokļa konstatēšana** ir starp bērnu un katru vecāku pastāvošas saiknes nostiprināšana tiesību aktos, tostarp vecāku stāvokļa konstatēšana pēc prasības par iepriekš konstatēta vecāku stāvokļa apstrīdēšanu. Attiecīgā gadījumā šis termins var ietvert arī vecāku stāvokļa izbeigšanos vai izbeigšanu. Priekšlikums neattiecas uz vecāku stāvokļa konstatēšanu iekšzemes situācijās, kurās nav pārrobežu elementu, piemēram, iekšzemes adopcijas gadījumā dalībvalstī, taču tas attiecas uz tāda vecāku stāvokļa atzīšanu, kas dalībvalstī konstatēts šādās iekšzemes situācijās.
- Tāpat kā citās Savienības regulās par civiltiesībām, **publiski akti** ir definēti plaši. Tādējādi publiski akti, uz kuriem attiecas priekšlikums, ietver i) tādus dokumentus,

ar ko konstatē vecāku stāvokli ar saistošu juridisku spēku, kā notariālus aktus (piemēram, adopcijas gadījumā vai tad, ja bērns vēl nav dzimis) vai administratīvus lēmumus (piemēram, pēc paternitātes atzīšanas), kā arī ii) dokumentus, kas nekonstatē vecāku stāvokli ar saistošu juridisku spēku, bet sniedz pierādījumus par vecāku stāvokli, kurš konstatēts citiem līdzekļiem (piemēram, ar izrakstu no iedzīvotāju vai civilstāvokļa aktu reģistra, ar dzimšanas apliecību vai vecāku stāvokļa apliecību), vai citu faktu pierādījumus (piemēram, notariālu aktu vai administratīvu dokumentu, kurā reģistrēta paternitātes atzīšana vai tas, ka ir dota piekrišana reproduktīvas palīgtehnoloģijas izmantošanai).

Priekšlikuma **5. pantā** precizēts, ka priekšlikums neietekmēs jautājumu par to, kuras iestādes katrā dalībvalstī ir kompetentas izskatīt vecāku stāvokļa lietas (piemēram, tiesas, administratīvās iestādes, notāri, reģistrācijas un/vai citas iestādes).

II nodaļa. Jurisdikcija

Lai atvieglotu tiesas nolēmumu un publisku aktu par vecāku stāvokli atzīšanu vai attiecīgā gadījumā — to akceptēšanu, priekšlikumā ir izklāstīti vienoti jurisdikcijas noteikumi par vecāku stāvokļa konstatēšanu ar pārrobežu elementu. Jurisdikcijas noteikumi arī novērš to, ka dažādās dalībvalstīs varētu notikt paralēlas tiesvedības, kurās varētu pieņemt pretrunīgus nolēmumus. Ņemot vērā to, ka lielākajā daļā dalībvalstu ar vecāku stāvokli saistītās tiesības nav atņemamas un no tām nevar atteikties, priekšlikumā nav paredzēta pušu autonomija attiecībā uz jurisdikciju (piemēram, tiesas izvēle vai jurisdikcijas nodošana).

Lai atvieglotu tiesu iestāžu pieejamību dalībvalstī, priekšlikumā ir paredzēti alternatīvi jurisdikcijas pamati. Lai nodrošinātu, ka bērni var vērsties tiesā, kas atrodas viņu tuvumā, jurisdikcijas pamati ir balstīti uz to tuvumu bērnam. Tādējādi jurisdikcija alternatīvi var būt dalībvalstij, kurā ir bērna pastāvīgā dzīvesvieta, kuras valstspiederība ir bērnam, kurā ir atbildētāja (piemēram, personas, attiecībā uz kuru bērns pieprasa vecāku stāvokli) pastāvīgā dzīvesvieta vai jebkura vecāka pastāvīgā dzīvesvieta, kuras valstspiederība ir jebkuram vecākam vai kura ir bērna dzimšanas dalībvalsts. Atbilstoši šajā jautājumā pastāvošajai Tiesas judikatūrai pastāvīga dzīvesvieta tiek konstatēta, pamatojoties uz visiem katras atsevišķās lietas apstākļiem.

Ja jurisdikciju nevar noteikt, pamatojoties uz kādu no parastajiem alternatīvajiem jurisdikcijas pamatiem, tad jurisdikcijai vajadzētu būt tās dalībvalsts tiesām, kurā atrodas bērns. Šo jurisdikcijas pamatu jo īpaši var piemērot bērniem bēgļiem un starptautiski pārvietotiem bērniem. Ja nevienai dalībvalsts tiesai nav jurisdikcijas saskaņā ar priekšlikumu, tad katrā dalībvalstī ar šīs dalībvalsts tiesību aktiem būtu jānosaka atlikusī jurisdikcija. Visbeidzot, lai nodrošinātu tiesiskās aizsardzības līdzekļus situācijās, kad tiek liegta piekļuve tiesai, priekšlikums paredz *forum necessitatis*, lai tās dalībvalsts tiesai, kurai ir pietiekama saikne ar lietu, ļautu pieņemt nolēmumu vecāku stāvokļa lietā, kas cieši saistīta ar trešo valsti. To var darīt izņēmuma kārtā, piemēram, ja tiesvedība šajā trešā valstī izrādās neiespējama, piemēram, pilsoņu kara dēļ, vai ja nevar pamatoti gaidīt, ka bērns vai cita ieinteresētā puse sāks tiesvedību minētajā trešā valstī.

Priekšlikumā ir arī atgādināts, ka par 18 gadiem jaunākiem bērniem, kas spēj formulēt savu viedokli, ir tiesības saņemt iespēju paust šo viedokli tiesvedībā, kas skar vecāku stāvokli, kurš tiek attiecināts uz bērniem.

III nodaļa. Piemērojamie tiesību akti

Priekšlikumam būtu jānodrošina juridiskā noteiktība un paredzamība, ierosinot kopīgus noteikumus par tiesību aktiem, kas piemērojami vecāku stāvokļa konstatēšanai pārrobežu situācijās. Šādu kopīgu noteikumu mērķis ir izvairīties no tā, ka atkarībā no tā, kuras dalībvalsts tiesas vai citas kompetentās iestādes konstatē vecāku stāvokli, tiek pieņemti pretrunīgi lēmumi par vecāku stāvokli. To mērķis jo īpaši ir arī atvieglot tādu publisku aktu akceptēšanu, kas nekonstatē vecāku stāvokli ar saistošu juridisku spēku izcelsmes dalībvalstī, bet kam ir pierādījuma spēks minētajā dalībvalstī.

Ja priekšlikumā norādīti piemērojamie tiesību akti, tad tiem ir vispārējs raksturs, proti, tie ir piemērojami neatkarīgi no tā, vai tie dalībvalsts tiesību akti vai trešās valsts tiesību akti. Parasti tiesību aktiem, kas piemērojami vecāku stāvokļa konstatēšanai, vajadzētu būt tās valsts tiesību aktiem, kurā dzimšanas brīdī ir dzemdētājas pastāvīgā dzīvesvieta. Tomēr, lai nodrošinātu, ka piemērojamie tiesību aktus var noteikt visos apstākļos, kad nevar konstatēt dzemdētājas pastāvīgo dzīvesvietu dzimšanas brīdī (piemēram, ja māte ir bēgļe vai starptautiski pārvietota persona), būtu jāpiemēro bērna dzimšanas valsts tiesību akti.

Lai risinātu mūsdienās visbiežākās problēmas ar vecāku stāvokļa atzīšanu, pieļaujot izņēmumu no iepriekš minētā noteikuma, ja minētā noteikuma rezultātā vecāku stāvoklis tiek konstatēts tikai attiecībā uz vienu vecāku (parasti tas ir ģenētiskais vecāks viendzimuma pāri), tad dalībvalsts iestādes, kurām ir jurisdikcija vecāku stāvokļa lietās saskaņā ar priekšlikumu, vecāku stāvokļa konstatēšanai attiecībā uz otro vecāku (parasti tas ir neģenētiskais vecāks viendzimuma pāri) var piemērot vienu no diviem alternatīviem papildu noteikumiem: vai nu jebkura vecāka valstspiederības tiesību aktus, vai bērna dzimšanas valsts tiesību aktus. Šo iespēju var izmantot iestādes, kurām ir jurisdikcija un kuras pirmo reizi izskata vecāku stāvokļa konstatēšanu, kā arī kompetentās iestādes, kam ir jurisdikcija situācijā, kurā citas dalībvalsts iestādes jau ir konstatējušas vecāku stāvokli attiecībā uz tikai vienu vecāku. Ja tiesas nolēmumu vai publisku aktu, ar ko konstatē vecāku stāvokli ar saistošu juridisku spēku attiecībā uz katru vecāku saskaņā ar vienu no priekšlikumā norādītajiem piemērojamajiem tiesību aktiem, ir pieņēmusi, sastādījusi vai reģistrējusi tiesa vai cita dalībvalsts kompetentā iestāde, kurai saskaņā ar priekšlikumu ir jurisdikcija, tad katrs no šādiem dokumentiem, ar ko konstatē vecāku stāvokli attiecībā uz katru vecāku, būtu jāatzīst visās pārējās dalībvalstīs saskaņā ar priekšlikumā izklāstītajiem atzīšanas noteikumiem. Turklāt bērns (vai likumīgais pārstāvis) var pieprasīt un izmantot Eiropas vecāku stāvokļa apliecību, lai citā dalībvalstī sniegtu pierādījumu par vecāku stāvokli attiecībā uz abiem vecākiem.

Sabiedrības interesēs būtu jādod iespēja dalībvalstu tiesām un citām kompetentajām iestādēm, kas konstatē vecāku stāvokli pārrobežu situācijās, izņēmuma apstākļos neievērot konkrētus ārvalstu tiesību aktu noteikumus, ja attiecīgajā gadījumā šādu noteikumu piemērošana būtu acīmredzami nesaderīga ar attiecīgās dalībvalsts sabiedrisko kārtību (*ordre public*). Tomēr šādām iestādēm nevajadzētu būt iespējai piemērot šo izņēmumu, lai nepiemērotu citas valsts tiesību aktus, ja nepiemērošana būtu pretrunā Hartai, jo īpaši tās 21. pantam, kas aizliedz diskrimināciju. Tādēļ šis izņēmums nebūtu jāpiemēro, lai, pamatojoties tikai uz to, ka abiem vecākiem ir viens un tas pats dzimums, atteiktu piemērot citas valsts noteikumu, kas paredz iespēju attiecībā uz abiem vecākiem viendzimuma pāri noteikt vecāku stāvokli.

IV nodaļa. Atzīšana

Šajā nodaļā paredzēti noteikumi par to, kā tiek atzīti citā dalībvalstī izdoti tiesas nolēmumi un publiski akti, ar ko konstatē vecāku stāvokli ar saistošu juridisku spēku.

Pamatojoties uz principu, ka valstis savstarpēji uzticas cita citas tiesu sistēmai, dalībvalstī būtu jāatzīst citā dalībvalstī pieņemti tiesas nolēmumi un publiski akti, ar ko konstatē vecāku stāvokli ar saistošu juridisku spēku izcelsmes dalībvalstī. Šī uzticēšanās būtu vēl vairāk jāstiprina, pieņemot vienotus noteikumus par starptautisko jurisdikciju un tiesību aktiem, kas piemērojami vecāku stāvokļa konstatēšanai pārrobežu situācijās. Dalībvalstī izdoti tiesas nolēmumi un publiski akti, ar ko konstatē vecāku stāvokli ar saistošu juridisku spēku, būtu jāatzīst citā dalībvalstī bez kādas īpašas procedūras, arī lai atjauninātu civilstāvokļa aktu reģistra ierakstu par bērnu. Tas neskar iespēju, ka ieinteresētā persona var sākt tiesvedību, lai panāktu lēmumu, ar ko konstatē, ka nav pamata atteikt vecāku stāvokļa atzīšanu, vai tiesvedību par vecāku stāvokļa neatzīšanu.

Personai, kas vēlas atsaukties uz tiesas nolēmumu vai publisku aktu, ar ko konstatē vecāku stāvokli ar saistošu juridisku spēku citā dalībvalstī, būtu jāuzrāda tiesas nolēmuma vai publiskā akta kopija un attiecīgs apliecinājums. Apliecinājumu mērķis ir atvieglot to dokumentu lasāmību, kam tie pievienoti, un tādējādi arī to atzīšanu. Attiecībā uz publiskiem aktiem, ar ko konstatē vecāku stāvokli ar saistošu juridisku spēku, apliecinājums kalpo arī tam, lai pierādītu, ka dalībvalstij, kuras iestāde ir izdevusi publisko aktu, ir bijusi jurisdikcija konstatēt vecāku stāvokli saskaņā ar priekšlikumu.

Tās dalībvalsts iestādēm, kurā atsaucas uz vecāku stāvokli, nav tiesību pieprasīt tāda apliecinājuma uzrādīšanu, kurš pievienots tiesas nolēmumam vai publiskam aktam, ar ko konstatē vecāku stāvokli ar saistošu juridisku spēku, vai Eiropas vecāku stāvokļa apliecību, ja uz vecāku stāvokli atsaucas to tiesību nolūkiem, kas izriet no Savienības tiesību aktiem, tostarp brīvas pārvietošanās tiesībām. Tomēr tam nevajadzētu liegt personai izvēlēties šādos gadījumos uzrādīt arī attiecīgo apliecinājumu vai Eiropas vecāku stāvokļa apliecību.

Saskaņā ar priekšlikumu vecāku stāvokļa atzīšanas atteikuma pamatu saraksts ir pilnīgs atbilstoši tā pamatmērķim atvieglot vecāku stāvokļa atzīšanu. Novērtējot iespējamu atteikumu atzīt vecāku stāvokli sabiedriskās kārtības apsvērumu dēļ, dalībvalstu iestādēm ir jāņem vērā bērna intereses, jo īpaši bērna tiesību aizsardzība, tostarp īstenu ģimenes saišu saglabāšana starp bērnu un vecākiem. Atzīšanas atteikuma pamats, kas balstīts uz sabiedrisko kārtību (*ordre public*), ir izmantojams izņēmuma kārtā un ņemot vērā katra konkrētā gadījuma apstākļus, proti, ne abstrakti, lai atteiktos atzīt bērna vecāku stāvokli, ja, piemēram, ir iesaistīti viendzimuma vecāki. Šajā gadījumā šādi atzīšanai vajadzētu būt acīmredzami nesaderīgai ar tās dalībvalsts sabiedrisko kārtību, kurā atzīšana tiek lūgta, jo, piemēram, būtu pārkāptas personas pamattiesības, kas saistītas ar bērna ieņemšanu, dzimšanu vai adopciju vai bērna vecāku stāvokļa konstatēšanu. Tiesām vai citām kompetentajām iestādēm nevajadzētu būt iespējai atteikt citā dalībvalstī izdotu tiesas nolēmumu vai publisku aktu atzīšanu, ja tas būtu pretrunā Hartai, un jo īpaši tās 21. pantam, kas aizliedz diskrimināciju, tostarp bērnu diskrimināciju. Tādējādi dalībvalstu iestādes sabiedriskās kārtības apsvērumu dēļ nevarētu atteikt tādu tiesas nolēmumu vai publisku aktu atzīšanu, ar ko konstatē vecāku stāvokli, ja adopciju veicis viens vīrietis, vai ar ko konstatē vecāku stāvokli attiecībā uz abiem vecākiem viendzimuma pāri, pamatojoties tikai uz to, ka vecākiem ir viens un tas pats dzimums.

Priekšlikums neietekmēs ar Tiesas judikatūru noteiktos ierobežojumus attiecībā uz sabiedriskās kārtības izmantošanu, lai atteiktu vecāku stāvokļa atzīšanu, ja saskaņā ar

Savienības tiesību aktiem par brīvu pārvietošanos dalībvalstīm, lai īstenotu tiesības, kas izriet no Savienības tiesību aktiem, ir pienākums atzīt citas dalībvalsts iestāžu izdotu dokumentu, ar ko konstatē izcelšanās saikni. Jo īpaši, izcelšanās saiknes atzīšanu to tiesību īstenošanai, kas bērnam izriet no Savienības tiesībām, nevar atteikt sabiedriskās kārtības apsvērumu dēļ, pamatojoties uz to, ka vecākiem ir viens un tas pats dzimums.

V nodaļa. Publiski akti, kam nav saistoša juridiska spēka

Priekšlikums paredz tādu publisku aktu akceptēšanu, ar ko nekonstatē vecāku stāvokli ar saistošu juridisku spēku izcelsmes dalībvalstī, bet kam ir pierādījuma spēks minētajā dalībvalstī. Pierādījuma spēks var attiekties uz vecāku stāvokļa iepriekšēju konstatēšanu citiem līdzekļiem vai balstoties uz citiem faktiem. Atkarībā no valsts tiesību aktiem šāds publisks akts var būt, piemēram, dzimšanas apliecība, vecāku stāvokļa apliecība, izraksts par dzimšanu no reģistra vai notariāls vai administratīvs dokuments, kas apliecina paternitātes atzīšanu vai mātes vai bērna piekrišanu vecāku stāvokļa konstatēšanai.

Šādiem publiskiem aktiem citā dalībvalstī vajadzētu būt tādām pašām pierādījuma spēkam, kāds tiem ir izcelsmes dalībvalstī, vai vistuvāk pielīdzināmam spēkam. Persona, kas šādu publisku aktu vēlas izmantot citā dalībvalstī, var lūgt iestādi, kas izcelsmes dalībvalstī ir oficiāli sastādījusi vai reģistrējusi publisko aktu, izdot apliecinājumu, kurā aprakstīts publiskā akta pierādījuma spēks.

Tādu publisku aktu akceptēšanu, kuriem nav saistoša juridiska spēka, bet ir pierādījuma spēks, sabiedriskās kārtības (*ordre public*) apsvērumu dēļ var atteikt tikai ar tādām pašām ierobežojumiem, kādi ir piemērojami šim atteikuma pamatam, ja to piemēro tiesas nolēmumiem un publiskiem aktiem ar saistošu juridisku spēku, tostarp attiecībā uz atbilstību Hartai.

VI nodaļa. Eiropas vecāku stāvokļa apliecība

Priekšlikums paredz izveidot neobligātu Eiropas vecāku stāvokļa apliecību ("apliecība"). Šī vienotā apliecība ir īpaši izstrādāta, lai atvieglotu vecāku stāvokļa atzīšanu Savienībā, jo tas tiktu izdots "izmantošanai citā dalībvalstī". Apliecība jāizdod dalībvalstī, kurā saskaņā ar piemērojamiem tiesību aktiem ir konstatēts vecāku stāvoklis un kuras tiesām saskaņā ar priekšlikumu ir jurisdikcija. Pēc apliecības izdošanas to var izmantot arī dalībvalstī, kurā tā izdota.

Apliecība ir neobligāta apliecība, jo dalībvalsts iestādēm tā būtu jāizdod tikai tad, ja to pieprasa bērns vai likumīgais pārstāvis. Tāpēc personām, kas ir tiesīgas pieteikties uz apliecību, nebūtu pienākuma to darīt, un, pieprasot vecāku stāvokļa atzīšanu citā dalībvalstī, tās varētu brīvi uzrādīt citus dokumentus, piemēram, tiesas nolēmumu vai publisku aktu, kam pievienots attiecīgs apliecinājums. Tomēr neviena iestāde vai persona, kurai tiek uzrādīta citā dalībvalstī izdota apliecības kopija, nebūtu tiesīga pieprasīt, lai apliecības vietā tiktu iesniegts tiesas nolēmums vai publisks akts.

Valsts dzimšanas apliecības vai vecāku stāvokļa apliecības parasti ir publiski akti, kam ir vecāku stāvokļa pierādījuma spēks. Valsts apliecības katrā dalībvalstī izdod citādā procedūrā, citādā formātā un valodā, un atkarībā no izdošanas dalībvalsts tām ir citāds saturs un spēks. Priekšlikums paredz, ka apliecības var izsniegt kopā ar neobligātu apliecinājumu, kurā aprakstīts to pierādījuma spēks, un to pierādījuma spēks ir jāakceptē, ja vien tas nav pretrunā tās dalībvalsts sabiedriskajai kārtībai, kurā tās tiek uzrādītas.

Savukārt apliecību izdod vienmēr vienā un tajā pašā procedūrā, kas izklāstīta priekšlikumā, uz vienotas standarta veidlapas (iekļauta priekšlikuma V pielikumā) un ar vienu un to pašu saturu un spēku visā Savienībā, kā tie izklāstīti priekšlikumā. Tiek uzskatīts, ka apliecība precīzi apliecina apstākļus, kas konstatēti saskaņā ar priekšlikumā norādītajiem piemērojamajiem tiesību aktiem, un tā nav jātransponē valsts dokumentā, pirms to var iekļaut attiecīgā dalībvalsts reģistrā. Tā kā apliecības veidlapa būtu pieejama visās Savienības valodās, vajadzība pēc tulkojuma būtu ievērojami samazināta.

Tā kā lielākoties vecāku stāvoklis ir stabils, tad apliecības un tās kopiju derīgums nebūtu laikā ierobežots, neskarot iespēju vajadzības gadījumā labot, grozīt, apturēt vai atsaukt apliecību.

VII nodaļa. Deleģētie akti

Ja ir nepieciešams grozīt tiesas nolēmumam, publiskam aktam vai Eiropas vecāku stāvokļa apliecībai pievienotās apliecinājumu standarta veidlapas, kas iekļautas šā priekšlikuma pielikumā, tad Komisija būtu pilnvarota pieņemt deleģētos aktus pēc tam, kad būs notikušas vajadzīgās apspriedes ar dalībvalstu ekspertiem.

VIII nodaļa. Digitalizācija

Šajā nodaļā ir ietverti noteikumi par elektronisko saziņu starp fiziskām personām (vai to likumīgajiem pārstāvjiem) un dalībvalstu tiesām vai citām kompetentajām iestādēm ar Eiropas e-tiesiskuma portālā izveidotas decentralizētas IT sistēmas un Eiropas elektroniskās piekļuves punkta starpniecību. Dalībvalstu tiesām vai citām kompetentajām iestādēm būtu atļauts sazināties ar fizisku personu, izmantojot Eiropas elektroniskās piekļuves punktu, ja fiziskā persona iepriekš devusi nepārprotamu piekrišanu, ka šie saziņas līdzekļi tiek izmantoti.

IX nodaļa. Vispārīgi un nobeiguma noteikumi

Šajā nodaļā jo īpaši ietverti noteikumi par priekšlikuma saistību ar spēkā esošām starptautiskām konvencijām, noteikumi par datu aizsardzību un pārejas noteikumi par tādu tiesas nolēmumu un publisku aktu izmantošanu, kas izdoti pirms regulas piemērošanas sākuma.

Priekšlikums

PADOMES REGULA

par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un publisku aktu akceptēšanu vecāku stāvokļa lietās un par Eiropas vecāku stāvokļa apliecības izveidi

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 81. panta 3. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta atzinumu,

saskaņā ar īpašu likumdošanas procedūru,

tā kā:

- (1) Savienība ir izvirzījusi mērķi, pilnībā ievērojot pamattiesības, radīt, uzturēt un attīstīt brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, kurā ir nodrošināta personu brīva pārvietošanās un tiesu iestāžu pieejamība. Lai pakāpeniski izveidotu šādu telpu, Savienībai ir jāpieņem pasākumi, kuru mērķis ir nodrošināt tiesas spriedumu un ārpustiesas lēmumu savstarpēju atzīšanu dalībvalstu starpā civillietās un to noteikumu saderību, kas piemērojami dalībvalstīs attiecībā uz tiesību normu kolīzijām un jurisdikciju civillietās.
- (2) Šī regula attiecas uz bērna vecāku stāvokļa atzīšanu dalībvalstī, kā tas konstatēts citā dalībvalstī. Tās mērķis ir lietās, kas saistītas ar bērna vecāku stāvokli, pārrobežu situācijās aizsargāt bērna pamattiesības un citas tiesības, kuras ietver tiesības uz identitāti¹, nediskrimināciju² un privāto un ģimenes dzīvi³, par galveno apsvērumu atzīstot bērna labākās intereses⁴. Šīs regulas mērķis ir arī nodrošināt juridisko noteiktību un paredzamību un samazināt tiesāšanās izmaksas un slogu ģimenēm, valstu tiesām un citām kompetentajām iestādēm saistībā ar tiesvedību vecāku stāvokļa atzīšanai citā dalībvalstī. Lai sasniegtu šos mērķus, šajā regulā būtu jānosaka prasība dalībvalstīm visiem nolūkiem atzīt bērna vecāku stāvokli, kas konstatēts citā dalībvalstī.
- (3) Ar Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 21., 45., 49. un 56. pantu Savienības pilsoņiem ir piešķirtas tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā. Tās ietver Savienības pilsoņu tiesības nesaskarties ar šķēršļiem un tiesības uz

¹ ANO Konvencijas par bērna tiesībām 8. pants.

² ANO Konvencijas par bērna tiesībām 2. pants, Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 21. pants.

³ ANO Konvencijas par bērna tiesībām 9. pants, ES Pamattiesību hartas 7. un 24. pants.

⁴ ANO Konvencijas par bērna tiesībām 3. pants, Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 24. pants.

attieksmi, kas ir vienlīdzīga ar attieksmi pret valstspiederīgajiem, kad tie īsteno brīvu pārvietošanos, tostarp attiecībā uz konkrētām sociālām priekšrocībām, ko definē kā jebkādas priekšrocības, kuras varētu veicināt mobilitāti⁵. Šīs tiesības attiecas arī uz Savienības pilsoņu ģimenes locekļiem, kā tie definēti Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2004/38/EK⁶, jautājumos, kas saistīti ar stipendijām, piekļuvi izglītībai, sabiedriskā transporta izmaksu samazināšanu lielām ģimenēm, samazinātu maksu no studentiem par sabiedrisko transportu un samazinātām ieejas maksu muzejā⁷. Ar Līguma noteikumiem par brīvu pārvietošanos piešķirtā aizsardzība ietver arī tiesības uz to, ka vienā dalībvalstī likumīgi dots vārds tiek atzīts citās dalībvalstīs⁸.

- (4) Eiropas Savienības Tiesa ("Tiesa") ir lēmusi, ka dalībvalstij ir jāatzīst izcelšanās saikne, lai ļautu bērnam bez šķēršļiem ar katru no abiem vecākiem īstenot savas LESD 21. panta 1. punktā garantētās tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā un īstenot visas tiesības, kas bērnam izriet no Savienības tiesību aktiem⁹. Tomēr Tiesas judikatūrā dalībvalstīm nav noteikta prasība nolūkiem, kas nav to tiesību īstenošana, kuras bērnam izriet no Savienības tiesību aktiem, atzīt izcelšanās saikni starp bērnu un personām, kuras kā šī bērna vecāki minētas citas dalībvalsts iestāžu sastādītā dzimšanas apliecībā.
- (5) Saskaņā ar Līgumiem pieņemt pamatnoteikumus par ģimenes tiesībām, piemēram, noteikumus par ģimenes definīciju un noteikumus par bērna vecāku stāvokļa konstatēšanu, ir dalībvalstu kompetencē. Tomēr, ievērojot LESD 81. panta 3. punktu, Savienība var pieņemt pasākumus, kas attiecas uz tiem ģimenes tiesību aspektiem, kuriem ir pārrobežu ietekme, konkrēti, noteikumus par starptautisko jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem un par vecāku stāvokļa atzīšanu.
- (6) Atbilstoši Savienības kompetencei pieņemt pasākumus ģimenes tiesību jomā ar pārrobežu ietekmi 2010. gada Eiropadomes "Stokholmas programmā – atvērta un droša Eiropa tās pilsoņu un viņu aizsardzības labā"¹⁰ Komisija tika aicināta apsvērt problēmas saistībā ar civilstāvokļa dokumentiem un piekļuvi šādu dokumentu reģistriem un, ņemot vērā konstatējumus, iesniegt atbilstošus priekšlikumus, un apsvērt, vai vismaz dažās jomās nebūtu piemērota civilstāvokļa dokumentu seku savstarpēja atzīšana. Komisijas izstrādātajā Stokholmas programmas īstenošanas

⁵ Tiesas 1979. gada 31. maija spriedums *Even*, C-207/78, ECLI:EU:C:1979:144, un 1999. gada 8. jūnija spriedums *Meeusen*, C-337/97, EU:ECLI:C:1999:284.

⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2004/38/EK (2004. gada 29. aprīlis) par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK (OV L 158, 30.4.2004.).

⁷ Piemēram, Tiesas 1974. gada 3. jūlija spriedums *Casagrande/Landeshauptstadt München*, C-9/74, ECLI:EU:C:1974:74; 1988. gada 27. septembra spriedums *Matteuci*, C-235/87, ECLI:EU:C:1988:460; 1975. gada 30. septembra spriedums *Cristini/S.N.C.F.*, C-32/75, ECLI:EU:C:1975:120; 2012. gada 4. oktobra spriedums *Komisija/Austrija*, C-75/11, ECLI:EU:C:2012:605.

⁸ Piemēram, Tiesas 2003. gada 2. oktobra spriedums *Carlos García Avello/État belge*, lieta C-148/02, ECLI:EU:C:2003:539; 2008. gada 14. oktobra spriedums *Grunkin-Paul*, lieta C-353/06, ECLI:EU:C:2008:559; 2017. gada 8. jūnija spriedums *Freitag*, lieta C-541/15, ECLI:EU:C:2017:432.

⁹ Tiesas 2021. gada 14. decembra spriedums *V.M.A./Stolichna obshtina*, C 490/20, ECLI:EU:C:2021:1008.

¹⁰ OV C 115, 4.5.2010., 1. lpp.

rīcības plānā¹¹ ir paredzēts tiesību akta priekšlikums dokumentu legalizācijas formalitāšu likvidēšanai starp dalībvalstīm un tiesību akta priekšlikums par atsevišķu civilstāvokļa dokumentu, piemēram, par dzimšanu, vecāku stāvokļa noteikšanu, adopciju, savstarpēju atzīšanu.

- (7) Komisija 2010. gadā publicēja zaļo grāmatu “Mazāk administratīvo formalitāšu pilsoņiem: publisko dokumentu brīvas aprites un civilstāvokļa aktu atzīšanas veicināšana”, ar kuru tā sāka plašu apspriešanu par jautājumiem, kas saistīti ar publisko dokumentu brīvu apriti un civilstāvokļa aktu atzīšanu. Citu starpā tā apsvēra iespēju ieviest Eiropas civilstāvokļa apliecību, kas atvieglotu civilstāvokļa pārrobežu atzīšanu Savienībā. Apspriešanas mērķis bija uzzināt ieinteresēto personu un plašas sabiedrības viedokli, lai izstrādātu Savienības politiku šajās jomās un attiecīgos tiesību aktu priekšlikumus. Savienības likumdevējs 2016. gadā pieņēma Regulu (ES) 2016/1191 par iedzīvotāju brīvas pārvietošanās veicināšanu, vienkāršojot dažu publisko dokumentu uzrādīšanas prasības Eiropas Savienībā¹², kas attiecas arī uz dzimšanas, vecāku stāvokļa un adopcijas dokumentiem.
- (8) Lai gan Savienības kompetencē ir pieņemt ar ģimenes tiesībām saistītus pasākumus, kam ir pārrobežu ietekme, piemēram, noteikumus par starptautisko jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem un vecāku stāvokļa atzīšanu dalībvalstu starpā, līdz šim šajās jomās Savienība nav pieņēmusi noteikumus par vecāku stāvokli. Pašlaik šajās jomās piemērojami dalībvalstu noteikumi atšķiras.
- (9) Savienības līmenī uz konkrētām bērna tiesībām pārrobežu situācijās attiecas vairāki Savienības instrumenti, jo īpaši Padomes Regula (EK) Nr. 4/2009¹³, Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 650/2012¹⁴ un Padomes Regula (ES) 2019/1111¹⁵. Tomēr minētajās regulās nav iekļauti noteikumi par vecāku stāvokļa konstatēšanu vai atzīšanu. Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2016/1191¹⁶ darbības jomā ir publiski dokumenti par dzimšanu, vecāku stāvokli un adopciju, savukārt šī regula attiecas uz šādu dokumentu autentiskumu un valodu, nevis uz to satura vai spēka atzīšanu citā dalībvalstī.
- (10) Tā kā nav Savienības noteikumu par starptautisko jurisdikciju un piemērojamiem tiesību aktiem vecāku stāvokļa konstatēšanai pārrobežu situācijās un par vecāku stāvokļa atzīšanu dalībvalstu starpā, ģimenēm var rasties grūtības panākt, lai viņu

¹¹ COM(2010) 171 final.

¹² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/1191 (2016. gada 6. jūlijs) par iedzīvotāju brīvas pārvietošanās veicināšanu, vienkāršojot dažu publisko dokumentu uzrādīšanas prasības Eiropas Savienībā, un grozījumiem Regulā (ES) Nr. 1024/2012 (OV L 200, 26.7.2016., 1. lpp.).

¹³ Padomes Regula (EK) Nr. 4/2009 (2008. gada 18. decembris) par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās (OV L 7, 10.1.2009., 1. lpp.).

¹⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 650/2012 (2012. gada 4. jūlijs) par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un publisku aktu akceptēšanu un izpildi mantošanas lietās un par Eiropas mantošanas apliecības izveidi (OV L 201, 27.7.2012., 107. lpp.).

¹⁵ Padomes Regula (ES) 2019/1111 (2019. gada 25. jūnijs) par jurisdikciju, lēmumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību un par bērnu starptautisko nolaupīšanu (OV L 178, 2.7.2019., 1. lpp.).

¹⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/1191 (2016. gada 6. jūlijs) par iedzīvotāju brīvas pārvietošanās veicināšanu, vienkāršojot dažu publisko dokumentu uzrādīšanas prasības Eiropas Savienībā, un grozījumiem Regulā (ES) Nr. 1024/2012 (OV L 200, 26.7.2016., 1. lpp.).

bērnu vecāku stāvoklis Savienībā tiktu atzīts visiem nolūkiem, tostarp tad, ja viņi pārceļas uz citu dalībvalsti vai atgriežas savā izcelsmes dalībvalstī.

- (11) Bērniem no vecāku stāvokļa izriet vairākas tiesības, ieskaitot tiesības uz identitāti, vārdu, valstspiederību (ja to reglamentē *ius sanguinis*), vecāku aizgādība un saskarsmes tiesības, tiesības uz uzturlīdzekļiem, mantošanas tiesības un tiesības būt vecāku likumīgi pārstāvētiem. Vienā dalībvalstī konstatēta vecāku stāvokļa neatzīšana citā dalībvalstī var būtiski negatīvi ietekmēt bērnu pamattiesības un tiesības, kas viņiem izriet no valsts tiesību aktiem. Tas var mudināt ģimenes sākt tiesāšanos, lai panāktu, ka viņu bērna vecāku stāvoklis tiek atzīts citā dalībvalstī, lai gan šādi procedūrai ir neskaidrs iznākums un prasa daudz laika un izmaksu gan ģimenēm, gan dalībvalstu tiesu sistēmām. Galu galā ģimenes var tikt atturētas izmantot savas brīvas pārvietošanās tiesības aiz bailēm, ka viņu bērna vecāku stāvoklis citā dalībvalstī netiks atzīts to tiesību nolūkiem, kas izriet no valsts tiesību aktiem.
- (12) Komisija 2020. gadā paziņoja par pasākumiem¹⁷, kuru mērķis ir nodrošināt, ka vienā dalībvalstī konstatēts vecāku stāvoklis tiek atzīts visās pārējās dalībvalstīs. Šī iniciatīva tika iekļauta 2020. gada ES LGBTIK līdztiesības stratēģijā¹⁸ un 2021. gada ES Stratēģijā par bērna tiesībām¹⁹ pie galvenajām darbībām līdztiesības un bērnu tiesību atbalstam. Eiropas Parlaments Komisijas iniciatīvu atzinīgi novērtēja 2021. gada rezolūcijā par LGBTIK tiesībām ES²⁰ un 2022. gada rezolūcijā par bērna tiesību aizsardzību civilajā, administratīvajā un ģimenes tiesību tiesvedībā²¹.
- (13) Šai regulai nebūtu jāietekmē tiesības, kas bērnam izriet no Savienības tiesību aktiem, jo īpaši tiesības, kas bērnam ir saskaņā ar Savienības tiesību aktiem par brīvu pārvietošanos, ieskaitot Direktīvu 2004/38/EK. Piemēram, dalībvalstīm jau tagad ir jāatzīst izcelšanās saikne, lai ļautu bērniem bez šķēršļiem ar katru no abiem vecākiem īstenot tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā un izmantot visas tiesības, kas bērnam izriet no Savienības tiesību aktiem. Šajā regulā nav paredzēti nekādi papildu nosacījumi vai prasības šādu tiesību izmantošanai.
- (14) Saskaņā ar LESD 21. pantu un ar to saistītajiem sekundārajiem tiesību aktiem, kā tos interpretējusi Tiesa, dalībvalsts nacionālās identitātes ievērošana LES 4. panta 2. punkta ietvaros un dalībvalsts sabiedriskā kārtība nevar kalpot par pamatojumu, lai atteiktu izcelšanās saiknes atzīšanu starp bērniem un viņu viendzimuma vecākiem to tiesību īstenošanai, kas bērnam izriet no Savienības tiesību aktiem. Turklāt, lai īstenotu šādas tiesības, pierādījumus par vecāku stāvokli var iesniegt jebkādiem līdzekļiem²². Tāpēc dalībvalstij nav tiesību prasīt, lai persona uzrādītu vai nu šajā regulā paredzētus apliecinājumus, kas pievienoti tiesas nolēmumam, vai publisku aktu par vecāku stāvokli, vai arī ar šo regulu izveidoto Eiropas vecāku stāvokļa apliecību, ja persona

¹⁷ Komisijas priekšsēdētājas fon der Leienas runa par stāvokli Savienībā Eiropas Parlamenta plenārsēdē 2020. gada 20. septembrī.

¹⁸ Savienība, kurā valda līdztiesība: LGBTIK līdztiesības stratēģija 2020.–2025. gadam, COM(2020) 698 final.

¹⁹ ES Stratēģija par bērna tiesībām, COM(2021) 142 final.

²⁰ Eiropas Parlamenta 2021. gada 14. septembra rezolūcija par LGBTIK tiesībām ES (2021/2679(RSP)).

²¹ Eiropas Parlamenta 2022. gada 5. aprīļa rezolūcija par bērna tiesību aizsardzību civilajā, administratīvajā un ģimenes tiesību tiesvedībā (2021/2060(INI)).

²² Tiesas 2002. gada 25. jūlija spriedums C-459/99 *MRAX*, ECLI:EU:C:2002:461, 61. un 62. punktu; 2005. gada 17. februāra spriedums C-215/03 *Oulane*, ECLI:EU:C:2005:95, 23.–26. punkts.

saistībā ar brīvas pārvietošanās tiesību izmantošanu atsaucas uz tiesībām, kas bērnam izriet no Savienības tiesību aktiem. Tomēr tam nevajadzētu liegt personai izvēlēties šādos gadījumos uzrādīt arī šajā regulā paredzēto attiecīgo apliecinājumu vai Eiropas vecāku stāvokļa apliecību. Lai nodrošinātu Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu informēšanu par to, ka šī regula neskar bērna tiesības, kas izriet no Savienības tiesību aktiem, šīs regulas pielikumā iekļautajās apliecinājumu un Eiropas vecāku stāvokļa apliecības veidlapās būtu jāiekļauj paziņojums, kurā norādīts, ka attiecīgais apliecinājums vai Eiropas vecāku stāvokļa apliecība neietekmē tiesības, kas bērnam izriet no Savienības tiesību aktiem, jo īpaši tiesības, kuras bērnam ir saskaņā ar Savienības tiesību aktiem par brīvu pārvietošanos, un ka pierādījumus par izcelšanās saikni šādu tiesību īstenošanai var iesniegt jebkādiem līdzekļiem.

- (15) Šai regulai nebūtu jāietekmē Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/1191²³ attiecībā uz publiskiem dokumentiem par dzimšanu, vecāku stāvokli un adopciju, jo īpaši attiecībā uz to, kā pilsoņi uzrāda apliecinātas kopijas un kā dalībvalstu iestādes izmanto Iekšējā tirgus informācijas sistēmu ("IMP"), ja viņiem ir pamatotas šaubas par to, vai publisks dokuments par dzimšanu, vecāku stāvokli vai adopciju vai arī apliecinātas šo dokumentu kopijas ir autentiskas.
- (16) Apvienoto Nāciju Organizācijas 1989. gada 20. novembra Konvencijas par bērna tiesībām ("ANO Konvencija par bērna tiesībām") 2. pantā ir noteikts, ka dalībvalstīm ir jārespektē un jānodrošina bērna tiesības bez jebkādas diskriminācijas un jāveic visi nepieciešamie pasākumi, lai nodrošinātu, ka bērns ir pasargāts no jebkādas diskriminācijas vai sodiem ar saviem vecākiem saistītu apstākļu dēļ. Saskaņā ar minētās konvencijas 3. pantu visās darbībās, ko citu starpā veic tiesas un administratīvās iestādes, primārajam apsvērumam jābūt bērna labākajām interesēm.
- (17) Visas atsaucē uz "bērna labākajām interesēm" šajā regulā būtu jāpiemēro bērniem Apvienoto Nāciju Organizācijas 1989. gada 20. novembra Konvencijas par bērna tiesībām ("ANO Konvencija par bērna tiesībām") 1. panta nozīmē, t. i., bērniem, kas nav sasnieguši 18 gadu vecumu, ja vien saskaņā ar bērnam piemērojamiem tiesību aktiem pilngadība neiestājas agrāk. Visas atsaucē uz "bērna labākajām interesēm" šajā regulā būtu jāinterpretē arī, ņemot vērā Eiropas Savienības Pamattiesību hartas ("Harta") 24. pantu un ANO Konvencijas par bērna tiesībām 3. un 12. pantu, kā tie ir īstenoti ar valsts tiesību aktiem. Visas atsaucē uz "bērna interesēm" šajā regulā būtu jāsaprot kā atsaucē uz bērna labākajām interesēm un bērnu interesēm neatkarīgi no viņu vecuma.
- (18) 1950. gada 4. novembra Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas ("Eiropas Cilvēktiesību konvencija") 8. pantā ir noteiktas ikvienas personas tiesības uz privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību, savukārt minētās konvencijas 12. protokola 1. pantā ir paredzēts, ka jebkuru likumā noteikto tiesību īstenošana jānodrošina bez jebkādas diskriminācijas, arī bez diskriminācijas dzimšanas dēļ. Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir interpretējusi konvencijas 8. pantu tādējādi, ka visām tās jurisdikcijā esošajām valstīm ir pienākums atzīt ārvalstīs konstatētu juridisku izcelšanās saikni starp bērnu, kas dzimis surogācijas ceļā, un potenciālo bioloģisko

²³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/1191 (2016. gada 6. jūlijs) par iedzīvotāju brīvas pārvietošanās veicināšanu, vienkāršojot dažu publisko dokumentu uzrādīšanas prasības Eiropas Savienībā, un grozījumiem Regulā (ES) Nr. 1024/2012 (OV L 200, 26.7.2016., 1. lpp.).

vecāku un tiesību aktos paredzēt mehānismu izcelšanās saiknes atzīšanai ar nebioloģisko potenciālo vecāku (piemēram, ja tā iegūta bērna adopcijas ceļā)²⁴.

- (19) Tiesa ir apstiprinājusi, ka Savienības tiesību būtiskās iezīmes ir radījušas strukturētu principu, noteikumu un savstarpēji atkarīgu tiesisko attiecību tīklu, kas saista Savienību un tās dalībvalstis, kā arī tās dalībvalstis savā starpā. Šī juridiskā struktūra ir balstīta uz pamatpremisu, ka katrai dalībvalstij un visām pārējām dalībvalstīm ir (un dalībvalsts to atzīst) kopīgu vērtību kopums, uz kuru pamata ir dibināta Savienība, kā noteikts LES 2. pantā. Šī premisa nozīmē un pamato to, ka starp dalībvalstīm pastāv savstarpēja uzticēšanās par to, ka šīs vērtības tiks atzītas.
- (20) Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību ("LES") 2. pantu vienlīdzība un nediskriminācija ir vērtības, uz kuru pamata ir dibināta Savienība un kuras ir kopīgas dalībvalstīm. Hartas 21. pants aizliedz diskrimināciju citu starpā dzimšanas dēļ. LES 3. pantā un Hartas 24. pantā ir paredzēta bērna tiesību aizsardzība, un Hartas 7. pantā ir paredzētas ikvienas personas tiesības uz privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību.
- (21) Saskaņā ar starptautisko konvenciju un Savienības tiesību aktu noteikumiem ar šo regulu būtu jānodrošina, ka bērni bez diskriminācijas izmanto savas tiesības un saglabā savu tiesisko stāvokli pārrobežu situācijās. Šajā nolūkā un ņemot vērā Tiesas judikatūru, tostarp par dalībvalstu savstarpējo uzticēšanos, un Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru, šai regulai būtu jāattiecas uz vienā dalībvalstī konstatēta vecāku stāvokļa atzīšanu citā dalībvalstī neatkarīgi no tā, kā bērns ir ieņemts vai dzimis, un neatkarīgi no bērna ģimenes veida, kas ietver iekšzemes adopciju. Tāpēc, ja tiek piemēroti šīs regulas noteikumi par piemērojamiem tiesību aktiem, šai regulai būtu jāattiecas uz vienā dalībvalstī konstatēta vecāku stāvokļa atzīšanu citā dalībvalstī bērnam ar viendzimuma vecākiem. Šai regulai būtu jāattiecas arī uz vienā dalībvalstī iekšzemē saskaņā ar noteikumiem, kuri reglamentē iekšzemes adopciju šajā dalībvalstī, adoptēta bērna vecāku stāvokļa atzīšanu citā dalībvalstī.
- (22) Lai sasniegtu šīs regulas mērķus, ir nepieciešami un lietderīgi, ka regula saistošā un tieši piemērojamā Savienības tiesību instrumentā apvieno kopīgus noteikumus par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, tiesas nolēmumu un publisko aktu par vecāku stāvokli atzīšanu vai attiecīgā gadījumā akceptēšanu, kā arī noteikumus par Eiropas vecāku stāvokļa apliecības izveidi.
- (23) Šī regula attiecas uz "civillietām", kas ietver tiesvedību civillietās un no tās izrietošos nolēmumus par vecāku stāvokli, kā arī publiskus aktus par vecāku stāvokli. Jēdziens "civillietas" būtu jāinterpretē autonomi, saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas iedibināto judikatūru. Tas būtu jāuzskata par neatkarīgu jēdzienu, kas jāinterpretē, atsaucoties, pirmkārt, uz šīs regulas mērķiem un sistēmu un, otrkārt, uz vispārīgiem principiem, kas izriet no valstu tiesību sistēmu kopuma. Tāpēc jēdziens "civillietas" būtu jāinterpretē tādējādi, ka ar to var saprast arī pasākumus, kuri saskaņā ar dalībvalsts tiesību sistēmu varētu attiekties uz publiskajām tiesībām.
- (24) Šajā regulā vecāku stāvoklis, ko dēvē arī par filiāciju, var būt bioloģisks, ģenētisks, iegūts adopcijas vai likuma piemērošanas rezultātā. Šajā regulā ar vecāku stāvokli būtu jāsaprot arī izcelšanās saikne, kas noteikta tiesību aktos, un šis jēdziens būtu jāattiecina arī uz tiesisko stāvokli būt par konkrēta vecāka vai vecāku bērnu. Šai

²⁴ Piemēram, *Mennesson v. France* (Application no 65192/11, Council of Europe: European Court of Human Rights, 26 June 2014) un *Advisory Opinion P16-2018-001* (Request no. P16-2018-001, Council of Europe: European Court of Human Rights, 10 April 2019).

regulai būtu jāattiecas uz nepilngadīgu un pieaugušu bērnu, arī mirušu un vēl nedzimušu bērnu vecāku stāvokli, kas konstatēts dalībvalstī, neatkarīgi no tā, vai tas konstatēts vienam vecākam, *de facto* pārim, laulātam pārim vai pārim, kas ir tādās attiecībās, kurām saskaņā ar šādām attiecībām piemērojamiem tiesību aktiem ir pielīdzināms spēks, piemēram, reģistrētās partnerattiecībās. Šī regula būtu jāpiemēro neatkarīgi no tā bērna valstspiederības, kura vecāku stāvokli vajadzīgs konstatēt, un neatkarīgi no bērna vecāku valstspiederības. Termins “vecāks” šajā regulā attiecīgā gadījumā būtu jāattiecinā uz likumīgo vecāku, potenciālo vecāku, personu, kura apgalvo, ka ir vecāks, vai personu, attiecībā uz kuru bērns pieprasa vecāku stāvokli.

- (25) Šī regula nebūtu jāpiemēro vecāku stāvokļa konstatēšanai dalībvalstī iekšzemes situācijā, kurā nav pārrobežu elementu. Tāpēc šajā regulā nebūtu jāiekļauj noteikumi par jurisdikciju vai piemērojamiem tiesību aktiem vecāku stāvokļa konstatēšanai iekšzemes situācijās, piemēram, attiecībā uz bērna vecāku stāvokli pēc iekšzemes adopcijas dalībvalstī. Tomēr, lai atbilstoši Hartā noteiktajam bez diskriminācijas aizsargātu bērnu tiesības pārrobežu situācijās, piemērojot dalībvalstu savstarpējas uzticēšanās principu, kā to apstiprinājusi Tiesa, šīs regulas noteikumi par tiesas nolēmumu un publisku aktu par vecāku stāvokļa atzīšanu vai attiecīgā gadījumā akceptēšanu būtu jāpiemēro arī dalībvalstī iekšzemes situācijās konstatēta vecāku stāvokļa atzīšanai, piemēram, attiecībā uz vecāku stāvokli, kas dalībvalstī konstatēts pēc iekšzemes adopcijas minētajā dalībvalstī. Tāpēc šīs regulas noteikumi par attiecīgo apliecinājumu un Eiropas vecāku stāvokļa apliecību būtu jāpiemēro arī attiecībā uz vecāku stāvokli, kas dalībvalstī konstatēts iekšzemes situācijās, piemēram, pēc iekšzemes adopcijas dalībvalstī.
- (26) Šajā regulā iekšzemes adopcija dalībvalstī ir adopcija, kurā bērna un adoptētāja vai adoptētāju pastāvīgā dzīvesvieta ir vienā un tajā pašā dalībvalstī un kurā adopcija rada pastāvīgu izcelšanās saikni. Lai ņemtu vērā dalībvalstu atšķirīgās juridiskās tradīcijas, šai regulai būtu jāattiecas uz iekšzemes adopciju dalībvalstī, kurā adopcijas rezultātā tiek izbeigtas tiesiskās attiecības starp bērnu un izcelsmes ģimeni (pilnīga adopcija), kā arī uz dalībvalstī realizētu iekšzemes adopciju, kuras rezultātā netiek izbeigta juridiskā saikne starp bērnu un izcelsmes ģimeni (vienkārša adopcija).
- (27) Starpvalstu adopciju, ja bērna un adoptētāja vai adoptētāju pastāvīgā dzīvesvieta ir dažādās valstīs, reglamentē 1993. gada Hāgas Konvencija par bērnu aizsardzību un sadarbību starpvalstu adopcijas jautājumos, kuras dalībnieces ir visas dalībvalstis. Šī regula nebūtu jāpiemēro starpvalstu adopcijai neatkarīgi no tā, vai tajā ir iesaistītas divas dalībvalstis vai dalībvalsts un trešā valsts, un neatkarīgi no tā, vai uz starpvalstu adopciju attiecas Hāgas konvencija.
- (28) Lai gan saskaņā ar šo regulu veiktā vecāku stāvokļa konstatēšana un atzīšana attieksies uz citām civiltiesību jomām, šīs regulas darbības jomā būtu jāietver tikai jurisdikcija, piemērojamie tiesību akti, tādu nolēmumu atzīšana un tādu publisku aktu akceptēšana, kuri attiecas uz vecāku stāvokli. Skaidrības labad citas civiltiesību jomas, ko varētu uzskatīt par saistītām ar vecāku stāvokli, būtu skaidri jāizslēdz no šīs regulas darbības jomas.
- (29) Jo īpaši, šajā regulā izklāstītie noteikumi par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un publisku aktu akceptēšanu nebūtu jāpiemēro tiesībām uz uzturlīdzekļiem, ko reglamentē Padomes Regula (EK) Nr. 4/2009²⁵; mantošanas

²⁵ Padomes Regula (EK) Nr. 4/2009 (2008. gada 18. decembris) par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās (OV L 7, 10.1.2009., 1. lpp.).

tiesībām, kuras reglamentē Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 650/2012²⁶; vai lietām par vecāku atbildību, ko reglamentē Padomes Regula (ES) 2019/1111²⁷. Tomēr, tā kā jautājums par bērna vecāku stāvokli ir jāatrisina kā iepriekš izlemjams jautājums, pirms tiek atrisināti jautājumi par vecāku atbildību, uzturlīdzekļiem vai mantošanu attiecībā uz bērnu, šai regulai būtu jāatvieglo iepriekš minēto Savienības instrumentu par ģimenes tiesībām un mantošanu piemērošana.

- (30) Šī regula nebūtu jāpiemēro tādiem iepriekš izlemjamiem jautājumiem kā laulības vai tādu attiecību pastāvēšana, spēkā esība vai atzīšana, kurām, kā tiek uzskatīts saskaņā ar tām piemērojamiem tiesību aktiem, ir laulībai pielīdzināms spēks, un šādi jautājumi arī turpmāk būtu jāreglamentē dalībvalstu tiesību aktiem un attiecīgā gadījumā — Tiesas judikatūrai par brīvu pārvietošanos.
- (31) No šīs regulas darbības jomas būtu jāizslēdz prasības par vecāku stāvokļa reģistrēšanu reģistrā. Tāpēc tas, ar kādiem juridiskiem nosacījumiem un kā jāveic reģistrācija un kuru iestāžu ziņā ir pārbaudīt, vai ir izpildītas visas prasības un vai iesniegtā vai sagatavotā dokumentācija ir pietiekama un vai tajā ir iekļauta vajadzīgā informācija, būtu jānosaka pēc tās dalībvalsts tiesību aktiem, kurā atrodas reģistrs. Lai novērstu dokumentu dublēšanos, valsts reģistrācijas iestādēm būtu jāpieņem dokumenti, kurus citā dalībvalstī izstrādājušas kompetentās iestādes un kuru aprite ir paredzēta šajā regulā. Jo īpaši, Eiropas vecāku stāvokļa apliecībai, kas izdota saskaņā ar šo regulu, vajadzētu būt derīgam dokumentam, lai vecāku stāvokli varētu reģistrēt kādas dalībvalsts reģistrā. Tā kā Eiropas vecāku stāvokļa apliecības izdošanas procedūrai un tās saturam un sekām, kā tie noteikti šajā regulā, vajadzētu būt vienādiem visās dalībvalstīs un Eiropas vecāku stāvokļa apliecība būtu jāizdod saskaņā ar šajā regulā paredzētajiem noteikumiem par jurisdikciju un piemērojamiem tiesību aktiem, reģistrācijā iesaistītajām iestādēm nebūtu jāprasa, lai Eiropas vecāku stāvokļa apliecība vispirms tiktu transponēta valsts vecāku stāvokļa dokumentā. Tam nebūtu jāliedz iestādēm, kas iesaistītas reģistrācijā, apstiprināt, ka ir izpildīti nosacījumi, pēc kuriem konstatē Eiropas vecāku stāvokļa apliecības autentiskumu, vai lūgt personu, kas piesakās reģistrācijai, sniegt tādu papildinformāciju, kas prasīta tās dalībvalsts tiesību aktos, kurā atrodas reģistrs, ar noteikumu, ka informācija jau nav iekļauta Eiropas vecāku stāvokļa apliecībā. Kompetentā iestāde personai, kas piesakās reģistrācijai, var norādīt, kā var iesniegt trūkstošo informāciju. Sekas, ko rada vecāku stāvokļa reģistrēšana reģistrā (piemēram, atkarībā no valsts tiesību aktiem, vai reģistrācija konstatē vecāku stāvokli vai tikai sniedz pierādījumus par jau konstatētu vecāku stāvokli), arī būtu jāizslēdz no šīs regulas darbības jomas un jānosaka saskaņā ar tās dalībvalsts tiesību aktiem, kurā atrodas reģistrs.
- (32) Šai regulai nebūtu jāattiecas uz tādu tiesas nolēmumu atzīšanu, kuri skar trešā valstī piešķirtu vecāku stāvokli, vai tādu trešā valstī sastādītu vai reģistrētu publisku aktu atzīšanu vai attiecīgā gadījumā akceptēšanu, kuri skar vecāku stāvokli. Uz šādu dokumentu atzīšanu vai akceptēšanu joprojām būtu jāattiecina katras dalībvalsts tiesību akti.

²⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 650/2012 (2012. gada 4. jūlijs) par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un publisku aktu akceptēšanu un izpildi mantošanas lietās un par Eiropas mantošanas apliecības izveidi (OV L 201, 27.7.2012., 107. lpp.).

²⁷ Padomes Regula (ES) 2019/1111 (2019. gada 25. jūnijs) par jurisdikciju, lēmumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību un par bērnu starptautisko nolaupīšanu (OV L 178, 2.7.2019., 1. lpp.).

- (33) Ar terminu “vecāku stāvokļa konstatēšana” būtu jāsaprot tiesisko attiecību nostiprināšana starp bērnu un katru vecāku, un būtu jāuzskata, ka tas ietver vecāku stāvokļa konstatēšanu pēc iepriekš konstatēta vecāku stāvokļa apstrīdēšanas prasības. Attiecīgā gadījumā šī regula būtu jāpiemēro arī attiecībā uz vecāku stāvokļa izbeigšanos vai izbeigšanu.
- (34) Neatkarīgi no atšķirībām valstu tiesību aktos, vecāku stāvokli parasti konstatē likuma piemērošanas rezultātā vai ar kompetentās iestādes aktu. Piemēri, kad vecāku stāvoklis konstatēts likuma piemērošanas rezultātā, ir vecāku stāvoklis pēc dzimšanas attiecībā uz dzemdētāju un vecāku stāvoklis pēc juridiskas prezumpcijas attiecībā uz dzemdētājas laulāto vai reģistrēto partneri. Piemēri, kad vecāku stāvoklis konstatēts ar kompetentās iestādes aktu, ir vecāku stāvokļa konstatēšana ar tiesas nolēmumu (piemēram, adopcija vai tiesvedība, kurā vecāku stāvoklis tiek apstrīdēts, vai tiesvedība, kurā tiek prasīts vecāku stāvoklis, piemēram, pierādot valsts sniegtu apliecinājumu), ar notariālu aktu (piemēram, adopcija vai ja bērns vēl nav dzimis), ar administratīvu lēmumu (piemēram, pēc paternitātes atzīšanas) vai ar reģistrāciju. Vecāku stāvokli parasti reģistrē civilstāvokļa aktu, personu vai iedzīvotāju reģistrā. Pierādījumus par vecāku stāvokli var sniegt ar dokumentu, ar ko konstatē vecāku stāvokli (piemēram, ar tiesas nolēmumu, notariālu aktu vai administratīvu lēmumu, ar ko konstatē vecāku stāvokli). Tomēr pierādījumus par vecāku stāvokli visbiežāk sniedz, reģistrējot vecāku stāvokli pašā reģistrā, ar tādu izrakstu no attiecīgā reģistra vai apliecības, kurā ir attiecīgajā reģistrā reģistrētā informācija (piemēram, dzimšanas apliecību vai vecāku stāvokļa apliecību).
- (35) Savienībai ir fundamentāli svarīgi, lai tās tiesiskuma telpa darbotos netraucēti un pareizi, ievērojot dalībvalstu atšķirīgās tiesību sistēmas un tradīcijas. Šajā sakarā būtu jāturpina palielināt savstarpējo uzticēšanos pārējo dalībvalstu tieslietu sistēmām.
- (36) Lai atvieglotu tiesas nolēmumu un publisku aktu atzīšanu vecāku stāvokļa lietās, šajā regulā būtu jāizklāsta vienoti jurisdikcijas noteikumi par vecāku stāvokļa konstatēšanu ar pārrobežu elementu. Šajā regulā būtu arī jāprecizē par 18 gadiem jaunāku bērnu tiesības saņemt iespēju paust savu viedokli tiesvedībā, kas attiecas uz viņiem.
- (37) Šai regulai nevajadzētu ietekmēt jautājumu par to, kuras iestādes katrā dalībvalstī ir kompetentas izskatīt vecāku stāvokļa lietas (piemēram, tiesas, administratīvās iestādes, notāri, reģistrācijas vai citas iestādes).
- (38) Šajā regulā būtu jāņem vērā dalībvalstīs vecāku stāvokļa lietu izskatīšanai izmantotās dažādās sistēmas. Attiecībā uz “publiskiem aktiem” dalībvalstīs bieži pilnvaro tādas iestādes kā notārus, administratīvās iestādes vai reģistrācijas iestādes sastādīt publiskus aktus, ar ko konstatē vecāku stāvokli ar saistošu juridisku spēku dalībvalstī, kurā tos sastāda vai reģistrē (“publiski akti ar saistošu juridisku spēku”), vai sastādīt publiskus aktus, kam nav saistoša juridiska spēka dalībvalstī, kurā tos sastāda vai reģistrē, bet ir pierādījuma spēks minētajā dalībvalstī (“publiski akti, kam nav saistoša juridiska spēka”). Termins “pilnvarojums” šajā regulā jāinterpretē autonomi un saskaņā ar “publiskā akta” definīciju, ko horizontāli izmanto Savienības instrumentos, un ņemot vērā šīs regulas mērķus.
- (39) Lai aizsargātu bērna intereses, jurisdikcija būtu jānosaka saskaņā ar tuvuma kritēriju. Tādējādi, ja iespējams, jurisdikcijai vajadzētu būt bērna pastāvīgās dzīvesvietas dalībvalstij. Tomēr, lai veicinātu, ka bērnam dalībvalstī ir pieejamas tiesu iestādes, būtu jāpiešķir alternatīva jurisdikcija arī bērna valstspiederības dalībvalstij, atbildētāja (piemēram, personas, attiecībā uz kuru bērns pieprasa vecāku stāvokli) pastāvīgās

dzīvesvietas dalībvalstij, jebkura vecāka pastāvīgās dzīvesvietas dalībvalstij, jebkura vecāka valstspiederības dalībvalstij vai bērna dzimšanas dalībvalstij.

- (40) Saskaņā ar Tiesas judikatūru bērna pastāvīga dzīvesvieta ir jākonstatē, pamatojoties uz visiem katras atsevišķās lietas apstākļiem. Papildus bērna fiziskai klātbūtnei dalībvalsts teritorijā ir jāizvēlas citi faktori, kas var pierādīt, ka šī klātbūtne nekādā ziņā nav īslaicīga vai neregulāra un ka tā zināmā mērā atspoguļo bērna integrāciju sociālajā un ģimenes vidē, kas praktiski ir bērna dzīves centrs. Šādi faktori ietver ilgumu, regularitāti, apstākļus un iemeslus, kādēļ bērns uzturas attiecīgās dalībvalsts teritorijā, un bērna valstspiederību, un attiecīgie faktori atšķiras atkarībā no attiecīgā bērna vecuma. Tie ietver arī vietu un apstākļus, kādos bērns apmeklē skolu, kā arī bērna ģimenes un sociālās attiecības dalībvalstī. Var ņemt vērā arī vecāku nodomu kopā ar bērnu apmesties uz dzīvi attiecīgā dalībvalstī tad, ja šis nodoms izpaužas konkrētās darbībās, piemēram, dzīvesvietas iegādē vai nomā attiecīgajā dalībvalstī. Turpretim dzemdētājas valstspiederībai vai šīs personas iepriekšējai dzīvesvietai dalībvalstī, kuras tiesā celta prasība, nav nozīmes, savukārt fakts, ka bērns ir dzimis šajā dalībvalstī un viņam ir šīs dalībvalsts valstspiederība, nav pietiekams.
- (41) Ja šajā regulā jurisdikcijas vai piemērojamo tiesību aktu vajadzībām kā piesaistes kritērijs ir minēta valstspiederība, jautājums par to, kā attiekties pret bērnu vai vecāku, kam ir vairākas valstspiederības, ir iepriekš izskatāms jautājums, kas neietilpst šīs regulas darbības jomā, un tam būtu jāpaliek valsts tiesību aktu ziņā, tostarp attiecīgā gadījumā starptautisko konvenciju ziņā, pilnībā ievērojot Savienības vispārējos principus. Šajā regulā bērns vai vecāks, kam ir vairākas valstspiederības, var izvēlēties tiesu vai jebkuras tās dalībvalsts tiesību aktus, kuras valstspiederība viņam ir laikā, kad viņš ceļ prasību tiesā, vai laikā, kad tiek konstatēts vecāku stāvoklis.
- (42) Ja jurisdikciju nevar noteikt, pamatojoties uz parastajiem alternatīvajiem jurisdikcijas pamatiem, tad jurisdikcijai vajadzētu būt tās dalībvalsts tiesām, kurā atrodas bērns. Šim atrašanās noteikumam jo īpaši vajadzētu ļaut dalībvalsts tiesām īstenot jurisdikciju attiecībā uz bērniem, kas ir trešo valstu valstspiederīgie, tostarp starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējiem vai saņēmējiem, piemēram, bērniem bēgļiem un bērniem, kas ir starptautiski pārvietoti nekārtību dēļ viņu pastāvīgās dzīvesvietas valstī.
- (43) Ja nevienai dalībvalsts tiesai nav jurisdikcijas saskaņā ar šo regulu, tad jurisdikcija katrā dalībvalstī būtu jānosaka ar šīs dalībvalsts tiesību aktiem, tostarp šajā dalībvalstī spēkā esošajiem starptautiskajiem instrumentiem.
- (44) Lai nodrošinātu tiesiskās aizsardzības līdzekļus situācijās, kad tiek liegta piekļuve tiesai, šai regulai būtu jāparedz *forum necessitatis*, lai izņēmuma gadījumos vecāku stāvokļa lietās, kas cieši saistītas ar trešo valsti, nolēmumus ļautu pieņemt dalībvalsts tiesai. Var uzskatīt, ka tāds izņēmuma gadījums pastāv, ja tiesvedība attiecīgajā trešā valstī nav iespējama, piemēram, pilsoņu kara dēļ, vai ja pamatoti nav sagaidāms, ka bērns vai cita ieinteresēta persona varētu sākt vai vest tiesvedību minētajā valstī. Tomēr uz *forum necessitatis* balstītu jurisdikciju vajadzētu izmantot tikai gadījumā, ja lietai ir pietiekama saikne ar dalībvalsti, kuras tiesā celta prasība.
- (45) Ja tiesvedības rezultāts dalībvalsts tiesā, kurai nav jurisdikcijas saskaņā ar šo regulu, ir atkarīgs no lēmuma par saistītu jautājumu, kas ir šīs regulas darbības joma, tad procesuālās ekonomijas un procesuālās efektivitātes labad ar šo regulu nebūtu jāliedz minētās dalībvalsts tiesām izlemt minēto jautājumu. Tādējādi, ja tiesvedības priekšmets ir, piemēram, strīds par mantošanu, kurā šādas tiesvedības nolūkiem jākonstatē izcelšanās saikne starp mirušo un bērnu, tad būtu jāatļauj dalībvalstij, kurai

ir jurisdikcija strīdā par mantošanu, izlemt šo jautājumu izskatīšanā esošā lietā neatkarīgi no tā, vai tiesai saskaņā ar šo regulu ir jurisdikcija vecāku stāvokļa lietās. Ikviens šāds konstatējums būtu jāveic saskaņā ar šajā regulā norādītajiem piemērojamajiem tiesību aktiem, un tam vajadzētu būt spēkam tikai tādā tiesvedībā, kurai tas tika pieņemts.

- (46) Lai tiesas spriešana notiktu saskaņoti, būtu jāizvairās no tā, ka dažādās dalībvalstīs tiek pieņemti nesavienojami tiesas nolēmumi. Tālab šajā regulā būtu jāparedz vispārēji procesuāli noteikumi, kas būtu līdzīgi noteikumiem citos Savienības instrumentos attiecībā uz tiesu iestāžu sadarbību civillietās.
- (47) Viens no šādiem procesuāliem noteikumiem ir *lis pendens* noteikums, kas būtu jāpiemēro tad, ja viena un tā pati vecāku stāvokļa lieta ir sākta dažādu dalībvalstu dažādās tiesās. Ar šo noteikumu būtu jānosaka, kurai tiesai būtu jāturpina izskatīt vecāku stāvokļa lietu.
- (48) Šajā regulā būtu jānosaka, kad uzskatāms, ka ir celta prasība tiesā šīs regulas nozīmē. Ņemot vērā dalībvalstīs pastāvošās divas atšķirīgās sistēmas, kuras nosaka vai nu to, ka dokuments par lietas ierosināšanu vispirms jāizsniedz atbildētājam, vai arī to, ka tas vispirms jāiesniedz tiesā, būtu jāpietiek ar pirmā posma īstenošanu saskaņā ar valsts tiesību aktiem, ar noteikumu, ka prasītājs pēc tam ir veicis visus pasākumus, kas viņam saskaņā ar valsts tiesību aktiem bija jāveic, lai tiktu īstenots otrais posms.
- (49) Tiesvedībā, kas attiecas uz šajā regulā paredzēto vecāku stāvokļa konstatēšanu, kā pamatprincips būtu jānodrošina reāla un efektīva iespēja, lai par 18 gadiem jaunāki bērni, uz kuriem attiecas minētā tiesvedība un kuri saskaņā ar Tiesas judikatūru spēj formulēt savu viedokli, varēt paust savu viedokli, un, izvērtējot bērna labākās intereses, būtu pienācīgi jāņem vērā šie viedokļi. Šai regulā tomēr būtu jāparedz, ka to, kas bērnu uzklausa un kā bērns tiks uzklauss, nosaka dalībvalstis savos valsts tiesību aktos un procedūrā. Turklāt, lai arī tikt uzklaustam paliek bērna tiesības, bērna uzklausišanai nevajadzētu būt absolūtam pienākumam, tomēr tā būtu jānovērtē, ņemot vērā bērna labākās intereses.
- (50) Šai regulai būtu jānodrošina juridiskā noteiktība un paredzamība, nosakot kopīgus noteikumus par tiesību aktiem, kas piemērojami vecāku stāvokļa konstatēšanai pārrobežu situācijās. Šādu kopīgu noteikumu mērķis ir izvairīties no tā, ka atkarībā no tā, kuras dalībvalsts tiesas vai citas kompetentās iestādes konstatē vecāku stāvokli, tiek pieņemti pretrunīgi nolēmumi, un jo īpaši atvieglot tādu publisku aktu akceptēšanu, kam nav saistoša juridiska spēka izcelsmes dalībvalstī, bet ir pierādījuma spēks minētajā dalībvalstī.
- (51) Parasti tiesību aktiem, kas piemērojami vecāku stāvokļa konstatēšanai pārrobežu situācijās, vajadzētu būt tās valsts tiesību aktiem, kurā dzimšanas brīdī ir dzemdētājas pastāvīgā dzīvesvieta. Šim piesaistes kritērijam būtu jānodrošina, ka lielākajā daļā lietu var noteikt piemērojamus tiesību aktus, tostarp attiecībā uz jaundzimušajiem, kuru pastāvīgo dzīvesvietu var būt grūti konstatēt. Dzimšanas laiks būtu jāinterpretē šauri, atsaucoties uz visbiežāko situāciju, kad vecāku stāvoklis tiek konstatēts dzimšanas brīdī likuma piemērošanas rezultātā un reģistrēts attiecīgajā reģistrā dažu dienu laikā pēc dzimšanas. Minētie tiesību akti būtu jāpiemēro gan situācijās, kad dzemdētājas pastāvīgā dzīvesvieta ir dzimšanas valstī (kā tas būtu tipiskā situācijā), gan arī situācijās, kad dzemdētājas pastāvīgā dzīvesvieta ir valstī, kas nav dzimšanas valsts (piemēram, kad dzimšana notiek ceļojuma laikā). Ja bērna vecāku stāvokli vajadzīgs konstatēt pirms bērna piedzimšanas, pēc analogijas būtu jāpiemēro tās valsts tiesību akti, kurā dzimšanas brīdī ir dzemdētājas pastāvīgā dzīvesvieta. Lai

nodrošinātu, ka piemērojamos tiesību aktus var noteikt visos apstākļos, retajos gadījumos, kad nav iespējams konstatēt dzemdētājas pastāvīgo dzīvesvietu dzimšanas brīdī, pastāvīgo dzīvesvietu (piemēram, bēglei vai starptautiski pārvietotai mātei), būtu jāpiemēro bērna dzimšanas valsts tiesību akti.

- (52) Izņēmuma kārtā, ja, piemērojot tiesību aktus, vecāku stāvoklis parasti tiek konstatēts tikai attiecībā uz vienu vecāku (piemēram, tikai attiecībā uz ģenētisko vecāku viendzimuma pāri), tad, konstatējot vecāku stāvokli attiecībā uz otru vecāku (piemēram, attiecībā uz viendzimuma pāra neģenētisko vecāku), var piemērot jebkuru no diviem papildu tiesību aktiem, proti, jebkura vecāka valstspiederības valsts tiesību aktus. Ņemot vērā to, ka minētajos gadījumos gan vecāku stāvoklis attiecībā uz vienu vecāku, gan vecāku stāvoklis attiecībā uz otru vecāku tiktu konstatēts saskaņā ar vienu no tiesību aktiem, kas ar šo regulu noteikti par piemērojamiem, vecāku stāvoklis attiecībā uz katru vecāku, tostarp, ja to konstatējušas dažādu dalībvalstu iestādes, saskaņā ar šīs regulas noteikumiem būtu jāatzīst visās pārējās dalībvalstīs, ja vecāku stāvokli attiecībā uz katru vecāku ir konstatējušas tās dalībvalsts iestādes, kuras tiesām ir jurisdikcija saskaņā ar šo regulu.
- (53) Visi tiesību akti, kas ar šo regulu noteikti par piemērojamiem, būtu jāpiemēro pat tad, ja tie nav dalībvalsts tiesību akti.
- (54) Lai nodrošinātu juridisko noteiktību un vecāku stāvokļa nepārtrauktību, ja dalībvalstī ir konstatēts vecāku stāvoklis saskaņā ar vienu no tiesību aktiem, kas ar šo regulu noteikti par piemērojamiem, piemērojamo tiesību aktu maiņai, kas izriet no dzemdētājas pastāvīgās dzīvesvietas maiņas vai jebkura vecāka valstspiederības maiņas, nevajadzētu ietekmēt jau konstatēto vecāku stāvokli.
- (55) Ieinteresētā persona var veikt vienpusējas darbības, kas ir vērstas uz juridisku seku radīšanu attiecībā uz vecāku stāvokli, kas konstatēts vai tiks konstatēts, piemēram, paternitātes atzīšanu vai laulātā piekrišanu reproduktīvās palīgtechnoloģijas izmantošanai. Šādi darbībai pēc formas vajadzētu būt spēkā, ja tā atbilst formālajām prasībām tiesību aktos, kas ar šo regulu noteikti par piemērojamiem, vai tās valsts tiesību aktos, kurā personai, kas veic šādu darbību, ir pastāvīgā dzīvesvieta, vai tās valsts tiesību aktos, kurā akts veikts.
- (56) Sabiedrības interesēs būtu jādod iespēja dalībvalstu tiesām un citām kompetentajām iestādēm, kas konstatē vecāku stāvokli dalībvalstīs, izņēmuma apstākļos neievērot konkrētus ārvalstu tiesību aktu noteikumus, ja attiecīgā gadījumā šādu noteikumu piemērošana būtu acīmredzami nesaderīga ar attiecīgās dalībvalsts sabiedrisko kārtību (*ordre public*). Tomēr tiesām vai citām kompetentajām iestādēm nevajadzētu būt iespējai piemērot šādu sabiedriskās kārtības izņēmumu, lai nepiemērotu citas valsts tiesību aktus, ja tas būtu pretrunā Hartai, un jo īpaši tās 21. pantam, kas aizliedz diskrimināciju.
- (57) Tā kā ir valstis, kurās attiecībā uz šīs regulas reglamentētajiem jautājumiem var būt spēkā vismaz divas tiesību sistēmas vai noteikumu kopumi, noteikumam būtu jāreglamentē tas, cik lielā mērā šīs regulas noteikumus piemēro dažādās minēto valstu teritoriālajās vienībās.
- (58) Šajā regulā būtu jāparedz, kā tiek atzīti citā dalībvalstī izdoti tiesas nolēmumi un publiski akti, ar ko konstatē vecāku stāvokli ar saistošu juridisku spēku.
- (59) Atkarībā no valsts tiesību aktiem publisks akts, ar ko konstatē vecāku stāvokli ar saistošu juridisku spēku izcelsmes dalībvalstī, var būt, piemēram, notariāls adopcijas akts vai administratīvs lēmums, ar ko konstatē vecāku stāvokli pēc paternitātes

atzīšanas. Šai regulai būtu arī jāparedz akceptēt publiskus aktus, kam nav saistoša juridiska spēka izcelsmes dalībvalstī, bet ir pierādījuma spēks minētajā dalībvalstī. Atkarībā no valsts tiesību aktiem šāds publiskais akts var būt, piemēram, dzimšanas apliecība vai vecāku stāvokļa apliecība, kas sniedz pierādījumu par vecāku stāvokli, kurš konstatēts izcelsmes dalībvalstī (neatkarīgi no tā, vai vecāku stāvoklis ir konstatēts likuma piemērošanas rezultātā vai ar kompetentās iestādes aktu, piemēram, tiesas nolēmumu, notariālu aktu, administratīvu lēmumu vai reģistrāciju).

- (60) Savstarpēja uzticēšanās tiesas spriešanai Savienībā pamato principu, ka tiesas nolēmumi, ar ko konstatē vecāku stāvokli vienā dalībvalstī, būtu jāatzīst visās dalībvalstīs, nepiemērojot nekāda veida atzīšanas procedūru. Jo īpaši, ja tām iesniegts tāds citā dalībvalstī pieņemts tiesas nolēmums, ar ko konstatē vecāku stāvokli, kuru vairs nevar apstrīdēt izcelsmes dalībvalstī, kompetentajām iestādēm dalībvalstī, kurai izteikts lūgums, likuma piemērošanas rezultātā būtu jāatzīst tiesas nolēmums bez kādas īpašas procedūras un attiecīgi būtu jāatjaunina ieraksti par vecāku stāvokli attiecīgā civilstāvokļa aktu reģistrā.
- (61) Noteikt to, vai atteikuma pamatus var izvirzīt kāda no pusēm vai *ex officio*, vajadzētu atstāt valsts tiesību aktu ziņā. Tam nebūtu jāliedz nevienai ieinteresētajai personai, kas vēlas citā dalībvalstī pieņemt tiesas nolēmuma par vecāku stāvokļa atzīšanu izvirzīt par galveno jautājumu strīdā, vērsties tiesā, lai saņemtu tiesas nolēmumu, kurā noteikts, ka nav pamata atteikt minētā tiesas nolēmuma atzīšanu. Tās dalībvalsts tiesību aktiem, kurā šāds pieteikums ir iesniegts, būtu jānosaka, ko var uzskatīt par ieinteresēto pusi, kas ir tiesīga iesniegt šādu pieteikumu.
- (62) Vienā dalībvalstī pieņemts tiesas nolēmums vecāku stāvokļa lietās būtu jāatzīst citā dalībvalstī, pamatojoties uz savstarpējas uzticēšanās principu. Tāpēc neatzīšanas pamats būtu jāierobežo līdz minimumam, ņemot vērā šīs regulas pamatmērķi atvieglot vecāku stāvokļa atzīšanu un efektīvi aizsargāt bērna intereses un bērna labākās intereses pārrobežu situācijās.
- (63) Tiesas nolēmuma atzīšanu vajadzētu atteikt tikai tad, ja pastāv vismaz viens šajā regulā noteikts atzīšanas atteikuma pamats. Šajā regulā ir iekļauts pilnīgs atzīšanas atteikuma pamatu saraksts. Nevajadzētu būt iespējamam atteikumam izmantot tādus pamatus, kas nav uzskaitīti šajā regulā, kā, piemēram, *lis pendens* noteikuma pārkāpums. Vēlākam tiesas nolēmumam vienmēr būtu jāaizstāj agrāks tiesas nolēmums, ciktāl tie ir nesavienojami.
- (64) Attiecībā uz iespēju paust savu viedokli, kura dota bērniem, kas ir jaunāki par 18 gadiem, izcelsmes tiesai būtu jālemj par pienācīgu metodi bērna uzklaušanās. Tādēļ nevajadzētu būt iespējamam atteikt tiesas nolēmuma atzīšanu tikai tādēļ, ka izcelsmes tiesa izmantojusi citādu bērna uzklaušanās metodi, nekā izmantotu tiesa atzīšanas dalībvalstī.
- (65) Šīs regulas atzīšanas noteikumos publiskie akti ar saistošu juridisku spēku izcelsmes dalībvalstī būtu jāuzskata par līdzvērtīgiem "tiesas nolēmumiem".
- (66) Kaut gan šajā regulā noteiktajam pienākumam nodrošināt par 18 gadiem jaunākiem bērniem iespēju paust savu viedokli nebūtu jāattiecas uz publiskajiem aktiem ar saistošu juridisku spēku, bērna tiesības paust savu viedokli tomēr būtu jāņem vērā, ievērojot Hartas 24. pantu un ņemot vērā valsts tiesību aktos un procedūrā īstenotās ANO Konvencijas par bērna tiesībām 12. pantu. Tam, ka bērniem nav dota iespēja paust savu viedokli, nevajadzētu automātiski būt par pamatu atteikumam atzīt publiskus aktus ar saistošu juridisku spēku.

- (67) Tam, ka dalībvalstī saskaņā ar šo regulu tiek atzīts citā dalībvalstī pieņemts tiesas nolēmums, ar ko konstatē vecāku stāvokli, vai citā dalībvalstī sastādīts vai reģistrēts publisks akts, ar ko konstatē vecāku stāvokli ar saistošu juridisku spēku, nevajadzētu nozīmēt, ka tiek atzīta tā bērna vecāku iespējamā laulība vai reģistrētās partnerattiecības, kura vecāku stāvoklis ir konstatēts vai tiks konstatēts.
- (68) Lai ņemtu vērā dažādās sistēmas vecāku stāvokļa jautājumu risināšanai dalībvalstīs, šai regulai būtu jāgarantē, ka visās dalībvalstīs tiek akceptēti publiski akti, kam nav saistoša juridiska spēka izcelsmes dalībvalstī, bet ir pierādījuma spēks minētajā dalībvalstī. Šādiem publiskiem aktiem var būt pierādījuma spēks attiecībā uz jau konstatētu vecāku stāvokli vai attiecībā uz citiem faktiem. Atkarībā no valsts tiesību aktiem publiski akti, kas pierāda jau konstatētu vecāku stāvokli, var būt, piemēram, dzimšanas apliecība, vecāku stāvokļa apliecība vai izraksts par dzimšanu no civilstāvokļa aktu reģistra. Publiski akti, kas pierāda citus faktus, var būt, piemēram, notariāls vai administratīvs dokuments, kurā reģistrēta paternitātes atzīšana, notariāls vai administratīvs dokuments, kas apliecina mātes vai bērna piekrišanu vecāku stāvokļa konstatēšanai, notariāls vai administratīvs dokuments, kurā reģistrēta laulātā piekrišanu reproduktīvās palīgtechnoloģijas izmantošanai, vai notariāls vai administratīvs dokuments, kurā reģistrēts valsts sniegts apliecinājums.
- (69) Publiskiem aktiem, kam nav saistoša juridiska spēka izcelsmes dalībvalstī, bet ir pierādījuma spēks minētajā dalībvalstī, vajadzētu būt tādām pašām pierādījuma spēkam citā dalībvalstī kā izcelsmes dalībvalstī vai vistuvāk pielīdzināmam spēkam. Nosakot šāda publiska akta pierādījuma spēku vai vistuvāk pielīdzināmo spēku citā dalībvalstī, būtu jāievēro publiskā akta pierādījuma spēka būtība un apjoms izcelsmes dalībvalstī. Tādēļ tas, kādam pierādījuma spēkam šādam publiskam aktam vajadzētu būt citā dalībvalstī, būs atkarīgs no izcelsmes dalībvalsts tiesību aktiem.
- (70) Tāda publiska akta “autentiskumam”, kam nav saistoša juridiska spēka izcelsmes dalībvalstī, bet ir pierādījuma spēks minētajā dalībvalstī, vajadzētu būt autonomam jēdzienam, kas ietver tādus apstākļus kā akta īstums, akta formas prasību izpilde, tās iestādes pilnvaras, kura sastādījusi aktu, un procedūra, saskaņā ar kuru akts sastādīts. Tam būtu jāaptver arī publiskajā aktā reģistrētie fakti elementi. Pusei, kura vēlas apstrīdēt šāda publiska akta autentiskumu, tas būtu jādara publiskā akta izcelsmes dalībvalsts kompetentajā tiesā saskaņā ar minētās dalībvalsts tiesību aktiem.
- (71) Termins “juridisks akts” (piemēram, paternitātes atzīšana vai piekrišanas došana) vai “tiesiskas attiecības” (piemēram, bērna vecāku stāvoklis), kas ierakstīts publiskajā aktā, kuram nav saistoša juridiska spēka izcelsmes dalībvalstī, bet ir pierādījuma spēks minētajā dalībvalstī būtu jāinterpretē tādējādi, ka tas attiecas uz publiskajā aktā ierakstīto saturu pēc būtības. Pusei, kura vēlas apstrīdēt publiskajā aktā reģistrētu juridisku aktu vai tiesiskās attiecības, tas būtu jādara tiesās, kam ir jurisdikcija saskaņā ar šo regulu un kam par to būtu jāņem vērā saskaņā ar vecāku stāvokļa konstatēšanai piemērojamiem tiesību aktiem, kuri noteikti ar šo regulu.
- (72) Ja kādas dalībvalsts tiesas tiesvedībā rodas saistīts jautājums attiecībā uz juridisku aktu vai tiesiskām attiecībām, kas reģistrēti publiskajā aktā, kuram nav saistoša juridiska spēka izcelsmes dalībvalstī, bet ir pierādījuma spēks minētajā dalībvalstī, minētajai tiesai vajadzētu būt jurisdikcijai lemt par minēto jautājumu.
- (73) Ja publisks akts, kam nav saistoša juridiska spēka izcelsmes dalībvalstī, bet ir pierādījuma spēks minētajā dalībvalstī, tiek apstrīdēts, tam nevajadzētu būt nekādam pierādījuma spēkam dalībvalstī, kas nav izcelsmes dalībvalsts, kamēr apstrīdēšana nav izskatīta. Ja apstrīdēšana attiecas vienīgi uz konkrētu jautājumu saistībā ar publiskā

aktā reģistrētu juridisku aktu vai tiesiskām attiecībām, minētajam publiskajam aktam attiecībā uz apstrīdēto jautājumu nevajadzētu būt nekādam pierādījuma spēkam dalībvalstī, kas nav izcelsmes dalībvalsts, kamēr apstrīdēšana nav izskatīta. Publiskam aktam, ko pēc apstrīdēšanas pasludina par spēkā neesošu, vairs nevajadzētu būt nekādam pierādījuma spēkam.

- (74) Ja iestādei, piemērojot šo regulu, tiek iesniegti divi nesaderīgi publiski akti, kas nekonstatē vecāku stāvokli ar saistošu juridisku spēku, bet kam ir pierādījuma spēks to attiecīgajā izcelsmes dalībvalstī, tai, ņemot vērā konkrētās lietas apstākļus, būtu jānovērtē jautājums, kuram publiskajam aktam (ja vispār kādam) piešķirama prioritāte. Ja no minētajiem apstākļiem nav skaidrs, kuram no šādiem publiskiem aktiem (ja vispār kādam) būtu jāpiešķir prioritāte, par jautājumu būtu jālemj tiesām, kurām ir jurisdikcija saskaņā ar šo regulu, vai, ja jautājums ir radies tiesvedības laikā kā saistīts jautājums, tiesai, kurā minētajā tiesvedībā celta prasība.
- (75) Sabiedrības interešu apsvērumu dēļ būtu jāļauj dalībvalstu tiesām vai citām kompetentajām iestādēm izņēmuma apstākļos atteikt tāda tiesas nolēmuma vai publiska akta atzīšanu vai attiecīgā gadījumā akceptēšanu, kas attiecas uz citā dalībvalstī konstatētu vecāku stāvokli, ja konkrētā gadījumā šāda atzīšana vai akceptēšana būtu acīmredzami nesaderīga ar attiecīgās dalībvalsts sabiedrisko kārtību (*ordre public*). Tomēr tiesām vai citām kompetentajām iestādēm nevajadzētu būt iespējai atteikt citā dalībvalstī izdotu tiesas nolēmumu vai publisku aktu atzīšanu vai, attiecīgā gadījumā, akceptēšanu, ja tas būtu pretrunā Hartai, un jo īpaši tās 21. pantam, kas aizliedz diskrimināciju.
- (76) Lai dalībvalstī konstatēta vecāku stāvokļa atzīšanu varētu ātri, netraucēti un efektīvi nokārtot, bērniem vai viņu vecāka(-iem) citā dalībvalstī vajadzētu spēt viegli pierādīt bērna stāvokli. Lai dotu viņiem iespēju to darīt, ar šo regulu būtu jāparedz izveidot vienas formas apliecību — Eiropas vecāku stāvokļa apliecību —, ko izdod izmantošanai citā dalībvalstī. Lai ievērotu subsidiaritātes principu, Eiropas vecāku stāvokļa apliecībai nevajadzētu aizstāt iekšējos dokumentus, kas līdzīgos nolūkos var jau pastāvēt dalībvalstīs.
- (77) Iestādei, kas izdod Eiropas vecāku stāvokļa apliecību, būtu jāņem vērā vecāku stāvokļa reģistrēšanas formalitātes, kas paredzētas dalībvalstī, kurā atrodas reģistrs. Šim nolūkam ar šo regulu būtu jāparedz informācijas apmaiņa starp dalībvalstīm par šādām formalitātēm.
- (78) Eiropas vecāku stāvokļa apliecības izmantošanai nevajadzētu būt obligātai. Tas nozīmē, ka personām, kas ir tiesīgas pieteikties uz Eiropas vecāku stāvokļa apliecību, proti, bērnam vai likumīgajam pārstāvim, nevajadzētu būt pienākumam to darīt, un viņiem vajadzētu būt iespējai, lūdzot atzīšanu citā dalībvalstī, brīvi uzrādīt citus aktus, kas pieejami saskaņā ar šo regulu (tiesas nolēmumu vai publisku aktu). Tomēr nevienai iestādei vai personai, kurai tiek uzrādīta citā dalībvalstī izdota Eiropas vecāku stāvokļa apliecība, nevajadzētu būt tiesīgai prasīt, lai Eiropas vecāku stāvokļa apliecības vietā tiktu iesniegts tiesas nolēmums vai publisks akts.
- (79) Eiropas vecāku stāvokļa apliecība būtu jāizdod tajā dalībvalstī, kurā konstatēts vecāku stāvoklis un kuras tiesām ir jurisdikcija saskaņā ar šo regulu. Katrai dalībvalstij savos iekšējos tiesību aktos būtu jānosaka, kurām iestādēm vajadzētu būt kompetentām izdot Eiropas vecāku stāvokļa apliecību: tiesām vai citām iestādēm, kam ir kompetence vecāku stāvokļa lietās, piemēram, administratīvām iestādēm, notāriem vai reģistrācijas iestādēm. Dalībvalstīm būtu jāpaziņo Komisijai attiecīgā informācija par iestādēm, kas

saskaņā ar to tiesību aktiem ir pilnvarotas izdot Eiropas vecāku stāvokļa apliecību, lai minēto informāciju varētu darīt publiski pieejamu.

- (80) Vecāku stāvokli apliecinoša valsts publiskā akta (piemēram, dzimšanas apliecības vai vecāku stāvokļa apliecības) saturs un spēks atšķiras atkarībā no izcelsmes dalībvalsts, taču Eiropas vecāku stāvokļa apliecībai būtu vajadzīgs viens un tas pats saturs un tai būtu jārada vienas un tās pašas sekas visās dalībvalstīs. Tai vajadzētu būt ar pierādījuma spēku, un būtu jāpieņem, ka tā precīzi parāda apstākļus, kas konstatēti saskaņā ar vecāku stāvokļa konstatēšanai piemērojamiem tiesību aktiem, kuri noteikti ar šo regulu. Eiropas vecāku stāvokļa apliecības pierādījuma spēks nebūtu jāattiecinā uz apstākļiem, kurus šī regula nereglamentē, piemēram, uz tā bērna vecāku civilstāvokli, uz kuru attiecas vecāku stāvoklis. Valsts publiskais akts, kas pierāda vecāku stāvokli, tiek izdots izcelsmes dalībvalsts valodā, taču šīs regulas pielikumā iekļautā Eiropas vecāku stāvokļa apliecības veidlapa ir pieejama visās Savienības valodās.
- (81) Tiesai vai citai kompetentajai iestādei Eiropas vecāku stāvokļa apliecību vajadzētu izdot pēc lūguma. Izdevējiestādei vajadzētu paturēt Eiropas vecāku stāvokļa apliecības oriģinālu un vismaz vienu apliecinātas Eiropas vecāku stāvokļa apliecības kopijas izsniegt prasītājam vai likumīgajam pārstāvim. Tā kā lielākoties vecāku stāvoklis ir stabils, tad Eiropas vecāku stāvokļa apliecības kopiju derīgumam nevajadzētu būt laikā ierobežotam, neskarot iespēju vajadzības gadījumā Eiropas vecāku stāvokļa apliecību labot, grozīt, apturēt vai atsaukt. Šajā regulā būtu jāparedz iespēja pārsūdzēt izdevējiestādes nolēmumus, tostarp nolēmumus atteikt Eiropas vecāku stāvokļa apliecības izdošanu. Ja Eiropas vecāku stāvokļa apliecība tiek labota, grozīta, apturēta vai atsaukta, izdevējiestādei būtu jāinformē personas, kurām ir izsniegtas apliecinātās kopijas, lai nepieļautu šādu kopiju nelikumīgu izmantošanu.
- (82) Šajā regulā būtu jāparedz moderni tiesu iestāžu pieejamības līdzekļi, kas fiziskām personām vai to likumīgajiem pārstāvjiem un dalībvalstu tiesām vai citām kompetentajām iestādēm ļautu sazināties elektroniski, izmantojot Eiropas elektroniskās piekļuves punktu, kas Eiropas e-tiesiskuma portālā izveidots ar Regulu (ES).../... [Digitalizācijas regula]. Būtu jānodrošina saskaņotība ar [Digitalizācijas regulu]. Tāpēc ir lietderīgi šajā regulā pēc vajadzības atsaukties uz [Digitalizācijas regulu], tostarp attiecībā uz “decentralizētas IT sistēmas” un “Eiropas elektroniskās piekļuves punkta” definīciju. Eiropas elektroniskās piekļuves punkts pieder pie decentralizētas IT sistēmas. Decentralizētajā IT sistēmā būtu jāiekļauj dalībvalstu aizmugursistēmas un sadarbspējīgi piekļuves punkti, tostarp Eiropas elektroniskās piekļuves punkts, ar kura starpniecību tie būtu savstarpēji savienoti. Decentralizētās IT sistēmas piekļuves punktu darbības pamatā vajadzētu būt *e-CODEX* sistēmai, kas izveidota ar Regulu (ES) 2022/850. Eiropas sadarbības satvars sniedz atsaucē koncepciju sadarbīgās politikas īstenošanai²⁸.
- (83) Eiropas elektroniskās piekļuves punktam būtu jāļauj fiziskām personām vai to likumīgajiem pārstāvjiem iesniegt Eiropas vecāku stāvokļa apliecības lūgumu un elektroniski saņemt un nosūtīt minēto apliecību. Tam vajadzētu arī tiem ļaut elektroniski sazināties ar dalībvalstu tiesām vai citām kompetentajām iestādēm tiesvedībās par nolēmumu, ka nav pamata atteikt tiesas nolēmuma vai publiska akta par vecāku stāvokļa atzīšanu, vai tiesvedībā par atteikumu atzīt tiesas nolēmumu vai publisku aktu par vecāku stāvokli; Dalībvalstu tiesām vai citām kompetentajām

²⁸

COM(2022) 710 final un COM(2022) 720 final, 2022. gada 18. novembris.

iestādēm būtu jāsaazinās ar pilsoņiem, izmantojot Eiropas elektroniskās piekļuves punktu tikai tad, ja pilsonis iepriekš devis nepārprotamu piekrišanu, ka šie saziņas līdzekļi tiek izmantoti.

- (84) Šai regulai nebūtu jāskar Starptautiskās civilstāvokļa komisijas (*ICCS*) Konvenciju Nr. 16, Nr. 33 un Nr. 34 piemērošana attiecībā uz daudzvalodu izrakstiem un dzimšanas apliecībām starp dalībvalstīm vai starp dalībvalsti un trešo valsti.
- (85) Lai nodrošinātu vienādus nosacījumus šīs regulas īstenošanai attiecībā uz decentralizētas IT sistēmas izveidi šīs regulas nolūkiem, būtu jāpiešķir īstenošanas pilnvaras Komisijai. Minētās pilnvaras būtu jāizmanto saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 182/2011²⁹.
- (86) Lai nodrošinātu, ka šīs regulas IV un V nodaļā paredzētie apliecinājumi un VI nodaļā paredzētā Eiropas vecāku stāvokļa apliecība tiek atjaunināti, saskaņā ar LESD 290. pantu būtu jādeleģē Komisijai pilnvaras pieņemt aktus, lai grozītu šīs regulas I līdz V pielikumu. Ir īpaši būtiski, lai Komisija, veicot sagatavošanas darbus, rīkotu atbilstīgas apspriešanās, tostarp ekspertu līmenī, un lai minētās apspriešanās tiktu rīkotas saskaņā ar principiem, kas noteikti 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu³⁰. Jo īpaši, lai deleģēto aktu sagatavošanā nodrošinātu vienādu dalību, Padome visus dokumentus saņem vienlaicīgi ar dalībvalstu ekspertiem, un minēto iestāžu ekspertiem ir sistemātiska piekļuve Komisijas ekspertu grupu sanāksmēm, kurās notiek deleģēto aktu sagatavošana.
- (87) Dalībvalstu starptautisko saistību ievērošana nozīmē, ka šī regula neskar tādu starptautisko konvenciju piemērošanu, kuru puses laikā, kad tiek pieņemta šī regula, ir vismaz viena dalībvalsts. Lai noteikumus padarītu pieejamākus, Komisijai, pamatojoties uz dalībvalstu sniegto informāciju, Eiropas e-tiesiskuma portālā būtu jāpublicē attiecīgo konvenciju saraksts. Šīs regulas vispārīgo mērķu saskanības labad tomēr ir vajadzīgs, lai šī regula dalībvalstu starpā prevalētu pār konvencijām, kuras noslēgtas ekskluzīvi starp vismaz divām dalībvalstīm, ciktāl tādas konvencijas attiecas uz jautājumiem, kurus reglamentē šī regula.
- (88) Ar vismaz vienu trešo valsti noslēgtiem nolīgumiem, kurus dalībvalsts noslēgusi pirms dienas, kad tā pievienojusies Savienībai, piemēro LESD 351. pantu.
- (89) Komisijai, izmantojot Eiropas e-tiesiskuma portālu, būtu jādara publiski pieejama informācija, ko paziņojušas dalībvalstis, un tā jāatjaunina.
- (90) Šajā regulā ir ievērotas pamattiesības un principi, kas atzīti Hartā. Jo īpaši, šīs regulas mērķis ir veicināt to, ka tiek piemērots 7. pants par ikvienas personas tiesībām uz privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību, 21. pants, kas aizliedz diskrimināciju, un 24. pants par bērna tiesību aizsardzību.
- (91) Šī regula būtu jāpiemēro saskaņā ar Savienības datu aizsardzības tiesību aktiem un ievērojot Hartā nostiprināto privātuma aizsardzību. Ikviena personas datu apstrāde, kas paredzēta šajā regulā, būtu jāveic saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu

²⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 182/2011 (2011. gada 16. februāris), ar ko nosaka normas un vispārīgus principus par dalībvalstu kontroles mehānismiem, kuri attiecas uz Komisijas īstenošanas pilnvaru izmantošanu (OV L 55, 28.2.2011., 13. lpp.).

³⁰ Iestāžu nolīgums starp Eiropas Parlamentu, Eiropas Savienības Padomi un Eiropas Komisiju par labāku likumdošanas procesu (OV L 123, 12.5.2016., 1. lpp.).

(ES) 2016/679³¹ (“Vispārīgā datu aizsardzības regula” jeb “VDAR”), Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2018/1725³² (“ES Datu aizsardzības regula” jeb “ESDAR”) un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2002/58/EK³³.

- (92) Piemērojot šo regulu, dalībvalstu tiesām vai citām kompetentajām iestādēm var būt vajadzība apstrādāt personas datus, lai pārrobežu situācijās konstatētu vecāku stāvokli un atzītu vecāku stāvokli dalībvalstu starpā. Tas ietver personas datu apstrādi, kas vajadzīga, lai pārrobežu situācijā konstatētu vecāku stāvokli, izdotu tiesas nolēmumiem vai publiskiem aktiem pievienojamus apliecinājumus, izdotu Eiropas vecāku stāvokļa apliecību, uzrādītu dokumentus vecāku stāvokļa atzīšanas nolūkiem, lai pieņemtu nolēmumu par to, ka nav pamatu atteikt vecāku stāvokļa atzīšanu, vai iesniegtu vecāku stāvokļa atzīšanas atteikuma pieteikumu. Dokumentos, ar ko iepriekš minētajiem nolūkiem rīkojas dalībvalstu tiesas vai citas kompetentās iestādes, ir ietverti personas dati, kurus saskaņā ar šo regulu apstrādā dalībvalstu tiesas vai citas kompetentās iestādes. Apstrādātie personas dati jo īpaši attieksies uz bērniem, viņu vecākiem un likumīgajiem pārstāvjiem. Personas dati, ar kuriem rīkojas dalībvalstu tiesas vai citas kompetentās iestādes, būtu jāapstrādā saskaņā ar piemērojamajiem datu aizsardzības tiesību aktiem, jo īpaši VDAR. Turklāt, piemērojot šo regulu, Komisijai var būt vajadzība apstrādāt personas datus saistībā ar elektronisku saziņu, kas notiek ar Eiropas elektroniskās piekļuves punktu starpniecību saistībā ar decentralizēto IT sistēmu, starp fiziskām personām vai to likumīgajiem pārstāvjiem un dalībvalstu tiesām vai citām kompetentajām iestādēm, lai pieprasītu, saņemtu un nosūtītu Eiropas vecāku stāvokļa apliecību, vai tiesvedībā par vecāku stāvokļa atzīšanu vai vecāku stāvokļa atzīšanas atteikumu. Personas dati, ar ko rīkojas Komisija, būtu jāapstrādā saskaņā ar ESDAR.
- (93) Šai regulai būtu jānodrošina juridiskais pamats personas datu apstrādei, ko saskaņā ar VDAR 6. panta 1. un 3. punktu veic dalībvalstu tiesas vai citas kompetentās iestādes un saskaņā ar ESDAR 5. panta 1. un 2. punktu — Komisija. Konkrētu kategoriju personas datu apstrāde, kas paredzēta šajā regulā, atbilst VDAR 9. panta 2. punkta prasībām, jo datus apstrādās tiesas, pildot savus uzdevumus saskaņā ar minētā punkta f) apakšpunktu, vai saskaņā ar g) apakšpunktu apstrāde būs vajadzīga būtisku sabiedrības interešu dēļ, pamatojoties uz šo regulu, kuras mērķis ir atvieglot tiesas nolēmumu un publisku aktu par vecāku stāvokli atzīšanu citā dalībvalstī, lai nodrošinātu bērna pamattiesību un citu bērna tiesību aizsardzību pārrobežu situācijās Savienībā. Līdzīgi īpašu kategoriju personas datu apstrāde, kas paredzēta šajā regulā, atbilst ESDAR 10. panta 2. punkta prasībām, jo saskaņā ar minēto f) apakšpunktu datu apstrāde būs vajadzīga, lai celtu, īstenotu vai aizstāvētu likumīgas prasības, vai saskaņā ar minēto g) apakšpunktu apstrāde būs vajadzīga būtisku sabiedrības interešu dēļ, pamatojoties uz šo regulu.

³¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) (OV L 119, 4.5.2016., 1. lpp.).

³² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1725 (2018. gada 23. oktobris) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi Savienības iestādēs, struktūrās, birojos un aģentūrās un par šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 45/2001 un Lēmumu Nr. 1247/2002/EK (OV L 295, 21.11.2018., 39. lpp.).

³³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2002/58/EK (2002. gada 12. jūlijs) par personas datu apstrādi un privātās dzīves aizsardzību elektronisko komunikāciju nozarē (direktīva par privāto dzīvi un elektronisko komunikāciju) (OV L 201, 31.7.2002., 37. lpp.).

- (94) Personas dati saskaņā ar šo regulu būtu jāapstrādā tikai tajā minētajiem konkrētajiem nolūkiem, neskarot VDAR 5. panta 1. punkta b) apakšpunktā un 89. pantā paredzēto turpmāko apstrādi arhivēšanas nolūkos sabiedrības interesēs, ņemot vērā to, ka pēc tam, kad pārrobežu situācijā ir konstatēts vai atzīts vecāku stāvoklis, dalībvalstu tiesām vai citām kompetentajām iestādēm var būt vajadzība apstrādāt personas datus arhivēšanas nolūkos sabiedrības interesēs. Tā kā šī regula attiecas uz vecāku stāvokļa pārrobežu aspektiem, proti, civilstāvokļa jautājumu, kas var saglabāt svarīgumu nenoteiktu laiku, šai regulai nebūtu jāierobežo apstrādātās informācijas un personas datu glabāšanas periods.
- (95) Lai pārrobežu situācijā konstatētu vecāku stāvokli, izdotu tiesas nolēmumiem vai publiskiem aktiem pievienojamus apliecinājumus, izdotu Eiropas vecāku stāvokļa apliecību, uzrādītu dokumentus vecāku stāvokļa atzīšanas nolūkiem, lai pieņemtu nolēmumu par to, ka nav pamatu atteikt vecāku stāvokļa atzīšanu, vai iesniegtu vecāku stāvokļa atzīšanas atteikuma pieteikumu, dalībvalstu tiesas vai citas kompetentās iestādes, ko dalībvalstis pilnvarējušas šīs regulas piemērošanai, būtu jāuzskata par pārzini VDAR 4. panta 7. punkta nozīmē. Attiecībā uz Eiropas elektroniskās piekļuves punkta tehnisko pārvaldību, izstrādi, uzturēšanu, drošību un atbalstu un ar Eiropas elektroniskās piekļuves punkta un decentralizētās IT sistēmas starpniecību notiekošo saziņu starp fiziskām personām vai to likumīgajiem pārstāvjiem un dalībvalstu tiesām vai citām kompetentajām iestādēm, par pārzini ESDAR 3. panta 8. punkta nozīmē būtu jāuzskata Komisija. Pārziņiem būtu jānodrošina iepriekš minētajiem nolūkiem apstrādāto datu drošība, integritāte, autentiskums un konfidencialitāte.
- (96) Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2018/1725³⁴ 42. pantu ir notikusi konsultēšanās ar Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāju, kurš [datums] ir sniedzis atzinumu³⁵.
- (97) [Saskaņā ar 1., 2. pantu un 4.a panta 1. punktu Protokolā Nr. 21 par Apvienotās Karalistes un Īrijas nostāju saistībā ar brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, kas pievienots LES un LESD, un neskarot minētā protokola 4. pantu, Īrija nepiedalās šīs regulas pieņemšanā un šī regula tai nav saistoša un nav jāpiemēro.] VAI
- (97. a) [Saskaņā ar 3. pantu un 4.a panta 1. punktu Protokolā Nr. 21 par Apvienotās Karalistes un Īrijas nostāju saistībā ar brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, kas pievienots LES un LESD, Īrija [ar ... vēstuli] ir paziņojusi, ka vēlas piedalīties šīs regulas pieņemšanā un piemērošanā.]
- (98) Saskaņā ar 1. un 2. pantu 22. protokolā par Dānijas nostāju, kas pievienots LES un LESD, Dānija nepiedalās šīs regulas pieņemšanā un Dānijai šī regula nav saistoša un nav jāpiemēro.
- (99) Ņemot vērā to, ka šīs regulas mērķus nevar pietiekami labi sasniegt atsevišķās dalībvalstīs, jo valstu noteikumi, kas nosaka jurisdikciju, piemērojamos tiesību aktus un tiesas nolēmumu un publisko aktu atzīšanu un izpildi, ir atšķirīgi, bet šīs regulas tiešās piemērojamības un saistošā spēka dēļ tos var labāk sasniegt Savienības līmenī, Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 5. pantā

³⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1725 (2018. gada 23. oktobris) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi Savienības iestādēs, struktūrās, birojos un aģentūrās un par šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 45/2001 un Lēmumu Nr. 1247/2002/EK (OV L 295, 21.11.2018., 39. lpp.).

³⁵ OV C [numurs], [X.X.XXXX], X. lpp.

noteikto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu šajā regulā paredz vienīgi tos pasākumus, kas ir vajadzīgi minēto mērķu sasniegšanai,

IR PIENĒMUSI ŠO REGULU.

I NODAĻA

PRIEKŠMETS, PIEMĒROŠANAS JOMA UN DEFINĪCIJAS

1. pants

Priekšmets

Šajā regulā ir paredzēti kopīgi noteikumi par jurisdikciju un piemērojamiem tiesību aktiem vecāku stāvokļa konstatēšanai dalībvalstī pārrobežu situācijās; kopīgi noteikumi par to, kā dalībvalstī atzīst vai attiecīgā gadījumā akceptē citā dalībvalstī pieņemtus tiesas nolēmumus par vecāku stāvokli un publiskus aktus par vecāku stāvokli, kas sastādīti vai reģistrēti citā dalībvalstī; un ar to tiek izveidota Eiropas vecāku stāvokļa apliecība.

2. pants

Saistība ar citiem Savienības tiesību aktu noteikumiem

1. Šī regula neietekmē tiesības, kas bērnam izriet no Savienības tiesību aktiem, jo īpaši tiesības, kas bērnam ir saskaņā ar Savienības tiesību aktiem par brīvu pārvietošanos, ieskaitot Direktīvu 2004/38/EK. Jo īpaši, šī regula neietekmē ierobežojumus, kas attiecas uz sabiedriskās kārtības izmantošanu par pamatojumu vecāku stāvokļa atzīšanas atteikumam, ja saskaņā ar Savienības tiesību aktiem par brīvu pārvietošanos dalībvalstīm to tiesību nolūkiem, kas izriet no Savienības tiesību aktiem, ir pienākums atzīt citas dalībvalsts iestāžu izdotu dokumentu, ar ko konstatē izcelšanās saikni.
2. Šī regula neietekmē Regulu (ES) 2016/1191, jo īpaši attiecībā uz minētajā regulā definētajiem publiskajiem dokumentiem par dzimšanu, vecāku statusu (stāvokli) un adopciju.

3. pants

Darbības joma

1. Šo regulu piemēro civillietās, kas saistītas ar vecāku stāvokli pārrobežu situācijās.
2. Šo regulu nepiemēro:
 - (a) laulības vai tādu attiecību pastāvēšanai, spēkā esībai vai atzīšanai, kurām, kā tiek uzskatīts saskaņā ar tām piemērojamiem tiesību aktiem, ir laulībai pielīdzināms spēks, piemēram attiecībā uz reģistrētām partnerattiecībām;
 - (b) lietās par vecāku atbildību;
 - (c) fizisko personu tiesībspējai un rīcībspējai;
 - (d) pilngadības sasniegšanai;
 - (e) adopcijai uz citu valsti;

- (f) uzturēšanas pienākumiem;
 - (g) trastiem un mantošanai;
 - (h) valstspiederībai;
 - (i) juridiskajām prasībām, kas izvirzītas vecāku stāvokļa reģistrēšanai dalībvalsts reģistrā, un sekām, ko rada vecāku stāvokļa reģistrēšana vai neregistrēšana dalībvalsts reģistrā.
3. Šī regula neattiecas uz tādu tiesas nolēmumu atzīšanu, ar ko konstatē trešā valstī piešķirtu vecāku stāvokli, vai tādu trešā valstī sastādītu vai reģistrētu publisku aktu atzīšanu vai attiecīgā gadījumā akceptēšanu, ar kuriem konstatē vai pierāda vecāku stāvokli.

4. pants

Definīcijas

Šajā regulā piemēro šādas definīcijas:

1. “vecāku stāvoklis” ir izcelšanās saikne, kas nostiprināta tiesību aktos. Tas ietver konkrēta vecāka vai vecāku bērna tiesisko stāvokli;
2. “bērns” ir jebkura vecuma persona, kuras vecāku stāvoklis ir jākonstatē, jāatzīst vai jāpierāda;
3. “vecāku stāvokļa konstatēšana” ir starp bērnu un katru vecāku pastāvošas saiknes nostiprināšana tiesību aktos, kā arī vecāku stāvokļa konstatēšana pēc prasības par iepriekš konstatēta vecāku stāvokļa apstrīdēšanu;
4. “tiesa” ir dalībvalsts iestāde, kas pilda tiesas funkcijas vecāku stāvokļa lietās;
5. “tiesas nolēmums” ir dalībvalsts tiesas nolēmums, tostarp dekrēts, rīkojums vai spriedums, kas attiecas uz vecāku stāvokļa lietām;
6. “publisks akts” ir dokuments, kurš jebkurā dalībvalstī oficiāli sastādīts vai reģistrēts kā publisks akts vecāku stāvokļa lietās un kura autentiskums:
 - (a) attiecas uz publiskā akta parakstu un saturu un
 - (b) ir konstatēts publiskā iestādē vai citā iestādē, ko minētajam nolūkam ir pilnvarojusi izcelsmes dalībvalsts;
7. “izcelsmes dalībvalsts” ir dalībvalsts, kurā ir pieņemts tiesas nolēmums par vecāku stāvokli, oficiāli sastādīts vai reģistrēts publisks akts par vecāku stāvokli vai izdota Eiropas vecāku stāvokļa apliecība;
8. “decentralizēta IT sistēma” ir IT sistēma, kas definēta [Digitalizācijas regulas] 2. panta 4. punktā;
9. “Eiropas elektroniskās piekļuves punkts” ir sadarbībspējīgs piekļuves punkts, kā definēts [Digitalizācijas regulas] 2. panta 5. punktā.

5. pants

Kompetence dalībvalstīs attiecībā uz vecāku stāvokļa lietām

Šī regula neietekmē dalībvalstu iestāžu kompetenci izskatīt vecāku stāvokļa lietas.

II NODAĻA

JURISDIKCIJA

6. pants

Vispārējā jurisdikcija

Lietās, kas saistītas ar vecāku stāvokli, jurisdikcija ir tās dalībvalsts tiesām:

- (a) kurā ir bērna pastāvīgā dzīvesvieta laikā, kad tiek celta prasība tiesā, vai
- (b) kuras valstspiederība ir bērnam laikā, kad tiek celta prasība tiesā, vai
- (c) kurā ir atbildētāja pastāvīgā dzīvesvieta laikā, kad tiek celta prasība tiesā, vai
- (d) kurā jebkuram no vecākiem ir pastāvīgā dzīvesvieta laikā, kad tiek celta prasība tiesā, vai
- (e) kuras valstspiederība ir jebkuram vecākam laikā, kad tiek celta prasība tiesā, vai
- (f) kurā bērns ir dzimis.

7. pants

Jurisdikcija, kuras pamatā ir bērna atrašanās vieta

Ja jurisdikciju nevar noteikt, pamatojoties uz 6. pantu, jurisdikcija ir tās dalībvalsts tiesām, kurā atrodas bērns.

8. pants

Atlikusī jurisdikcija

Ja nevienai dalībvalsts tiesai nav jurisdikcijas saskaņā ar 6. vai 7. pantu, tad jurisdikciju katrā dalībvalstī nosaka šīs dalībvalsts tiesību akti.

9. pants

Forum necessitatis

Ja nevienai no dalībvalstu tiesām nav jurisdikcijas saskaņā ar citiem šīs regulas noteikumiem, tad kādas dalībvalsts tiesas izņēmuma gadījumos var pieņemt nolēmumu vecāku stāvokļa lietās, ja kādā trešā valstī, ar kuru attiecīgajai lietai ir cieša saikne, tiesvedību pamatoti nevar sākt vai tā tur nevar norisināties, vai būtu neiespējama.

Lietai ir jābūt pietiekamai saiknei ar dalībvalsti, kuras tiesā celta prasība.

10. pants

Saistīti jautājumi

1. Ja tiesvedības rezultāts lietā, uz kuru neattiecas šīs regulas darbības joma, dalībvalsts tiesā ir atkarīgs no lēmuma par saistītu jautājumu, kas attiecas uz vecāku stāvokli, tiesa minētajā dalībvalstī konkrētās tiesvedības nolūkiem var pieņemt lēmumu par minēto jautājumu pat tad, ja konkrētajai dalībvalstij nav jurisdikcijas saskaņā ar šo regulu.

2. Ikvienam saskaņā ar 1. punktu pieņemtam lēmumam par saistīto jautājumu ir spēks tikai tajā tiesvedībā, attiecībā uz kuru šāds lēmums ir pieņemts.

11. pants

Prasības celšana tiesā

Uzskata, ka tiesā ir celta prasība:

- (a) laikā, kad dokuments par lietas ierosināšanu vai līdzvērtīgs dokuments tiek iesniegts tiesā, ar nosacījumu, ka prasītājs pēc tam ir veicis pasākumus, kas viņam bija jāveic, lai dokumentu izsniegtu atbildētājam;
- (b) ja dokuments ir jāizsniedz pirms iesniegšanas tiesā — laikā, kad to saņem iestāde, kas ir atbildīga par izsniegšanu, ar nosacījumu, ka prasītājs pēc tam ir veicis visus pasākumus, kas viņam bija jāveic, lai dokumentu iesniegtu tiesā; vai
- (c) ja tiesvedība ir sākta pēc pašas tiesas iniciatīvas — laikā, kad tiesa pieņēmusi nolēmumu sākt tiesvedību, vai, ja šāds nolēmums nav vajadzīgs, — laikā, kad tiesa lietu reģistrējusi.

12. pants

Jurisdikcijas noskaidrošana

Ja kādas dalībvalsts tiesā ir celta prasība, kura saskaņā ar šo regulu nav tās jurisdikcijā pēc būtības, bet kura saskaņā ar šo regulu pēc būtības ir citas dalībvalsts tiesas jurisdikcijā, tā pēc savas iniciatīvas paziņo, ka tai nav jurisdikcijas.

13. pants

Pieņemamības noskaidrošana

1. Ja atbildētājs, kura pastāvīgā dzīvesvieta ir valstī, kas nav dalībvalsts, kurā ierosināta lieta, neierodas tiesā, tiesa, kurai ir jurisdikcija, aptur tiesvedību, kamēr nav pierādīts, ka atbildētājs ir varējis pietiekami laikus saņemt dokumentu par lietas ierosināšanu vai līdzvērtīgu dokumentu, lai varētu atbildētājam nodrošināt aizstāvību, vai ka šajā nolūkā ir darīts viss vajadzīgais.
2. Šā panta 1. punkta vietā piemēro Regulas (ES) 2020/1784 22. pantu, ja saskaņā ar minēto regulu no vienas dalībvalsts uz citu dalībvalsti ir bijis jānosūta dokuments par lietas ierosināšanu vai līdzvērtīgs dokuments.
3. Ja nav piemērojama Regula (ES) 2020/1784, piemēro 15. pantu 1965. gada 15. novembra Hāgas Konvencijā par tiesas un ārpustiesas dokumentu izsniegšanu civillietās vai komercietās ar noteikumu, ka saskaņā ar minēto konvenciju uz ārvalstīm ir bijis jānosūta dokuments par lietas ierosināšanu vai līdzvērtīgs dokuments.

14. pants

Lis pendens

1. Ja tiesvedība par vienu un to pašu prasību un starp tām pašām pusēm ir sākta dažādu dalībvalstu tiesās, tad visas tiesas, kas nav tiesa, kurā pirmajā celta prasība, pēc pašu iniciatīvas aptur tiesvedību, līdz tiek noteikta tās tiesas jurisdikcija, kurā pirmajā ir celta prasība.

2. Gadījumos, kas minēti 1. punktā, pēc tās tiesas lūguma, kurā celta prasība par strīdu, ikviena cita tiesa, kurā celta prasība, nekavējoties informē tiesu, kura izsaka lūgumu, par datumu, kad tajā celta prasība.
3. Ja tiek konstatēta tās tiesas jurisdikcija, kurā pirmajā celta prasība, visas tiesas, kas nav tiesa, kurā pirmajā celta prasība, atsakās no jurisdikcijas par labu tiesai, kurā pirmajā celta prasība.

15. pants

Bērna tiesības paust savu viedokli

1. Īstenojot savu jurisdikciju saskaņā ar šo regulu, dalībvalstu tiesas saskaņā ar valsts tiesību aktiem un procedūru nodrošina reālu un efektīvu iespēju, lai par 18 gadiem jaunāki bērni, kuru vecāku stāvoklis ir jākonstatē un kuri spēj formulēt savu viedokli, varētu paust savu viedokli vai nu tieši, vai ar pārstāvja vai attiecīgas struktūras starpniecību.
2. Ja tiesa saskaņā ar valsts tiesību aktiem un procedūru bērniem, kuri ir jaunāki par 18 gadiem, sniedz iespēju paust savu viedokli saskaņā ar šo pantu, tiesa pienācīgi ņem vērā bērnu viedokli atbilstoši viņu vecumam un briedumam.

III NODAĻA

PIEMĒROJAMIE TIESĪBU AKTI

16. pants

Vispārēja piemērošana

Ikvienam tiesību aktu, kas ar šo regulu noteikts par piemērojamu, piemēro neatkarīgi no tā, vai tas ir dalībvalsts tiesību akts.

17. pants

Piemērojamie tiesību akti

1. Vecāku stāvokļa konstatēšanai piemērojamie tiesību akti ir tās valsts tiesību akti, kurā dzimšanas brīdī ir dzemdētājas pastāvīgā dzīvesvieta, vai, ja dzemdētājas pastāvīgo dzīvesvietu dzimšanas brīdī nevar konstatēt — bērna dzimšanas valsts tiesību akti.
2. Neatkarīgi no 1. punkta, ja saskaņā ar 1. punktu piemērojamie tiesību akti nostiprina vecāku stāvokli tikai attiecībā uz vienu vecāku, vecāku stāvokļa konstatēšanai attiecībā uz otru vecāku var piemērot pirmā vecāka vai otrā vecāka valstspiederības valsts tiesību aktus vai bērna dzimšanas valsts tiesību aktus.

18. pants

Piemērojamo tiesību aktu darbības joma

Tiesību akti, kas ar šo regulu noteikti par vecāku stāvokļa konstatēšanai piemērojamiem tiesību aktiem, reglamentē jo īpaši:

- (a) procedūras vecāku stāvokļa konstatēšanai vai apstrīdēšanai;
- (b) publisku aktu saistošo juridisko spēku un/vai pierādījuma spēku;

- (c) personu tiesības tiesvedībā, kas saistīta ar vecāku stāvokļa konstatēšanu vai apstrīdēšanu;
- (d) jebkurus termiņus vecāku stāvokļa konstatēšanai vai apstrīdēšanai.

19. pants

Piemērojamo tiesību aktu maiņa

Ja kādā dalībvalstī saskaņā ar šo regulu ir konstatēts vecāku stāvoklis, tad vēlāka piemērojamo tiesību aktu maiņa neietekmē vecāku stāvokli, kas ir jau konstatēts.

20. pants

Līguma formālā spēkā esība

1. Vienpusēja darbība, kas ir vērsta uz juridisku seku radīšanu attiecībā uz vecāku stāvokļa konstatēšanu, ir spēkā pēc formas, ja tā atbilst prasībām, kas noteiktas vienā no turpmāk minētajiem tiesību aktiem:
 - (a) tiesību aktā, kas piemērojams, lai saskaņā ar 17. pantu konstatētu vecāku stāvokli;
 - (b) tās valsts tiesību aktā, kurā ir darbības veicējas personas pastāvīgā dzīvesvieta; vai
 - (c) tās valsts tiesību aktā, kurā darbība ir veikta.
2. Darbību, kas ir vērsta uz juridisku seku radīšanu attiecībā uz vecāku stāvokli, var pierādīt ar jebkuru pierādīšanas paņēmieni, kas ir atzīts tiesas valsts tiesību aktos vai kādā no 1. punktā minētajiem tiesību aktiem, saskaņā ar kuriem attiecīgā darbība pēc formas ir spēkā, ar noteikumu, ka tādu pierādīšanas paņēmieni var izmantot attiecīgajā valstī.

21. pants

Atgriezeniskās norādes nepiemērojamība

Šajā regulā paredzētā jebkuras valsts tiesību aktu piemērošana nozīmē attiecīgajā valstī spēkā esošo tiesību normu piemērošanu, izņemot starptautisko privāttiesību normas.

22. pants

Sabiedriskā kārtība (*ordre public*)

1. Atteikt to jebkuras valsts tiesību aktu noteikumu piemērošanu, kuri noteikti ar šo regulu, var vienīgi tad, ja šāda piemērošana ir acīmredzami nesaderīga ar tiesas valsts sabiedrisko kārtību (*ordre public*).
2. Tiesas un citas dalībvalstu kompetentās iestādes 1. punktu piemēro, ievērojot Hartā, jo īpaši 21. pantā par diskriminācijas aizliegumu, izklāstītās pamattiesības un principus.

23. pants

Valstis ar vairākām tiesību sistēmām

1. Ja šajā regulā noteiktie tiesību akti ir tādas valsts tiesību akti, kuru veido vairākas teritoriālās vienības, kam ir katrai savas tiesību normas attiecībā uz vecāku stāvokļa lietām, tad attiecīgo teritoriālo vienību, kuras tiesību normas ir piemērojamas, nosaka saskaņā ar minētās valsts iekšējām kolīziju normām.
2. Ja nav šādu iekšējo kolīziju normu:
 - (a) ikvienu atsauci uz 1. punktā minētajiem valsts tiesību aktiem, lai noteiktu tiesību aktus, kas piemērojami saskaņā ar noteikumu, kurā minēta dzemdētājas pastāvīga dzīvesvieta dzimšanas brīdī, iztulko kā atsauci uz tās teritoriālās vienības tiesību aktiem, kurā ir dzemdētājas pastāvīga dzīvesvieta;
 - (b) ikvienu atsauci uz 1. punktā minētajiem valsts tiesību aktiem, lai noteiktu tiesību aktus, kas piemērojami saskaņā ar noteikumiem, kuros minēta bērna dzimšanas valsts, iztulko kā atsauci uz tās teritoriālās vienības tiesību aktiem, kurā bērns ir dzimis.
 - (c) Dalībvalstij, kuru veido vairākas teritoriālās vienības, kam ir katrai savas tiesību normas attiecībā uz vecāku stāvokļa lietām, nav pienākuma piemērot šo regulu tiesību normu kolīzijām, kas rodas tikai starp šādām vienībām.

IV NODAĻA

ATZĪŠANA

1. IEDAĻA

Vispārīgi atzīšanas noteikumi

24. pants

Tiesas nolēmuma atzīšana

1. Dalībvalstī pieņemts tiesas nolēmums par vecāku stāvokli tiek atzīts visās pārējās dalībvalstīs bez kādas īpašas procedūras.
2. Jo īpaši nekāda īpaša procedūra netiek prasīta kādas dalībvalsts civilstāvokļa aktu reģistra atjaunināšanai sakarā ar tādu tiesas nolēmumu par vecāku stāvokli, kas pieņemts citā dalībvalstī un saskaņā ar šīs citas dalībvalsts tiesību aktiem vairs nav pārsūdzams.
3. Ja kāda tiesas nolēmuma atzīšanu izvirza kā saistītu jautājumu kādas dalībvalsts tiesā, minētā tiesa var izlemt minēto jautājumu.

25. pants

Nolēmums par to, ka nav pamatu atteikt vecāku stāvokļa atzīšanu

1. Ikvienu ieinteresētā puse saskaņā ar 32.–34. pantā noteikto procedūru var iesniegt pieteikumu nolēmuma pieņemšanai par to, ka nav 31. pantā minēto pamatu atteikt vecāku stāvokļa atzīšanu.
2. Tās tiesas vietējo jurisdikciju, kas paziņota Komisijai saskaņā ar 71. pantu, nosaka tās dalībvalsts tiesību akti, kurā saskaņā ar 1. punktu ir ierosināta tiesvedība.

26. pants

Dokumenti, kas uzrādāmi atzīšanas nolūkiem

1. Puse, kura vēlas dalībvalstī atsaukties uz citā dalībvalstī pieņemtu tiesas nolēmumu, uzrāda šādus dokumentus:
 - (a) tiesas nolēmuma kopiju, kas atbilst nosacījumiem, pēc kuriem var konstatēt tās autentiskumu; un
 - (b) atbilstošu apliecinājumu, kas izdota saskaņā ar 29. pantu.
2. Tiesa vai cita kompetentā iestāde, kurā atsaucas uz citā dalībvalstī pieņemtu tiesas nolēmumu, vajadzības gadījumā var prasīt pusei, kas atsaucas uz nolēmumu, sniegt šā panta 1. punkta b) apakšpunktā minētā apliecinājuma brīvā teksta lauku tulkojamā satura tulkojumu vai transliterāciju.
3. Tiesa vai cita kompetentā iestāde, kurā atsaucas uz citā dalībvalstī pieņemtu tiesas nolēmumu, var prasīt attiecīgajai pusei sniegt tiesas nolēmuma tulkojumu vai transliterāciju papildus apliecinājuma brīvā teksta lauku tulkojamā satura tulkojumam vai transliterācijai, ja tā nevar turpināt darbu bez šāda tulkojuma vai transliterācijas.

27. pants

Dokumentu trūkums

1. Ja nav uzrādīti 26. panta 1. punktā minētie dokumenti, tiesa vai cita kompetentā iestāde, kurā atsaucas uz citā dalībvalstī pieņemtu tiesas nolēmumu, var noteikt termiņu, kurā tie jāuzrāda, var akceptēt līdzvērtīgus dokumentus vai, ja tā uzskata, kas tās rīcībā ir pietiekama informācija, var neprasīt tos uzrādīt.
2. Ja tiesa vai cita kompetentā iestāde, kurā atsaucas uz citā dalībvalstī pieņemtu tiesas nolēmumu, to prasa, tiek sniegts šāda līdzvērtīga dokumentu tulkojums vai transliterācija.

28. pants

Tiesvedības apturēšana

Tiesa, kurā atsaucas uz citā dalībvalstī pieņemtu tiesas nolēmumu, var pilnībā vai daļēji apturēt tiesvedību, ja:

- (a) minētais tiesas nolēmums izcelsmes dalībvalstī ir pārsūdzēts parastajā kārtībā vai
- (b) iesniegts pieteikums 25. pantā minētā nolēmuma pieņemšanai, par to, ka nav pamatu atteikt vecāku stāvokļa atzīšanu, vai nolēmuma pieņemšanai, ka atzīšana ir jāatteic kāda no minēto pamatu dēļ.

29. pants

Apliecinājuma izdošana

1. Izcelsmes dalībvalsts tiesa, kas paziņota Komisijai saskaņā ar 71. pantu, pēc puses pieteikuma izdod apliecinājumu tiesas nolēmumam par vecāku stāvokli, izmantojot I pielikumā iekļauto veidlapu.
2. Apliecinājumu aizpilda un izdod tiesas nolēmuma valodā. Apliecinājumu var izdot arī citā Eiropas Savienības iestāžu oficiālajā valodā, ko lūdz puse. Tiesai, kas izdod

apliecinājumu, tas nerada pienākumu nodrošināt brīvā teksta lauku tulkojamā satura tulkojumu vai transliterāciju.

3. Apliecinājumā iekļauj paziņojumu, ar kuru informē Savienības pilsoņus un viņu ģimenes locekļus par to, ka apliecinājums neietekmē tiesības, kas bērnam izriet no Savienības tiesību aktiem, un ka pierādījumus par izcelšanās saikni šādu tiesību īstenošanai var iesniegt jebkādiem līdzekļiem.
4. Apliecinājuma izdošanu nevar apstrīdēt.

30. pants

Apliecinājuma labošana

1. Izcelsmes dalībvalsts tiesa, kas paziņota Komisijai saskaņā ar 71. pantu, pēc pieteikuma labo apliecinājumu un var to labot pēc savas iniciatīvas, ja būtiskas kļūdas vai izlaiduma dēļ ir neatbilstība starp atzīstamo tiesas nolēmumu un apliecinājumu.
2. Apliecinājuma labošanas procedūrai piemēro izcelsmes dalībvalsts tiesību aktus.

31. pants

Atzīšanas atteikuma pamati

1. Tiesas nolēmuma atzīšana tiek atteikta:
 - (a) ja šāda atzīšana, ņemot vērā bērna intereses, ir klaji pretrunā tās dalībvalsts sabiedriskajai kārtībai, kurā atsaucas uz atzīšanu;
 - (b) gadījumos, kad tas pieņemts aizmuguriski, ja prombūtnē esošām personām dokuments par lietas ierosināšanu vai līdzvērtīgs dokuments nav izsniegts pienācīgā laikā un tādā veidā, lai šīs personas varētu sev nodrošināt aizstāvību, ja vien nav konstatēts, ka šīs personas ir nepārprotami akceptējušas minēto tiesas nolēmumu;
 - (c) pēc ikvienas personas pieteikuma, kura apgalvo, ka ar tiesas nolēmumu tiek pārkāpts tās tēva vai mātes stāvoklis attiecībā uz bērnu, un ja tas pieņemts, nedodot šādai personai iespēju tikt uzklautātai;
 - (d) ja un ciktāl tas ir nesavienojams ar tādu vēlāku tiesas nolēmumu par vecāku stāvokli, kas pieņemts dalībvalstī, kurā atsaucas uz atzīšanu;
 - (e) ja un ciktāl tas ir nesavienojams ar tādu vēlāku tiesas nolēmumu par vecāku stāvokli, kas pieņemts citā dalībvalstī, ar noteikumu, ka vēlākais tiesas nolēmums atbilst nosacījumiem tā atzīšanai dalībvalstī, kurā atsaucas uz atzīšanu.
2. Šā panta 1. punkta a) apakšpunktu piemēro tiesas un citas dalībvalstu kompetentās iestādes, ievērojot Hartā, jo īpaši 21. pantā par diskriminācijas aizliegumu, izklāstītās pamattiesības un principus.
3. Tiesas nolēmuma atzīšanu vecāku stāvokļa lietās var atteikt, ja tas ir pieņemts, nedodot bērniem iespēju paust savu viedokli, ja vien tas nav pretrunā bērna interesēm. Ja bērni ir bijuši jaunāki par 18 gadiem, šo noteikumu piemēro, ja bērni saskaņā ar 15. pantu ir spējuši formulēt savu viedokli.

2. IEDAĻA

Atzīšanas atteikuma procedūra

32. pants

Atzīšanas atteikuma pieteikums

1. Atzīšanas atteikuma pieteikuma iesniegšanas procedūru, ciktāl uz to neattiecas šī regula, reglamentē tās dalībvalsts tiesību akti, kurā ir ierosināta tiesvedība par neatzīšanu.
2. Tiesas nolēmuma atzīšana vecāku stāvokļa lietās tiek atteikta, ja tiek konstatēts, ka pastāv kāds no 31. pantā minētajiem atzīšanas atteikuma pamatiem.
3. Tās tiesas vietējo jurisdikciju, kas paziņota Komisijai saskaņā ar 71. pantu, nosaka tās dalībvalsts tiesību akti, kurā ir ierosināta tiesvedība par neatzīšanu.
4. Prasītājs iesniedz tiesai tiesas nolēmuma kopiju un, attiecīgos gadījumos un ja iespējams, atbilstošu apliecinājumu, kas izdots saskaņā ar 29. pantu.
5. Tiesa vajadzības gadījumā var prasīt, lai prasītājs nodrošina saskaņā ar 29. pantu izdotā apliecinājuma brīvā teksta lauku tulkojamā satura tulkojumu vai transliterāciju.
6. Ja tiesa nevar turpināt darbu bez tiesas nolēmuma tulkojuma vai transliterācijas, tā var lūgt, lai prasītājs nodrošina šādu tulkojumu vai transliterāciju.
7. Tiesa var neprasīt iesniegt 4. punktā minētos dokumentus, ja:
 - (a) tie jau ir tās rīcībā vai
 - (b) tā uzskata par nepamatotu lūgt prasītājam tos nodrošināt.
8. Netiek prasīts, lai pusei, kas lūdz atteikt citā dalībvalstī pieņemta tiesas nolēmuma atzīšanu, būtu pasta adrese dalībvalstī, kurā ir ierosināta tiesvedība par neatzīšanu. Tas, lai minētajai pusei būtu pilnvarots pārstāvis dalībvalstī, kurā ir ierosināta tiesvedība par neatzīšanu, tiek prasīts tikai tad, ja šāds pārstāvis ir obligāts saskaņā ar tās dalībvalsts tiesību aktiem, kurā ir ierosināta tiesvedība par neatzīšanu, neatkarīgi no pušu valstspiederības.

33. pants

Apstrīdēšana vai pārsūdzība

1. Jebkura puse var apstrīdēt vai pārsūdzēt tiesas nolēmumu par atzīšanas atteikuma pieteikumu.
2. Apstrīdēšanas vai pārsūdzības pieteikumu iesniedz tiesā, ko saskaņā ar 71. pantu dalībvalstis paziņojušas Komisijai kā tiesu, kurā iesniedzams šādas apstrīdēšanas vai pārsūdzības pieteikums.

34. pants

Turpmāka apstrīdēšana vai pārsūdzība

Tiesas nolēmums, kas pieņemts par apstrīdēšanu vai pārsūdzību, var apstrīdēt vai pārsūdzēt vienīgi tad, ja attiecīgā dalībvalsts saskaņā ar 71. pantu ir paziņojusi Komisijai tiesas, kurās iesniedzams turpmākas apstrīdēšanas vai pārsūdzības pieteikums.

3. IEDAĻA

Publiski akti, kam nav saistoša juridiska spēka

35. pants

Darbības joma

Šo iedaļu piemēro publiskiem aktiem, ar ko konstatē vecāku stāvokli un:

- (a) kas ir oficiāli sastādīti vai reģistrēti dalībvalstī, kura uzņemas jurisdikciju saskaņā ar II nodaļu; un
- (b) kas ir ar saistošu juridisku spēku dalībvalstī, kurā tie ir oficiāli sastādīti vai reģistrēti.

36. pants

Publisku aktu atzīšana

Publiskos aktus, ar ko konstatē vecāku stāvokli ar saistošu juridisku spēku izcelsmes dalībvalstī, atzīst citās dalībvalstīs bez kādas īpašas procedūras. Attiecīgi piemēro šīs nodaļas 1. un 2. iedaļu, ja vien šajā iedaļā nav noteikts citādi.

37. pants

Apliecinājums

- 1. Izcelsmes dalībvalsts kompetentā iestāde, kas paziņota Komisijai saskaņā ar 71. pantu, pēc puses pieteikuma, izmantojot II pielikumā norādīto veidlapu, izdod apliecinājumu par publisku aktu, ar ko konstatē vecāku stāvokli ar saistošu juridisku spēku.
- 2. Apliecinājumu var izdot tikai tad, ja ir izpildīti šādi nosacījumi:
 - (a) dalībvalstij, kura pilnvarojusi publisku iestādi vai citu iestādi oficiāli sastādīt vai reģistrēt publisku aktu, ar ko konstatē vecāku stāvokli, bijusi jurisdikcija saskaņā ar II nodaļu; un
 - (b) publiskais akts ir ar saistošu juridisku spēku minētajā dalībvalstī.
- 3. Apliecinājumu aizpilda publiskā akta valodā. To var izdot arī citā Eiropas Savienības iestāžu oficiālajā valodā, ko lūdz puse. Tas neuzliek pienākumu kompetentajai iestādei, kas izdod apliecinājumu, nodrošināt brīvā teksta lauku tulkojamā satura tulkojumu vai transliterāciju.
- 4. Apliecinājumā iekļauj paziņojumu, ar kuru informē Savienības pilsoņus un viņu ģimenes locekļus par to, ka apliecinājums neietekmē tiesības, kas bērnam izriet no Savienības tiesību aktiem, un ka pierādījumus par izcelšanās saikni šādu tiesību īstenošanai var iesniegt jebkādiem līdzekļiem.
- 5. Ja apliecinājums netiek uzrādīts, publisko aktu citā dalībvalstī neatzīst.

38. pants

Apliecinājuma labošana un atsaukšana

- 1. Izcelsmes dalībvalsts kompetentā iestāde, kas paziņota Komisijai saskaņā ar 71. pantu, pēc pieteikuma labo apliecinājumu un var to labot pēc savas iniciatīvas, ja

būtiskas kļūdas vai izlaiduma dēļ ir neatbilstība starp publisko aktu un apliecinājumu.

2. Kompetentā iestāde, kas minēta šā panta 1. punktā, pēc pieteikuma vai pēc savas iniciatīvas atsauc apliecinājumu, ja, ņemot vērā 37. pantā noteiktās prasības, tas piešķirts nepamatoti.
3. Apliecinājuma labošanas vai atsaukšanas procedūru, ieskaitot pārsūdzību, reglamentē izcelsmes dalībvalsts tiesību akti.

39. pants

Atzīšanas atteikuma pamati

1. Tāda publiska akta atzīšana, ar ko konstatē vecāku stāvokli ar saistošu juridisku spēku, tiek atteikta:
 - (a) ja šāda atzīšana, ņemot vērā bērna intereses, ir klaji pretrunā tās dalībvalsts sabiedriskajai kārtībai, kurā atsaucas uz atzīšanu;
 - (b) pēc jebkuras personas pieteikuma, kura apgalvo, ka ar publisko aktu tiek pārkāpts tās tēva vai mātes stāvoklis attiecībā uz bērnu, ja publiskais akts ir oficiāli sastādīts vai reģistrēts bez šīs personas iesaistīšanās;
 - (c) ja un ciktāl tā ir nesavienojama ar tādu vēlāku tiesas nolēmumu par vecāku stāvokli, kas pieņemts dalībvalstī, kurā atsaucas uz atzīšanu, vai vēlāku publisku aktu, ar ko konstatē vecāku stāvokli ar saistošu juridisku spēku, un ir sastādīts vai reģistrēts minētajā dalībvalstī;
 - (d) ja un ciktāl tā ir nesavienojama ar tādu vēlāku tiesas nolēmumu par vecāku stāvokli, kas pieņemts citā dalībvalstī, vai vēlāku publisku aktu, ar ko konstatē vecāku stāvokli ar saistošu juridisku spēku, un ir sastādīts vai reģistrēts citā dalībvalstī, ar noteikumu, ka vēlākais tiesas nolēmums vai publiskais akts atbilst nosacījumiem tā atzīšanai dalībvalstī, kurā atsaucas uz atzīšanu.
2. Tiesas un citas dalībvalstu kompetentās iestādes 1. punkta a) apakšpunktu piemēro, ievērojot Hartā, jo īpaši 21. pantā par diskriminācijas aizliegumu, izklāstītās pamattiesības un principus.
3. Tāda publiska akta atzīšanu, ar ko konstatē vecāku stāvokli ar saistošu juridisku spēku, var atteikt, ja tas ir oficiāli sastādīts vai reģistrēts, nedodot bērniem iespēju paust savu viedokli. Ja bērni ir bijuši jaunāki par 18 gadiem, šo noteikumu piemēro, ja bērni ir spējuši formulēt savu viedokli.

4. IEDAĻA

Citi noteikumi

40. pants

Aizliegums pārskatīt izcelsmes tiesas jurisdikciju

Nevar pārskatīt jurisdikciju, kas ir izcelsmes dalībvalsts tiesai, kura konstatē vecāku stāvokli. Atsauc uz sabiedrisko kārtību 31. panta 1. punkta a) apakšpunktā nav attiecināma uz 6.–9. pantā izklāstītajiem noteikumiem par jurisdikciju.

41. pants

Aizliegums pārskatīt pēc būtības

Tiesas nolēmumu, kas pieņemts citā dalībvalstī, vai publisku aktu, ar ko konstatē vecāku stāvokli ar saistošu juridisku spēku izcelsmes dalībvalstī, nekādos apstākļos nevar pārskatīt pēc būtības.

42. pants

Izmaksas

Šī nodaļa attiecas arī uz šajā regulā noteiktās tiesvedības izmaksu un izdevumu apmēra noteikšanu.

43. pants

Juridiskā palīdzība

1. Prasītājs, kurš izcelsmes dalībvalstī ir saņēmis pilnīgu vai daļēju juridisko palīdzību vai atbrīvojumu no izmaksām vai izdevumiem, 25. panta 1. punktā un 32. pantā paredzētajās tiesvedībās ir tiesīgs saņemt visplašāko juridisko palīdzību vai visplašāko atbrīvojumu no izmaksām un izdevumiem, kādu paredz tās dalībvalsts tiesību akti, kurā ierosināta tiesvedība.
2. Prasītājs, kurš izcelsmes dalībvalstī ir izmantojis bezmaksas procesu kādā no administratīvajām iestādēm, kas paziņotas Komisijai saskaņā ar 71. pantu, ir tiesīgs visās 25. panta 1. punktā un 32. pantā paredzētajās procedūrās saņemt juridisko palīdzību saskaņā ar šā panta 1. punktu. Tālab minētā puse uzrāda izcelsmes dalībvalsts kompetentās iestādes izdotu paziņojumu, kurā apstiprināts, ka tās finansiālais stāvoklis atbilst prasībām, kas jāizpilda, lai varētu saņemt pilnīgu vai daļēju juridisko palīdzību vai atbrīvojumu no izmaksām vai izdevumiem.

V NODAĻA

PUBLISKI AKTI, KAM NAV SAISTOŠA JURIDISKA SPĒKA

44. pants

Darbības joma

Šo nodaļu piemēro publiskiem aktiem, kam nav saistoša juridiska spēka izcelsmes dalībvalstī, bet ir pierādījuma spēks minētajā dalībvalstī.

45. pants

Publisku aktu akceptēšana

1. Publiskam aktam, kam izcelsmes dalībvalstī nav saistoša juridiska spēka, citā dalībvalstī ir tāds pats pierādījuma spēks, kāds tam ir izcelsmes dalībvalstī, vai vistuvāk pielīdzināmais spēks, ar noteikumu, ka tas nav klaji pretrunā tās dalībvalsts sabiedriskajai kārtībai (*ordre public*), kurā tas tiek uzrādīts.
2. Tiesas un citas dalībvalstu kompetentās iestādes 1. punktā minēto sabiedrisko kārtību (*ordre public*) piemēro, ievērojot Hartā, jo īpaši 21. pantā par diskriminācijas aizliegumu, izklāstītās pamattiesības un principus.
3. Persona, kas šādu publisku aktu vēlas izmantot citā dalībvalstī, var lūgt iestādi, kas izcelsmes dalībvalstī ir oficiāli sastādījusi vai reģistrējusi publisko aktu, aizpildīt III pielikuma veidlapu, kurā apraksta, kāds pierādījuma spēks publiskajam aktam ir izcelsmes dalībvalstī.
4. Apliecinājumā iekļauj paziņojumu, ar kuru informē Savienības pilsoņus un viņu ģimenes locekļus par to, ka apliecinājums neietekmē tiesības, kas bērnam izriet no Savienības tiesību aktiem, un ka pierādījumus par izcelšanās saikni šādu tiesību īstenošanai var iesniegt jebkādiem līdzekļiem.
5. Šāda publiska akta autentiskumu apstrīd izcelsmes dalībvalsts tiesās, un par to lemj atbilstīgi minētās dalībvalsts tiesību aktiem. Publiskam aktam, kas tiek apstrīdēts, nav nekāda pierādījuma spēka citā dalībvalstī, kamēr apstrīdēšana nav izskatīta kompetentajā tiesā.
6. Šādā publiskā aktā reģistrētus juridiskus aktus vai tiesiskās attiecības apstrīd tiesās, kurām ir jurisdikcija saskaņā ar šo regulu, un par to lemj saskaņā ar piemērojamiem tiesību aktiem atbilstīgi III nodaļai. Publiskam aktam, kas tiek apstrīdēts, nav nekāda pierādījuma spēka attiecībā uz apstrīdēto jautājumu nevienā citā dalībvalstī, izņemot izcelsmes dalībvalsti, kamēr apstrīdēšana nav izskatīta kompetentajā tiesā.
7. Ja tiesvedības iznākums dalībvalsts tiesā ir atkarīgs no lēmuma par saistītu jautājumu attiecībā uz šādā publiskā aktā reģistrētiem juridiskiem aktiem vai tiesiskām attiecībām, tad minētā jautājuma izlemšana ir šīs tiesas jurisdikcijā.

VI NODAĻA

EIROPAS VECĀKU STĀVOKĻA APLIECĪBA

46. pants

Eiropas vecāku stāvokļa apliecības izveide

1. Ar šo regulu tiek izveidota Eiropas vecāku stāvokļa apliecība, ko izdod izmantošanai citā dalībvalstī un kam ir 53. pantā minētais spēks.
2. Apliecības izmantošana nav obligāta.
3. Apliecība neaizstāj dalībvalstīs līdzīgam nolūkam izmantotus iekšējus dokumentus. Tomēr no brīža, kad apliecība ir izdota izmantošanai citā dalībvalstī, tai ir 53. pantā minētais spēks arī tajā dalībvalstī, kuras iestādes to ir izdevušas saskaņā ar šo nodaļu.

47. pants

Apliecības mērķis

Apliecību izmanto bērns vai likumīgais pārstāvis, kuram citā dalībvalstī ir vajadzīgs atsaukties uz bērna vecāku stāvokli.

48. pants

Kompetence izdot apliecību

1. Apliecību izdod dalībvalstī, kurā konstatēts vecāku stāvoklis un kuras tiesām, kas definētas 4. panta 4. punktā, ir jurisdikcija saskaņā ar 6. pantu, 7. pantu vai 9. pantu.
2. Šā panta 1. punktā minētās dalībvalsts izdevējiestāde, kas paziņota Komisijai saskaņā ar 71. pantu, ir:
 - (a) tiesa, kas definēta 4. panta 4. punktā; vai
 - (b) cita iestāde, kuras kompetencē saskaņā ar valsts tiesību aktiem ir izskatīt vecāku stāvokļa lietas.

49. pants

Apliecības pieteikums

1. Apliecību izdod pēc bērna (“pieteikuma iesniedzēja”) vai attiecīgā gadījumā likumīgā pārstāvja pieteikuma.
2. Lai iesniegtu pieteikumu, pieteikuma iesniedzējs var izmantot veidlapu, kas izveidota IV pielikumā.
3. Pieteikumā iekļauj turpmāk norādīto informāciju, ciktāl šāda informācija pieteikuma iesniedzējam ir zināma un ir vajadzīga, lai izdevējiestāde varētu apliecināt apstākļus, kuriem pieteikuma iesniedzējs vēlas apliecinājumu, un tam pievieno visus attiecīgos dokumentus, kas var būt vai nu oriģināli, vai kopijas, kuras atbilst vajadzīgajiem autentiskuma konstatēšanas nosacījumiem, neskarot 50. panta 2. punktu:
 - (a) ziņas par pieteikuma iesniedzēju: uzvārds(-i) (attiecīgā gadījumā — uzvārds(-i) dzimšanas brīdī), vārds(-i), dzimums, dzimšanas datums un vieta, valstspiederība (ja zināma), identifikācijas numurs (attiecīgā gadījumā), adrese;
 - (b) attiecīgā gadījumā informācija par pieteikuma iesniedzēja likumīgo pārstāvi: uzvārds(-i) (attiecīgā gadījumā — uzvārds(-i) dzimšanas brīdī), vārds(-i), adrese un pārstāvības pilnvaras;

- (c) ziņas par katru vecāku: uzvārds(-i) (attiecīgā gadījumā — uzvārds(-i) dzimšanas brīdī), vārds(-i), dzimšanas datums un vieta, valstspiederība, identifikācijas numurs (attiecīgā gadījumā), adrese;
- (d) vieta un dalībvalsts, kurā ir reģistrēts bērna vecāku stāvoklis;
- (e) apstākļi, ar kuriem pieteikuma iesniedzējs pamato vecāku stāvokli, — pievienojot tā(to) dokumenta(-u) oriģinālu vai kopiju, ar ko konstatē vecāku statusu ar saistošu juridisku spēku vai sniedz pierādījumu par vecāku stāvokli;
- (f) dalībvalsts tās tiesas kontaktinformācija, kas konstatējusi vecāku stāvokli, tās kompetentās iestādes kontaktinformācija, kura izdevusi publisku aktu, ar ko konstatē vecāku stāvokli ar saistošu juridisku spēku, vai tās kompetentās iestādes kontaktinformācija, kura izdevusi publisku aktu, kam nav saistoša juridiska spēka izcelsmes dalībvalstī, bet ir pierādījuma spēks minētajā dalībvalstī;
- (g) paziņojums, kurā norādīts, ka, cik vien pieteikuma iesniedzējam zināms, apliecināmie apstākļi nav apstrīdēti;
- (h) jebkāda cita informācija, ko pieteikuma iesniedzējs uzskata par lietderīgu apliecības izdošanai.

50. pants

Pieteikuma izskatīšana

1. Saņēmusi pieteikumu, izdevējiestāde pārbauda informāciju un deklarācijas, kā arī dokumentus un citus pieteikuma iesniedzēja sniegtos pierādījumus. Tā pēc savas iniciatīvas, ja tā ir noteikts vai atļauts tās valsts tiesību aktos, izdara pieprasījumus, kas nepieciešami minētajai pārbaudei, vai lūdz pieteikuma iesniedzēju sniegt jebkādu citus pierādījumus, ko tā uzskata par vajadzīgiem.
2. Ja pieteikuma iesniedzējs nav spējis uzrādīt attiecīgo dokumentu kopijas, kas atbilst autentiskuma konstatēšanas nosacījumiem, izdevējiestāde var izlemt pieņemt citus pierādījumu veidus.
3. Ja tā noteikts tās valsts tiesību aktos un ievērojot tajos paredzētos nosacījumus, izdevējiestāde var prasīt, lai paziņojumus apliecinātu ar zvērestu vai ar svinīgu solījumu zvēresta vietā.
4. Šā panta nolūkiem dalībvalsts kompetentā iestāde pēc pieprasījuma citas dalībvalsts izdevējiestādei sniedz informāciju, kas jo īpaši ir tās civilstāvokļa aktu, personu vai iedzīvotāju reģistros un citos reģistros, kuros reģistrēti fakti, kas ir svarīgi attiecībā uz pieteikuma iesniedzēja vecāku stāvokli, ja minētā kompetentā iestāde saskaņā ar valsts tiesību aktiem būtu pilnvarota šādu informāciju sniegt citai savas valsts iestādei.

51. pants

Apliecības izdošana

1. Kad saskaņā ar vecāku stāvokļa konstatēšanai piemērojamiem tiesību aktiem, ir konstatēti apliecināmie apstākļi, izdevējiestāde saskaņā ar šajā nodaļā izklāstīto procedūru nekavējoties izdod apliecību. Tā izmanto V pielikumā iekļauto veidlapu.

Izdevējiestāde neizdod apliecību jo īpaši tad, ja:

- (a) apliecināmie apstākļi tiek apstrīdēti; vai
 - (b) apliecība neatbilstu tiesas nolējumam, kas attiecas uz tiem pašiem apstākļiem.
2. Maksa, ko iekasē par apliecības izdošanu, nepārsniedz maksu, ko saskaņā ar valsts tiesību aktiem iekasē par tādas apliecības izdošanu, kas sniedz pierādījumu par pieteikuma iesniedzēja vecāku statusu.

52. pants

Apliecības saturs

Apliecībā attiecīgā gadījumā ietver šādu informāciju:

- (a) dalībvalsts izdevējiestādes nosaukums, adrese un kontaktinformācija;
- (b) ja citāda — dalībvalsts tās tiesas nosaukums, adrese un kontaktinformācija, kas konstatējusi vecāku stāvokli, tās kompetentās iestādes nosaukums, adrese un kontaktinformācija, kura izdevusi publisku aktu, ar ko konstatē vecāku stāvokli ar saistošu juridisku spēku, vai tās kompetentās iestādes nosaukums, adrese un kontaktinformācija, kura izdevusi publisku aktu, kam nav saistoša juridiska spēka izcelsmes dalībvalstī, bet ir pierādījuma spēks minētajā dalībvalstī;
- (c) lietas atsauces numurs;
- (d) izdošanas datums un vieta;
- (e) vieta un dalībvalsts, kurā ir reģistrēts bērna vecāku stāvoklis;
- (f) ziņas par pieteikuma iesniedzēju: uzvārds(-i) (attiecīgā gadījumā — uzvārds(-i) dzimšanas brīdī), vārds(-i), dzimums, dzimšanas datums un vieta, valstspiederība (ja zināma), identifikācijas numurs (attiecīgā gadījumā), adrese;
- (g) attiecīgā gadījumā informācija par pieteikuma iesniedzēja likumīgo pārstāvi: uzvārds(-i) (attiecīgā gadījumā — uzvārds(-i) dzimšanas brīdī), vārds(-i), adrese un pārstāvības pilnvaras;
- (h) ziņas par katru vecāku: uzvārds(-i) (attiecīgā gadījumā — uzvārds(-i) dzimšanas brīdī), vārds(-i), dzimšanas datums un vieta, valstspiederība, identifikācijas numurs (attiecīgā gadījumā), adrese;
- (i) apstākļi, uz kuru pamata izdevējiestāde uzskata, ka ir kompetenta izdot apliecību;
- (j) vecāku stāvokļa konstatēšanai piemērojamie tiesību akti un apstākļi, uz kuru pamata šie tiesību akti ir noteikti;
- (k) paziņojums, ar kuru informē Savienības pilsoņus un viņu ģimenes locekļus par to, ka apliecība neietekmē tiesības, kas bērnam izriet no Savienības tiesību aktiem, un ka pierādījumus par izcelšanās saikni šādu tiesību īstenošanai var iesniegt jebkādiem līdzekļiem;
- (l) paraksts un/vai izdevējiestādes zīmogs.

53. pants

Apliecības spēks

1. Apliecība bez kādas īpašas procedūras ir spēkā visās dalībvalstīs.

2. Tiek pieņemts, ka tā precīzi parāda apstākļus, kas konstatēti saskaņā ar vecāku stāvokļa konstatēšanai piemērojamiem tiesību aktiem, kuri noteikti ar šo regulu. Tiek pieņemts, ka personai, kas apliecībā minēta kā konkrēta vecāka vai vecāku bērns, ir apliecībā minētais stāvoklis.
3. Apliecība ir derīgs dokuments, lai vecāku stāvokli reģistrētu attiecīgajā dalībvalsts reģistrā, neskarot 3. panta 2. punkta i) apakšpunktu.

54. pants

Apliecības kopijas, kas ir apliecinātas

1. Izdevējiestāde patur apliecības oriģinālu un pieteikuma iesniedzējam vai likumīgajam pārstāvim izsniedz vismaz vienu apliecinātu kopiju.
2. Izdevējiestāde 55. panta 3. punkta un 57. panta 2. punkta nolūkiem glabā to personu sarakstu, kurām saskaņā ar 1. punktu ir izsniegtas apliecinātas kopijas.

55. pants

Apliecības labošana, grozīšana vai atsaukšana

1. Pārrakstīšanās kļūdas gadījumā izdevējiestāde pēc jebkuras personas lūguma, kura uzrāda likumīgu interesi, vai pēc pašas iniciatīvas izdara apliecībā labojumu.
2. Izdevējiestāde pēc jebkuras personas lūguma, kura uzrāda likumīgu interesi, vai, ja tas iespējams saskaņā ar tās valsts tiesību aktiem, pēc pašas iniciatīvas groza vai atsauc apliecību, ja ir konstatēts, ka apliecība vai atsevišķi tajā minētie apstākļi neatbilst patiesībai.
3. Par visiem apliecības labojumiem un grozījumiem vai tās atsaukšanu izdevējiestāde nekavējoties informē visas personas, kam saskaņā ar 54. panta 1. punktu izdotas apliecības kopijas, kuras ir apliecinātas.

56. pants

Pārsūdzības procedūras

1. Izdevējiestādes lēmumus, ko tā pieņēmusi saskaņā ar 51. pantu, var apstrīdēt apliecības pieteikuma iesniedzējs vai viņa likumīgais pārstāvis.
Izdevējiestādes lēmumus, ko tā pieņēmusi saskaņā ar 55. pantu un 57. panta 1. punkta a) apakšpunktu, var apstrīdēt ikviens persona, kas uzrāda likumīgu interesi.
Apstrīdēšanas pieteikumu iesniedz izdevējiestādes dalībvalsts tiesā saskaņā ar minētās valsts tiesību aktiem.
2. Ja 1. punktā minētās apstrīdēšanas rezultātā tiek konstatēts, ka izdotā apliecība neatbilst patiesībai, kompetentā tiesa labo, groza vai atsauc apliecību vai nodrošina, ka to labo, groza vai atsauc izdevējiestāde.
Ja 1. punktā minētās apstrīdēšanas rezultātā tiek konstatēts, ka atteikums izdot apliecību bijis nepamatots, kompetentā tiesa izdod apliecību vai nodrošina, ka izdevējiestāde atkārtoti izvērtē lietu un pieņem jaunu lēmumu.

Apliecības spēka apturēšana

1. Apliecības spēku var apturēt:
 - (a) izdevējiestāde — pēc jebkuras personas lūguma, kura uzrāda likumīgu interesi, kamēr apliecība netiek grozīta vai atsaukta saskaņā ar 55. pantu; vai
 - (b) tiesa — pēc jebkuras personas lūguma, kura ir tiesīga apstrīdēt lēmumu, ko izdevējiestāde pieņēmusi saskaņā ar 56. pantu, kamēr šāda apstrīdēšana nav izskatīta.
2. Izdevējiestāde vai, attiecīgā gadījumā, tiesa par to, ka apturēts apliecības spēks, nekavējoties informē visas personas, kam saskaņā ar 54. panta 1. punktu izdotas apliecības kopijas, kuras ir apliecinātas.

Kamēr apliecības spēks ir apturēts, nevar izsniegt jaunas apliecības kopijas, kas ir apliecinātas.

VII NODAĻA

DIGITĀLĀ SAZIŅA

Saziņa ar Eiropas elektroniskās piekļuves punkta starpniecību

1. Elektroniskai saziņai starp fiziskām personām vai to likumīgajiem pārstāvjiem un dalībvalstu tiesām vai citām kompetentajām iestādēm var izmantot Eiropas e-tiesiskuma portālā saskaņā ar [Digitalizācijas regulas] 4. pantu izveidoto Eiropas elektroniskās piekļuves punktu saistībā ar:
 - (a) tiesvedību par nolēmumu, ka nav pamata atteikt tiesas nolēmuma vai publiska akta par vecāku stāvokļa atzīšanu, vai tiesvedību par atteikumu atzīt tiesas nolēmumu vai publisku aktu par vecāku stāvokli;
 - (b) Eiropas vecāku apliecības izdošanas, labošanas, grozīšanas, atsaukšanas, apturēšanas vai pārsūdzības pieteikumu.
2. Elektroniskai saziņai, kas notiek saskaņā ar 1. punktu, piemēro [Digitalizācijas regulas] 4. panta 3. punktu, 5. panta 2. un 3. punktu, 6. pantu, 9. panta 1. un 3. punktu un 10. pantu.

Īstenošanas akti, ko pieņem Komisija

1. Saskaņā ar 58. panta 1. punktu notiekošas elektroniskas saziņas nolūkiem Komisija pieņem īstenošanas aktus, ar ko nosaka:
 - (a) tehniskās specifikācijas, kas nosaka metodes, kā notiek saziņa ar elektronisku līdzekļu starpniecību;
 - (b) sakaru protokolu tehniskās specifikācijas;

- (c) informācijas drošības mērķus un attiecīgos tehniskos pasākumus, kas nodrošina minimālos informācijas drošības standartus un augstu kiberdrošības līmeni informācijas apstrādei un paziņošanai;
 - (d) minimālos pieejamības mērķus un iespējamās saistītās tehniskās prasības attiecībā uz elektronisko saziņu ar decentralizētās IT sistēmas starpniecību.
- 2. Šā panta 1. punktā minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar 62. panta 2. punktā minēto pārbaudes procedūru.
 - 3. Šā panta 1. punktā minētos īstenošanas aktus pieņem līdz [2 gadi pēc šīs regulas stāšanās spēkā].

60. pants

References īstenošanas programmatūra

- 1. Komisija ir atbildīga par tādas references īstenošanas programmatūras izveidi, uzturēšanu un attīstīšanu, ko dalībvalstis var izvēlēties piemērot kā savu aizmugursistēmu valsts IT sistēmas vietā. References īstenošanas programmatūras izveidi, uzturēšanu un attīstīšanu finansē no Savienības vispārējā budžeta.
- 2. Komisija nodrošina, uztur un atbalsta references īstenošanas programmatūru, kas ir pieejama bez maksas.

61. pants

Decentralizētās IT sistēmas izmaksas, Eiropas elektroniskās piekļuves punkts un valstu IT portāli

- 1. Katra dalībvalsts sedz tās teritorijā esošo decentralizētās IT sistēmas piekļuves punktu uzstādīšanas, darbības un uzturēšanas izmaksas.
- 2. Katra dalībvalsts sedz izmaksas par savu valsts IT sistēmu izveidi un pielāgošanu, lai tās būtu sadarbspējīgas ar piekļuves punktiem, un sedz minēto sistēmu administrēšanas, darbības un uzturēšanas izmaksas.
- 3. Dalībvalstīm nav liegts pieteikties dotācijām, lai atbalstītu 1. un 2. punktā minētās darbības saskaņā ar attiecīgajām Savienības finanšu programmām.
- 4. Komisija sedz visas izmaksas, kas saistītas ar atbalsta ieviešanu elektroniskai saziņai, kas notiek ar Eiropas elektroniskās piekļuves punkta starpniecību saskaņā ar 58. panta 1. punktu.

62. pants

Komiteju procedūra

- 1. Komisijai palīdz komiteja. Minētā komiteja ir komiteja Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 182/2011³⁶ nozīmē.
- 2. Ja ir atsauce uz šo punktu, piemēro Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 182/2011 5. pantu.

³⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 182/2011 (2011. gada 16. februāris), ar ko nosaka normas un vispārīgus principus par dalībvalstu kontroles mehānismiem, kuri attiecas uz Komisijas īstenošanas pilnvaru izmantošanu (OV L 55, 28.2.2011., 13. lpp.).

VIII NODAĻA

DELEĢĒTIE AKTI

63. pants

Pilnvaru deleģēšana

Komisija ir pilnvarota saskaņā ar 64. pantu pieņemt deleģētos aktus attiecībā uz grozījumiem I–V pielikumā, lai atjauninātu minētos pielikumus un izdarītu tajos tehniskas izmaiņas.

64. pants

Deleģēšanas īstenošana

1. Pilnvaras pieņemt deleģētos aktus Komisijai piešķir, ievērojot šajā pantā izklāstītos nosacījumus.
2. Pilnvaras pieņemt 63. pantā minētos deleģētos aktus Komisijai piešķir uz nenoteiktu laiku no *[šīs regulas spēkā stāšanās dienas]*.
3. Padome jebkurā laikā var atsaukt 63. pantā minēto pilnvaru deleģēšanu. Ar lēmumu par atsaukšanu izbeidz tajā norādīto pilnvaru deleģēšanu. Lēmums stājas spēkā nākamajā dienā pēc tā publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* vai vēlākā dienā, kas tajā norādīta. Tas neskar jau spēkā esošos deleģētos aktus.
4. Pirms deleģētā akta pieņemšanas Komisija apspriežas ar katras dalībvalsts ieceltajiem ekspertiem saskaņā ar principiem, kas noteikti 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu.
5. Tiklīdz Komisija pieņem deleģētu aktu, tā par to paziņo Padomei.
6. Saskaņā ar 63. pantu pieņemts deleģētais akts stājas spēkā tikai tad, ja divos mēnešos no dienas, kad minētais akts paziņots Padomei, Padome nav izteikusi iebildumus vai ja pirms minētā laikposma beigām Padome ir informējusi Komisiju par savu nodomu neizteikt iebildumus. Pēc Padomes iniciatīvas šo laikposmu pagarina par diviem mēnešiem.
7. Par to, ka Komisija pieņem deleģētos aktus, par iebildumiem, kas izteikti pret tiem, vai par to, ka Padome atsauc pilnvaru deleģēšanu, informē Eiropas Parlamentu.

IX NODAĻA

VISPĀRĪGI UN NOBEIGUMA NOTEIKUMI

65. pants

Legalizācija vai citas tamlīdzīgas formalitātes

Šīs regulas sakarā legalizācija vai citas tamlīdzīgas formalitātes nav vajadzīgas.

66. pants

Saistība ar pastāvošām starptautiskām konvencijām

1. Šī regula neskar tādas starptautiskās konvencijas, kuru puse šīs regulas pieņemšanas laikā ir vismaz viena dalībvalsts un kurās izklāstīti noteikumi par jautājumiem, ko reglamentē šī regula.
2. Tomēr attiecībās starp dalībvalstīm šī regula prevalē pār konvencijām, kas noslēgtas tikai starp divām vai vairāk dalībvalstīm, ciktāl šādas konvencijas attiecas uz šajā regulā reglamentētiem jautājumiem.
3. Šī regula neskar 1993. gada 29. maija Hāgas Konvenciju par bērnu aizsardzību un sadarbību starpvalstu adopcijas jautājumos.
4. Šī regula neskar Starptautiskās Civilstāvokļa komisijas Konvencijas Nr. 16, Nr. 33 un Nr. 34.

67. pants

Konvenciju saraksts

1. Dalībvalstis līdz [*seši mēneši pirms šīs regulas piemērošanas sākuma dienas*] paziņo Komisijai 66. panta 1. punktā minētās konvencijas. Pēc minētās dienas dalībvalstis paziņo Komisijai par katras šādas konvencijas denonsēšanu.
2. Sešu mēnešu laikā pēc 1. punktā minēto paziņojumu saņemšanas Komisija Eiropas e-tiesiskuma portālā publicē:
 - (a) šā panta 1. punktā minēto konvenciju sarakstu;
 - (b) šā panta 1. punktā minētās denonsēšanas.

68. pants

Datu aizsardzība

1. Personas datus, kas vajadzīgi šīs regulas piemērošanai, dalībvalstu tiesas vai citas kompetentās iestādes apstrādā, lai konstatētu vecāku stāvokli pārrobežu situācijās un atzītu vecāku stāvokli saistībā ar to, ka saskaņā ar II nodaļu tiek konstatēts vecāku stāvoklis, saskaņā ar 29., 37. un 45. pantu tiek izdoti apliecinājumi, saskaņā ar 51. pantu tiek izdota Eiropas vecāku stāvokļa apliecība, saskaņā ar 26. pantu tiek uzrādīti vecāku stāvokļa atzīšanai vajadzīgie dokumenti, saskaņā ar 25. pantu tiek saņemts nolēmums par to, ka nav pamatu atteikt vecāku stāvokļa atzīšanu, vai saskaņā ar 32. pantu tiek iesniegts vecāku stāvokļa atzīšanas atteikuma pieteikums.
2. Personas datus saskaņā ar šo regulu apstrādā tikai apmērā, kas vajadzīgs 1. punktā izklāstītajiem nolūkiem, neskarot VDAR 5. panta 1. punkta b) apakšpunktā un 89. pantā paredzēto turpmāko apstrādi arhivēšanas nolūkos sabiedrības interesēs.
3. Šajā regulā dalībvalstu tiesas vai citas kompetentās iestādes tiek uzskatītas par datu pārziņiem VDAR 4. panta 7. punkta nozīmē.
4. Personas datus, kas vajadzīgi šīs regulas piemērošanai, saistībā ar elektronisko saziņu starp fiziskām personām vai to likumīgajiem pārstāvjiem un dalībvalstu tiesām vai citām kompetentajām iestādēm, Komisija apstrādā, izmantojot Eiropas elektroniskās piekļuves punktu saistībā ar decentralizēto IT sistēmu.
5. Personas datus saskaņā ar šo regulu apstrādā tikai apmērā, kas vajadzīgs 4. punktā izklāstītajiem nolūkiem.

6. Šajā regulā Komisija tiek uzskatīta par datu pārzini ESDAR 3. panta 8. punkta nozīmē.

69. pants

Pārejas noteikumi

1. Šo regulu piemēro tiesvedībai, kas sāka *[šīs regulas piemērošanas sākuma dienā]* vai pēc tās, un publiskiem aktiem, kuri oficiāli sastādīti vai reģistrēti *[šīs regulas piemērošanas sākuma dienā]* vai pēc tās.
2. Neatkarīgi no 1. punkta, ja vecāku stāvoklis ir konstatēts saskaņā ar kādu no tiesību aktiem, kas III nodaļā noteikti par piemērojamiem dalībvalstī, kuras tiesām ir bijusi jurisdikcija saskaņā ar II nodaļu, dalībvalstis atzīst:
 - (a) tiesas nolēmumu, ar ko konstatē vecāku stāvokli citā dalībvalstī tiesvedībā, kura sāka pirms *[šīs regulas piemērošanas sākuma dienas]*, un
 - (b) publisku aktu, kas izcelsmes dalībvalstī konstatē vecāku stāvokli ar saistošu juridisku spēku un kas ir oficiāli sastādīts vai reģistrēts pirms *[šīs regulas piemērošanas sākuma dienas]*.Šajā punktā minētajiem tiesas nolēmumiem un publiskiem aktiem piemēro IV nodaļu.
3. Neatkarīgi no 1. punkta dalībvalstis akceptē publisku aktu, kam nav saistoša juridiska spēka izcelsmes dalībvalstī, bet ir pierādījuma spēks minētajā dalībvalstī, ar noteikumu, ka tas nav klaji pretrunā tās dalībvalsts sabiedriskajai kārtībai (*ordre public*), kurā tiek lūgta akceptēšana.
Šajā punktā minētajiem publiskajiem aktiem piemēro V nodaļu.

70. pants

Pārskatīšana

1. Līdz *[5 gadi no šīs regulas piemērošanas sākuma dienas]* Komisija iesniedz Eiropas Parlamentam, Padomei un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai ziņojumu par šīs regulas piemērošanu, iekļaujot izvērtējumu par visām konstatētajām praktiskajām problēmām, un to papildina dalībvalstu sniegta informācija. Ziņojumam vajadzības gadījumā pievieno leģislatīva akta priekšlikumu.
2. Dalībvalstis pēc Komisijas lūguma sniedz tai informāciju, kas ir pieejama un ir būtiska šīs regulas darbības un piemērošanas izvērtēšanai, jo īpaši par:
 - (a) to atteikuma pieteikumu skaitu, kuri iesniegti saskaņā ar 32. pantu attiecībā uz tiesas nolēmumiem vai publiskiem aktiem, ar ko konstatē vecāku stāvokli ar saistošu juridisku spēku izcelsmes dalībvalstī, un to lietu skaitu, kurās atzīšana atteikta;
 - (b) to pārsūdzību skaitu, kuras iesniegtas attiecīgi saskaņā ar 33. un 34. pantu;
 - (c) to pieteikumu skaitu, ar kuriem apstrīd tāda publiska akta saturu, kam nav saistoša juridiska spēka izcelsmes dalībvalstī, bet ir pierādījuma spēks minētajā dalībvalstī, un to lietu skaitu, kuros apstrīdēšana ir bijusi sekmīga;
 - (d) izdoto Eiropas vecāku stāvokļa apliecību skaitu un
 - (e) izmaksām, kas radušās saskaņā ar šīs regulas 61. panta 2. punktu.

71. pants

Informācija, kas paziņojama Komisijai

1. Dalībvalstis Komisijai paziņo:
 - (a) iestādes, kas ir pilnvarotas sastādīt vai reģistrēt 4. panta 6. punktā minētos publiskos aktus vecāku stāvokļa lietās;
 - (b) tiesas un iestādes, kas ir kompetentas izdot 29., 37. un 45. pantā minētos apliecinājumus, un tiesas un iestādes, kas ir kompetentas labot apliecinājumus, kā minēts 38. pantā;
 - (c) tiesas, kas ir kompetentas izskatīt pieteikumus nolēmumu pieņemšanai par to, ka nav pamatu atteikt vecāku stāvokļa atzīšanu, saskaņā ar 25. pantu, un tiesas, kuras ir kompetentas izskatīt atzīšanas atteikuma pieteikumus saskaņā ar 32. pantu un pārsūdzības pret tiesas nolēmumiem par šādiem atteikuma pieteikumiem attiecīgi saskaņā ar 33. un 34. pantu; un
 - (d) tiesas un iestādes, kas ir kompetentas izdot Eiropas vecāku stāvokļa apliecību saskaņā ar 51. pantu, un tiesas, kuras ir kompetentas izskatīt 56. pantā minētās pārsūdzības procedūras.
2. Dalībvalstis 1. punktā minēto informāciju Komisijai paziņo līdz *[6 mēneši pēc šīs regulas spēkā stāšanās dienas]*.
3. Dalībvalstis dara Komisijai zināmas visas izmaiņas 1. punktā minētajā informācijā.
4. Komisija 1. punktā minēto informāciju dara publiski pieejamu, izmantojot pienācīgus līdzekļus, ieskaitot Eiropas e-tiesiskuma portālu.

72. pants

Stāšanās spēkā un piemērošana

Šī regula stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

To piemēro no [tā mēneša pirmās dienas, kas seko 18 mēnešu laikposmam no šīs regulas spēkā stāšanās dienas].

Tomēr 71. pantu piemēro no [šīs regulas spēkā stāšanās dienas].

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama dalībvalstīs saskaņā ar Līgumiem.

Briselē,

*Padomes vārdā —
priekšsēdētājs*